Олександр Магаліс

Педагогічний репертуар інструментального ансамблю (баян, скрипка, віолончель)

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Київ – 2017

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

(баян, скрипка, віолончель)

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв

I-II рівнів акредитації

Київ – 2017

УДК 785.73(072)

ББК З 29.03.2017

© М12

ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ
(баян, скрипка, віолончель)
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
І-ІІ рівнів акредитації

Мета створення збірки: розширення музичного репертуару для ансамблевої гри (баян, скрипка, віолончель). Осмислення сучасних реалій, які впливають на розвиток ансамблевої гри як різновиду музичного виконавства, виявляє тенденції до скорочення учасників ансамблю, що мотивовано більшою мобільністю колективу.

УКЛАДАЧ, АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ:

О.В. Магаліс – концертмейстер комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Коледж культури і мистецтв», аспірант Київського національного університету культури і мистецтв

РЕЦЕНЗЕНТИ:

В. М. Самофалов – народний артист України, професор Київського національного університету культури і мистецтв.
С. М. Ніколенко – викладач-методист ОКЗ «Харківське училище культури», голова циклової комісії народних інструментів.

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні рекомендації	5
Молдавська «Міоріца»	10
Ка-ла-бреаза	13
Іспанський танець	16
Іспанське танго	19
Циганські гуляння	22
Мазурка	25
Полонез	28
Краков'як	31
Німецька народна мелодія	35
Кадриль «Поплашки»	37
Білоруська народна пісня «Гарні, гарні бульбу з печи»	41
Білоруський танець «Лявоніха»	45
Угорський дівочий танець	48
Болгарський танець	52
Латвійська народна полька	58
Фінська полька	60
Грецький танець «Сіртакі»	64
Італійський танець тарантела	69
Італійський танець тарантела	72
Неаполітанська тарантела	75

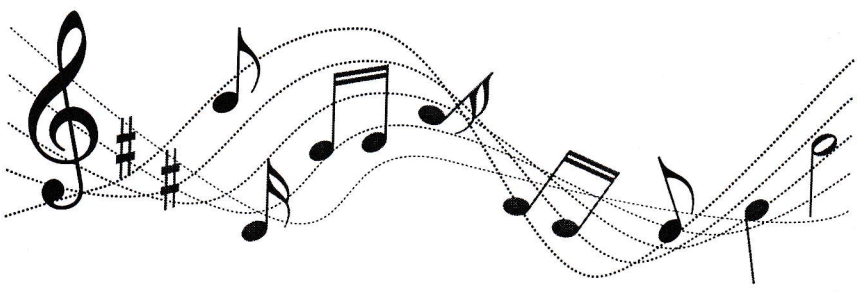

Вступ

Ансамблева гра притаманна всім епохам та практикується в будь-якій культурі. Корені цього виду музикування заглиблені ще у витоках суспільства, коли обряди, що супроводжували життя людей, відбувались, переважно, у супроводі ударних музичних інструментів.

Ансамблева гра є найбільш поширеною формою музичного виконавства. Вона покликана розвинути у виконавців естетичний смак, загальну культуру виконання, сформувати необхідні професійні навички у майбутніх сольних виконавців.

Навчальні заклади культурно-мистецького спрямування всіх рівнів акредитації мають у своїх навчальних планах таку дисципліну, як «Ансамбль». Цей курс включає ознайомлення з особливостями виконання творів різних за стилем та жанром.

Мета створення збірки: розширення музичного репертуару для ансамблевої гри (баян, скрипка, віолончель). Осмислення сучасних реалій, які впливають на розвиток ансамблевої гри як різновиду музичного виконавства, виявляє тенденції до скорочення учасників ансамблю, що мотивовано більшою мобільністю колективу. У свою чергу, з практичного боку, це надає ансамблю більшої гнучкості. Ця збірка педагогічного репертуару стане перспективною базою для початківців-практикантів саме такого ансамблевого складу (баян, скрипка, віолончель) та ознайомить з музичним надбанням різних народів світу.

В основу методичного посібника покладено аранжування та інструментування мелодій різних народів та композиторів світу, що подекуди доволі відрізняються між собою за стилем, характером та є різними за манерою виконання. Робота адресована студентам та викладачам навчальних закладів культурно-мистецького спрямування різних рівнів акредитації, а також численним професійним та аматорським ансамблям. Вона може бути використана як музичний матеріал для проведення занять з дисципліни «Народно-сценічний танець» (спеціалізація «Народна хореографія) та хореографічних постановок.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У цьому розділі розглянуто особливості виконання народних мелодій на заняттях з дисципліни «Ансамбль».

1. Молдавська «Міоріца»

Твір складається з двох частин: повільної Міоріци та швидкого танцю. Міоріца – пасторальна балада. На думку філолога і фольклориста ОвидаДенсушяну, кочові переходи чабанів з отарами з Молдови і Ардяли через Врранчу для подальшого спуску до південно-дунайських степів на зимовище стали благодатним ґрунтом для балади на вівчарську тематику, таку як «Міоріца». Виконується в повільному темпі, імпровізуючи.

2. Ка-ла-бреаза

Румунський народний парно-груповий танець. Твір веселого, грайливого характеру. Головна складність – чітке виконання синкоп.

3. Іспанський танець

Завдання цього твору – напрацювати легкість у виконанні трелей, а також природність переходу від провідної ролі в ансамблі (ведення мелодії) до другорядної (акомпанементу).

4.Іспанське танго

На мові одного з африканських племен танго (tango) означає бубон. В кінці XIX століття набув розповсюдження як парний танець в довільній композиції. Темп помірний, ритм чіткий та енергійний. Основне завдання: чисте інтонування подвійних нот (скрипка) та чітке виконання ритмічного малюнка.

5. Циганські гуляння

Твір побудований на контрасті кількох повільних циганських мелодій зі швидкою фінальною частиною (танцем), що прискорюється в кінці. Особливість цього твору полягає в передачі циганської манери та характеру виконання твору.

6. Мазурка

Польський народний, пізніше бальний танець, що характеризує душевні якості польського народу. Характерною особливістю танцю є акцент на третю долю. Твір виконується помірно, не поспішаючи.

7. Полонез

Виник в Польщі як весільний танець приблизно в XVст. і називався «хотзонний», тобто «крокуючий». Урочистий характер, темп помірний. Твір буде цікавим для напрацювання академічної манери виконання.

8. Краков'як

Це старовинний польський танець, що виник в XIV ст. Назва танцю походить від назви польського міста Краків. Танець набув популярності в середовищі польської шляхти. Пізніше став бальним танцем. Темп швидкий або помірно-швидкий. Форма танцю – двоколінна, мелодії притаманний жвавий характер. Твір буде корисним для засвоєння синкоп, а також для напрацювання легкості ведення мелодії та одночасно лінії контрапункту (партія баяна).

9. Німецька народна мелодія

Твір жвавий, бадьорий. Побудований на діалогах баяна зі скрипкою. Буде корисним для напрацювання відчуттів ансамблевої гри, якій притаманні постійні зміни провідної функції та функції супроводу.

10. Кадриль «Поплашки»

Кадриль – французький, а пізніше міжнародний бальний та побутовий танець. У видозміненому вигляді кадриль збереглася в російському побуті як жвавий танець з дводольним розміром. Твір цікавий динамічними контрастами, різноманітністю нюансів та штрихів.

11. Білоруська народна пісня «Гарні, гарні бульбу з печи»

Твір виконується у швидкому темпі, жваво, бадьоро. Буде корисним для напрацювання чистого інтонування гри подвійними нотами (скрипка), а також легкості виконання динамічних контрастів.

12. Білоруський танець «Лявоніха»

Нині це один із найпопулярніших танців Білорусі, названий так від однойменної пісні. Мелодія має шеститактову побудову. Виконується рухливо, жваво. Головне завдання твору полягає в тому, щоб відчути та виконати його в характері та манері, притаманній білоруському народу.

13. Угорський дівочий танець

Твір виконується помірно, стримано, величавою ходою. Головна складність – при швидких переходах мелодії від баяна до скрипки та навпаки – домогтися у виконавців відчуття зміни функцій при грі в ансамблі, а саме: провідної функції та функції акомпанементу.

14. Болгарський танець

Болгарські народні танці життєрадісні, темпераментні, різноманітні за темпом і ритмом. Характерним для танцю є синкопований ритм, різкі акценти. Складність цього аранжування полягає в чіткому переході до тріолей в партії скрипки, а також одночасній грі дуолями та тріолями в партії баяна. Твір буде

цікавим для розвитку навиків ансамблевої гри, при якій кожен учасник ансамблю веде свою самостійну музичну лінію.

15. Латвійська народна полька

Полька – народний та бальний танець чеського походження. У свою чергу латвійські народні танці поділяються на парні і групові. Парні виконуються по колу проти ходу часової стрілки. У групових танцях виконавці стоять по чотири або вісім пар, в деяких випадках по три пари. Ця обробка виконується жваво та бадьоро. Буде корисною для напрацювання академічної манери виконання.

16. Фінська полька

Особливість фінського музичного фольклору в його самобутності. Фінський народний танець тісно переплітається з етнічною музикою фінів, котрій притаманна аутентична імпровізація під волинку, скрипку, гармонь.

Полька буде корисною для напрацювання гри подвійними нотами в швидкому темпі (баян), а також плавному голосоведінню та зміні напряму руху смичка при грі ліричної теми (скрипка, віолончель).

17. Грецький танець «Сіртакі»

Цей танець став символом Греції. Написаний в 1964 році грецьким композитором Мікісом Теодоракісом для фільму «Грек Зорба». Танець «Сіртакі» став відомим на весь світ. Аранжування буде корисним для напрацювання «культури звуку» та «культури звуковидобування». Головною складністю твору є формування таких звукових якостей скрипки, які зробили її «царицею» інструментів і є найбільш привабливою характеристикою цього інструменту, а саме: здатність змагатися з людським голосом в красі, співучості і виразності звучання.

18. Італійський танець «Тарантела»

Тарантела — один із найвідоміших італійських народних танців. Особливістю є жвавий, що все пришвидшується, темп. Цей танець особливо поширений на півдні Італії, зокрема в Сицилії. Як правило, виконується під акомпанемент гітари, кастаньєт, тамбурина. Музичний розмір 6/8 і 3/8. Характерною особливістю тарантели є ритмічний малюнок, насичений тріолями.

Ця обробка виконується в швидкому темпі, жваво, грайливо.

19. Італійський танець «Тарантела»

Ця тарантела походить з південного регіону Італії, Калабрії. Аранжування буде корисним для напрацювання одного з основних музичних штрихів – стакато, а також природної гнучкості в зміні динамічних відтінків.

20. Неаполітанська «Тарантела»

В Неаполі цей танець виконується в парі. Частіше він має характер поєдинку, де кавалери в танці змагаються за увагу дами. Рухи даного танцю різкі, чіткі та часто супроводжуються співом.

Перекладення неаполітанської тарантели композитора Джоаккіно Россіні буде корисним для напрацювання характерних особливостей виконання італійської музики, зокрема танцю «Тарантела».

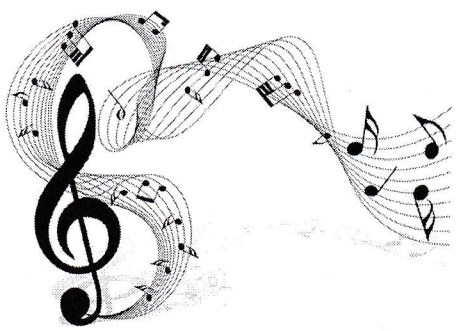

Молдавська "Міоріца"

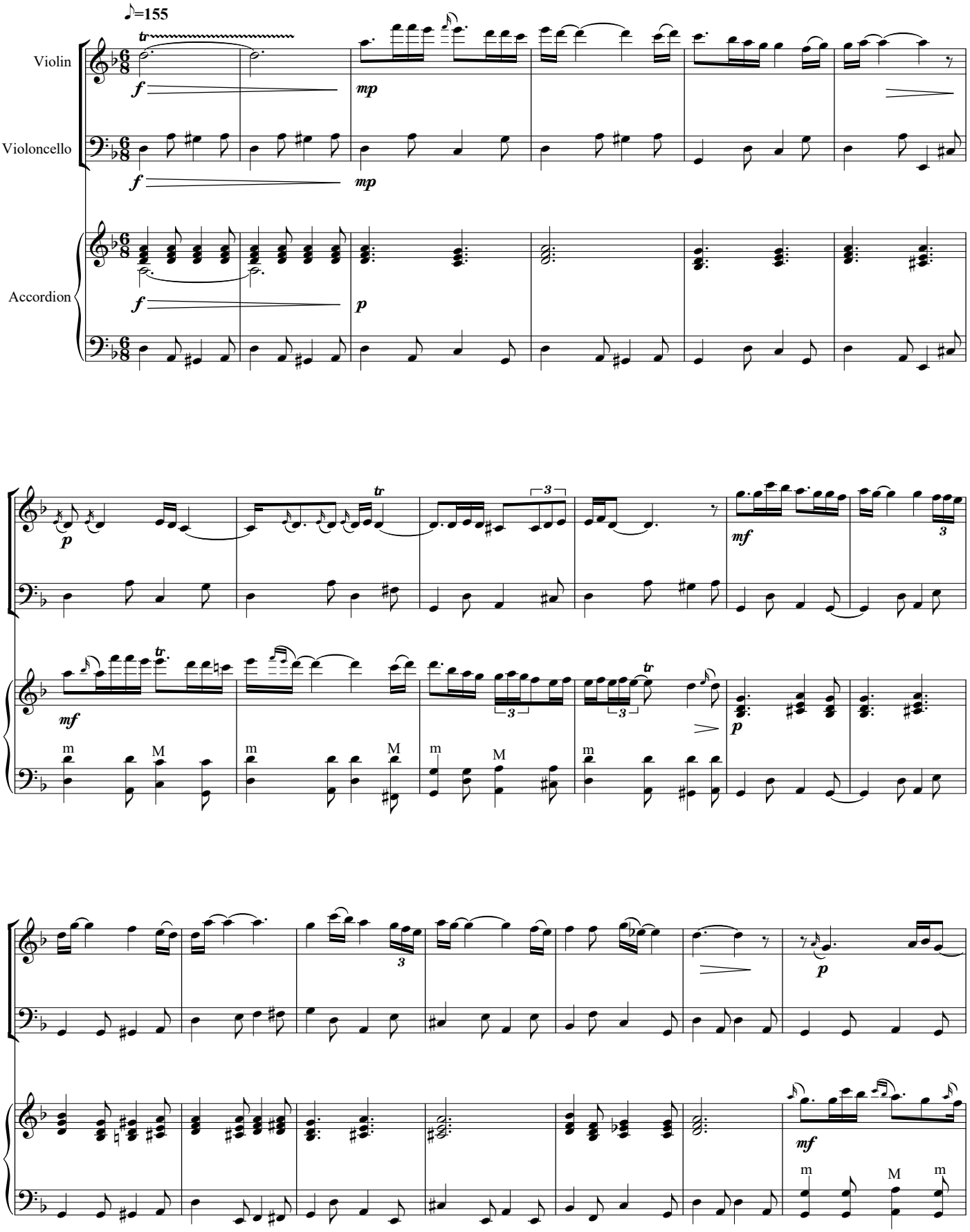

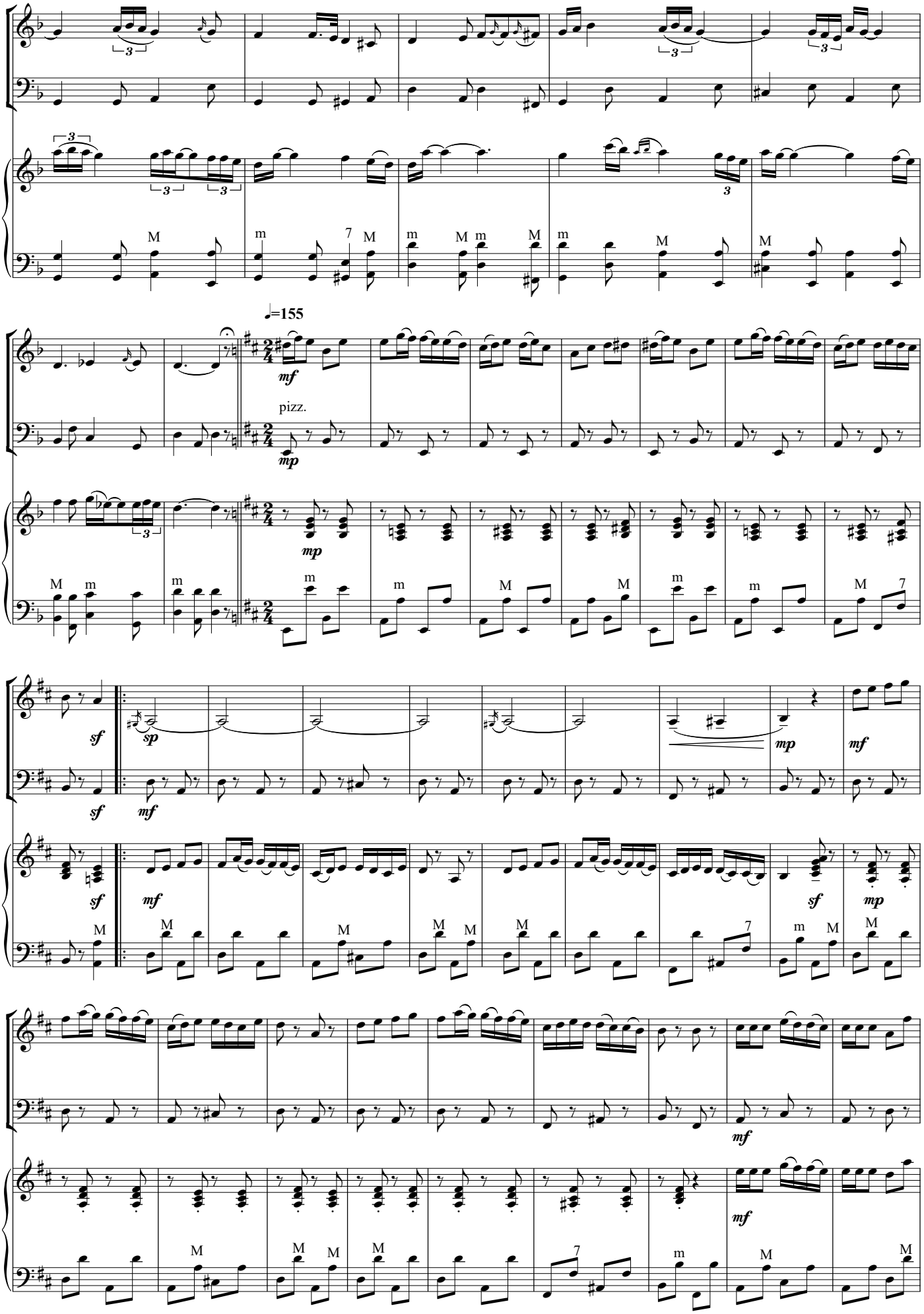
♩=155
mf
pizz.
mp
sf
sp
mf
mp
sf
mf
sf
mp
mf
mf

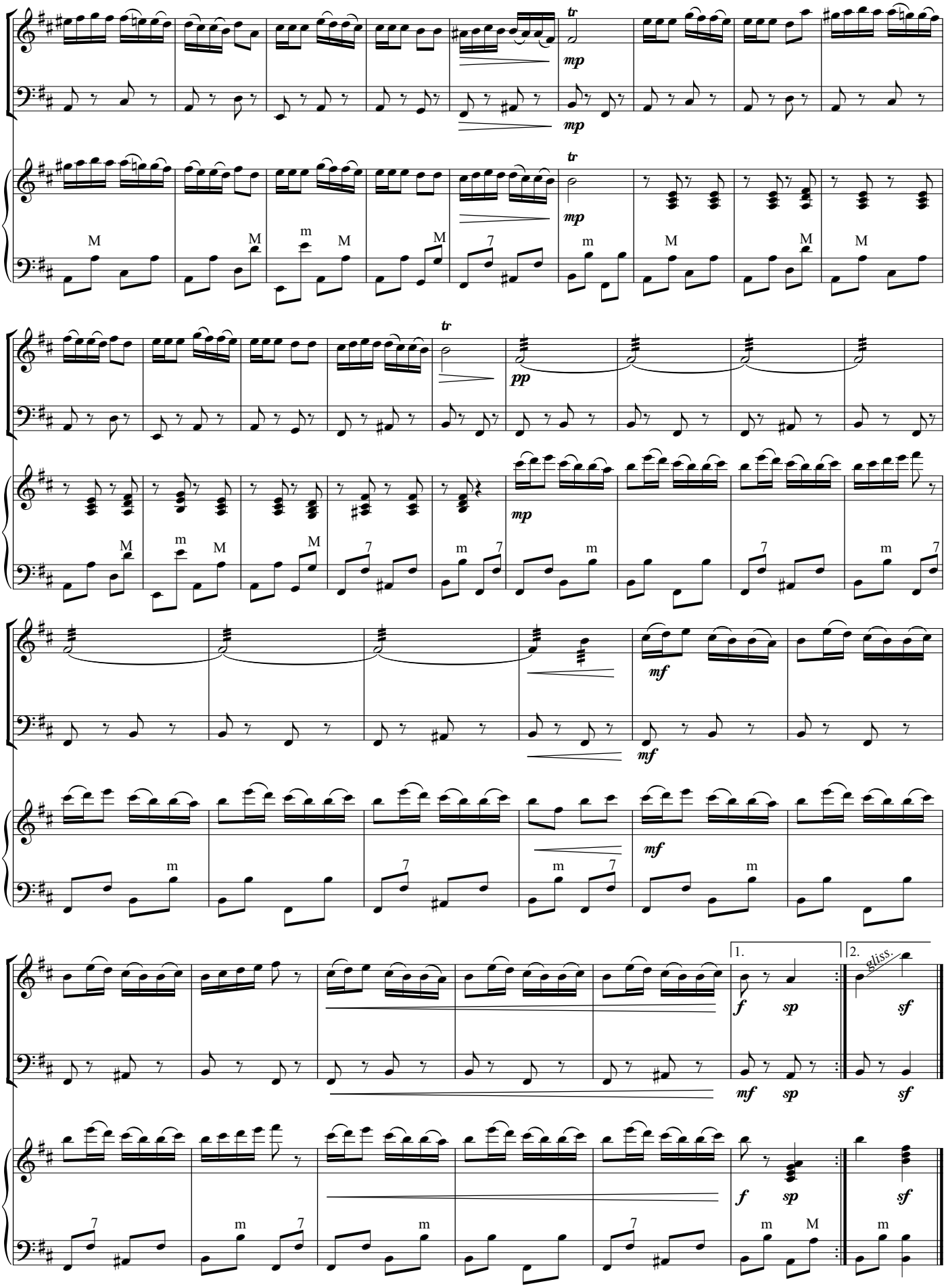
tr
mp
M
m
7
pp
mf
1.
2.
f
sp
sf
gliss.

Ка-ла-бреаза

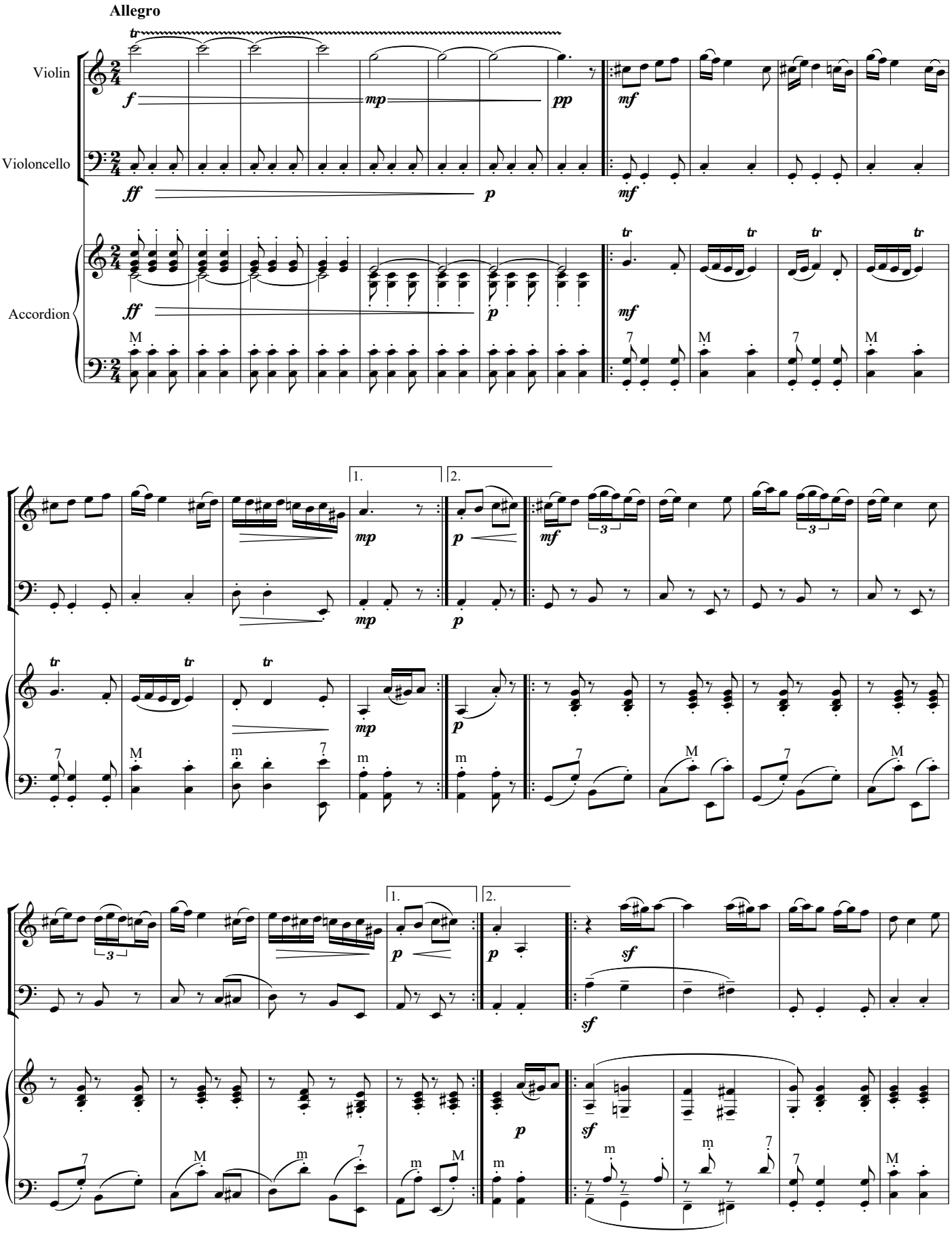

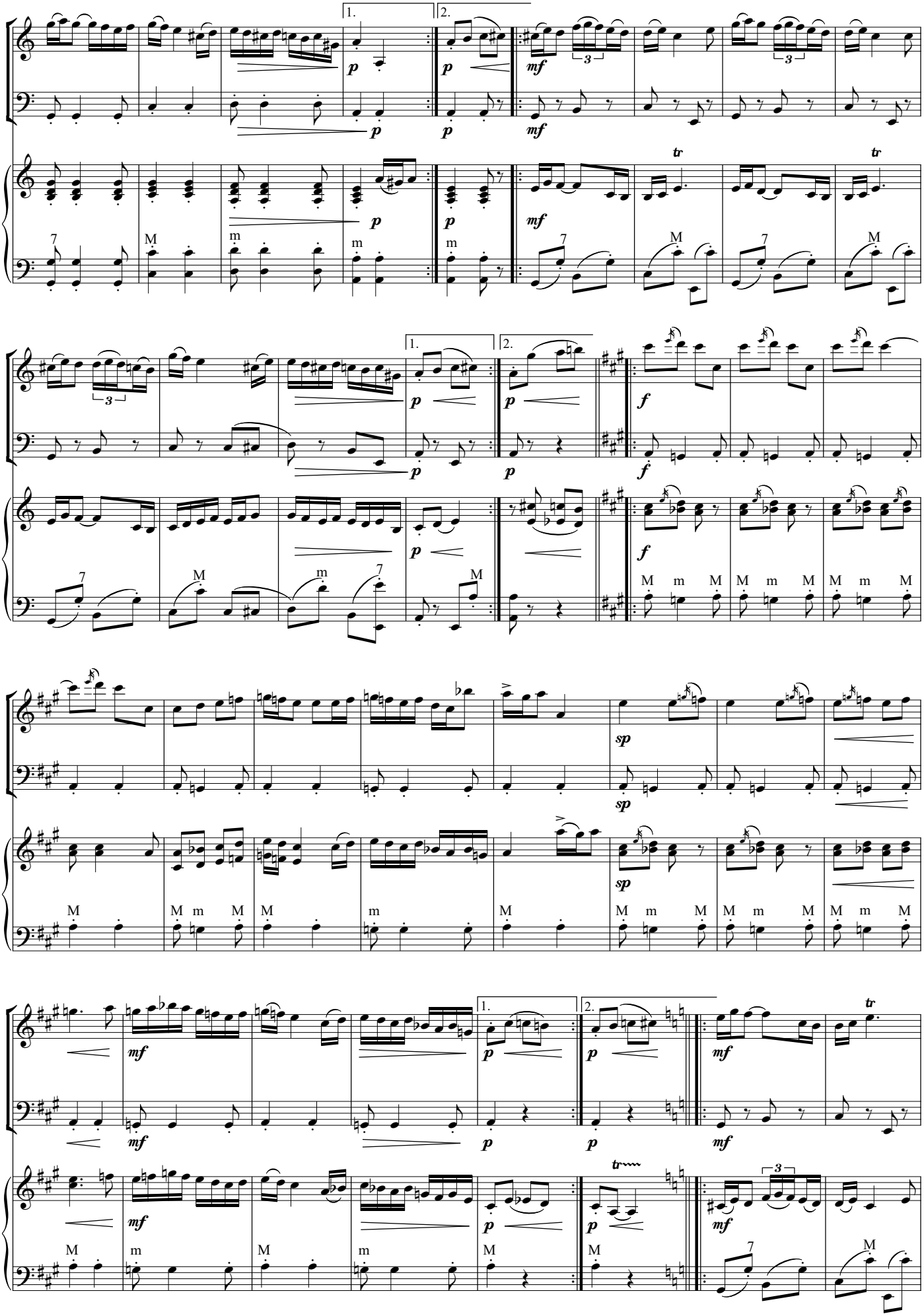

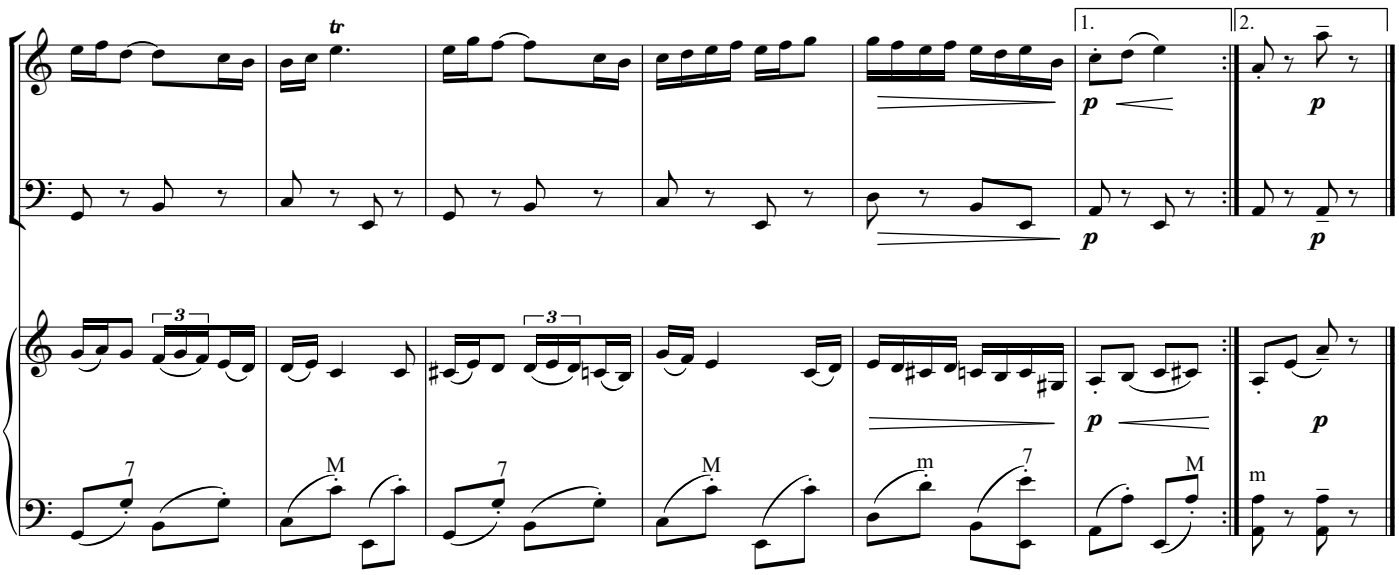
tr
1.
2.
p
3
7
M
m

Іспанський танець

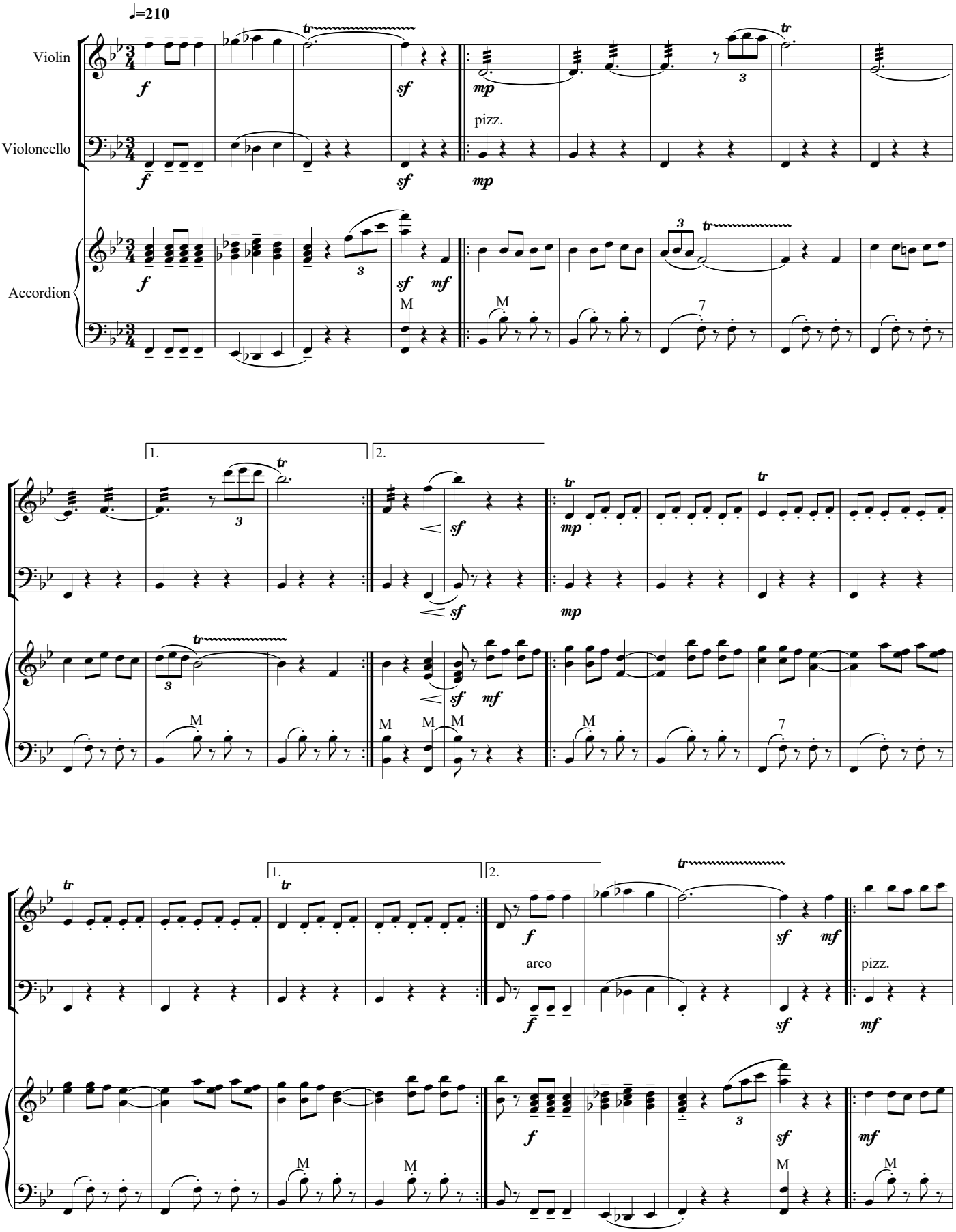

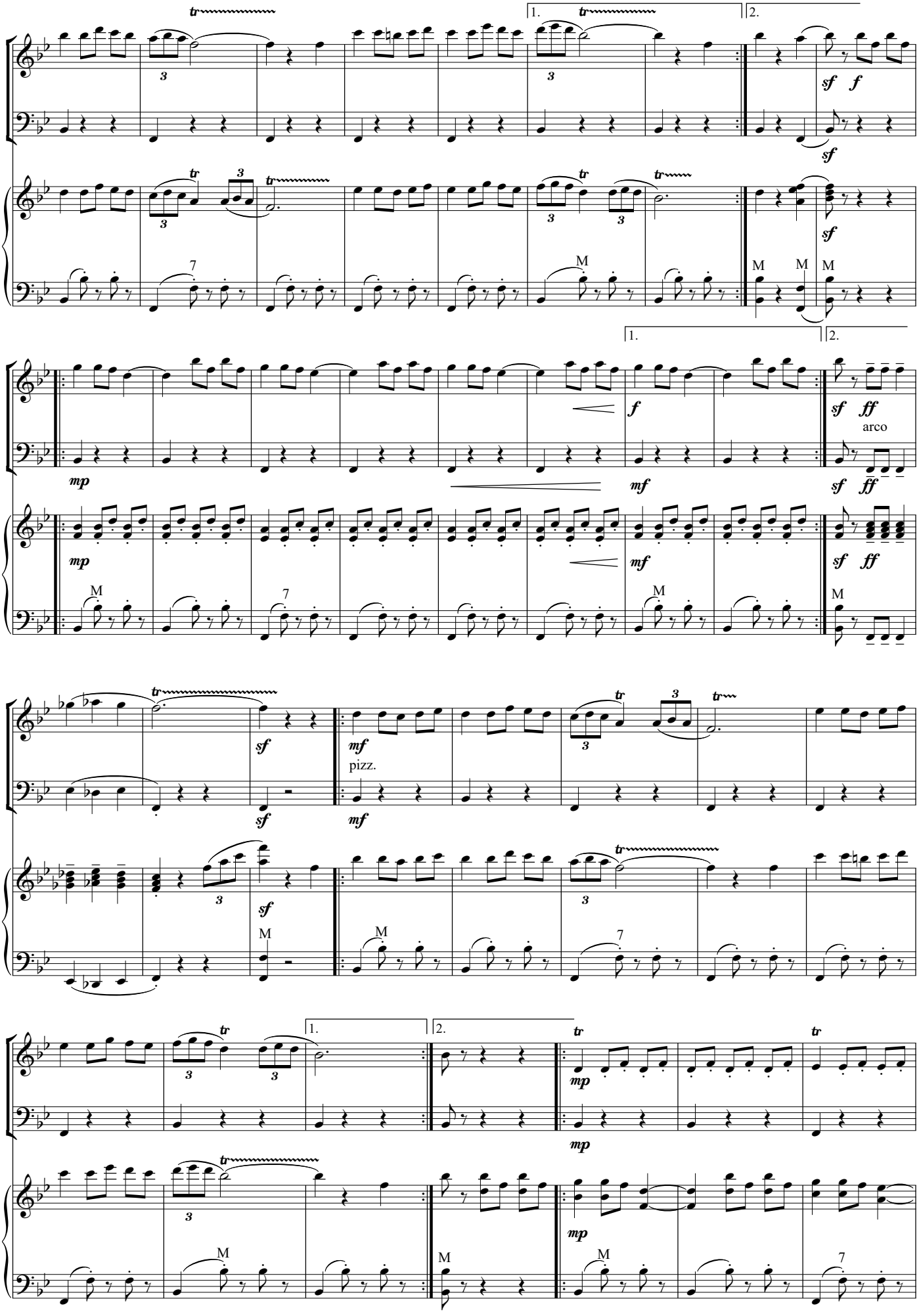
1.
2.
sf
f
mp
mf
ff
arco
pizz.
M
7

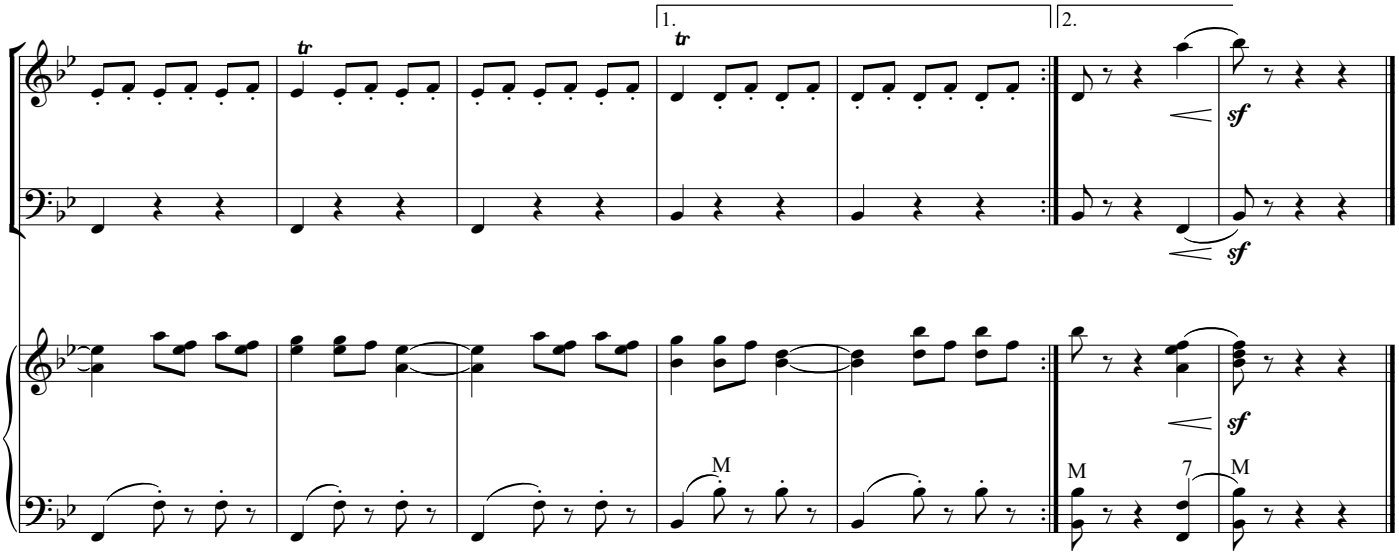
1.
2.
tr
tr
sf
sf
sf
M
M
7
M

Іспанське танго

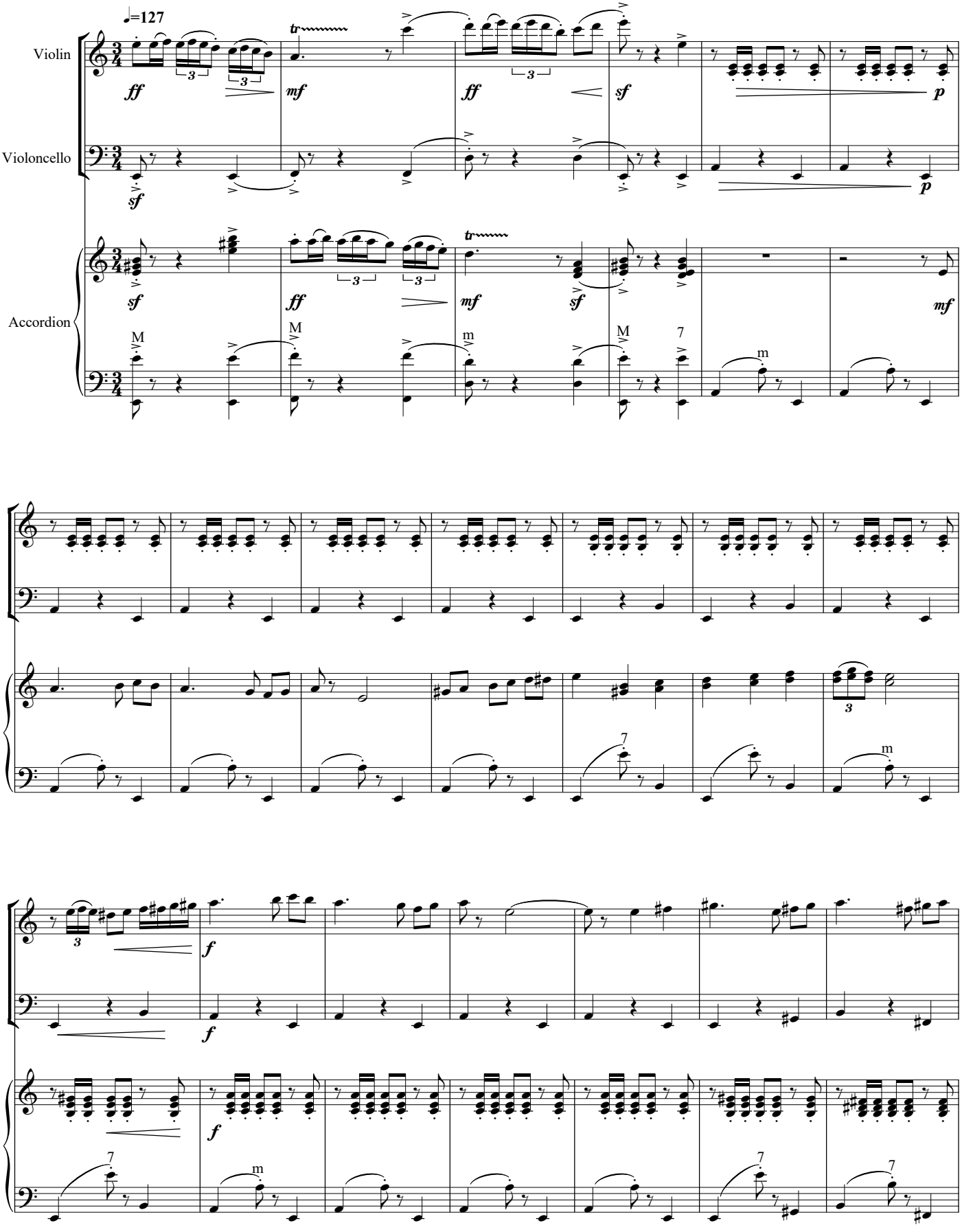

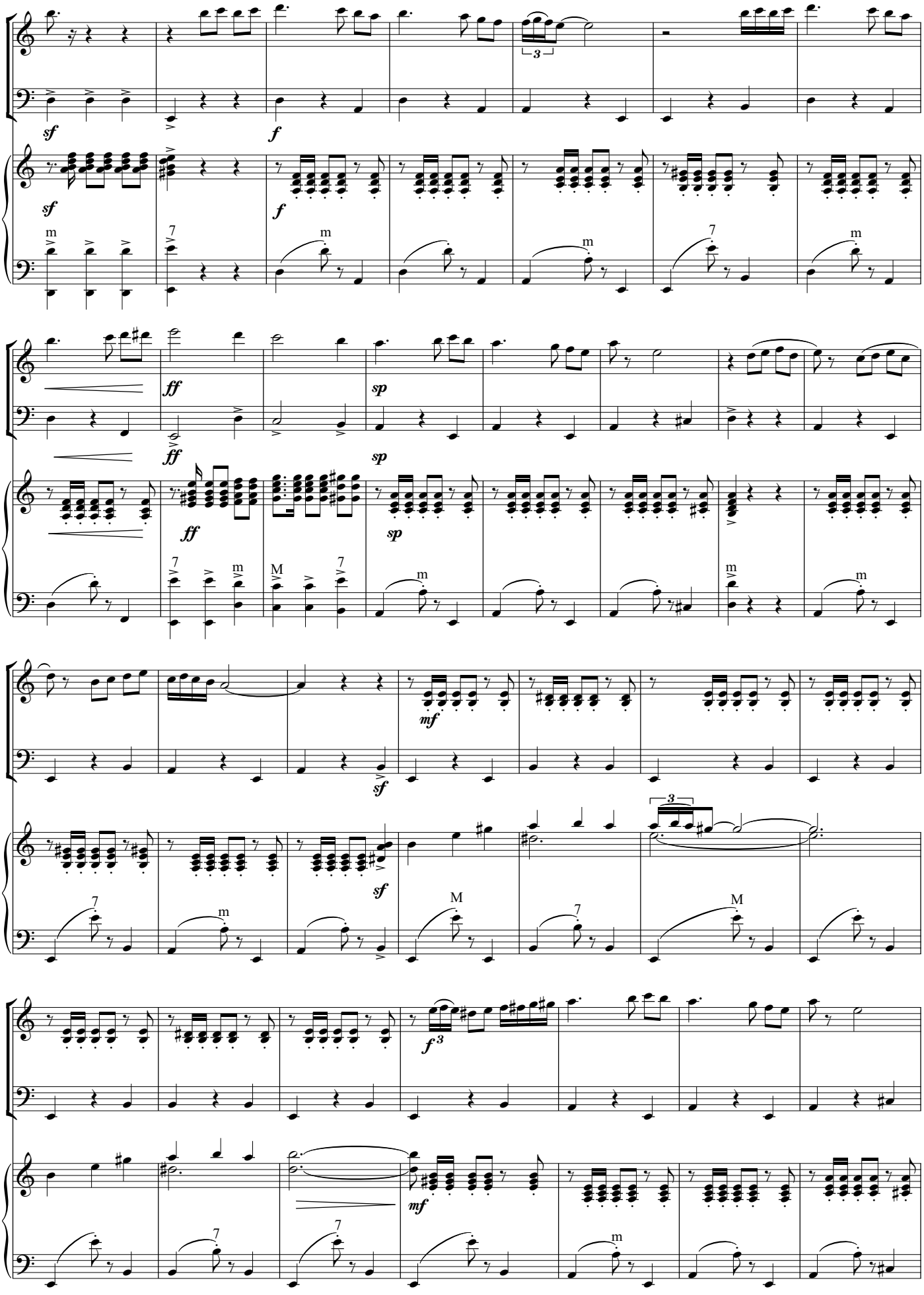
sf
f
ff
sp
mf
f3

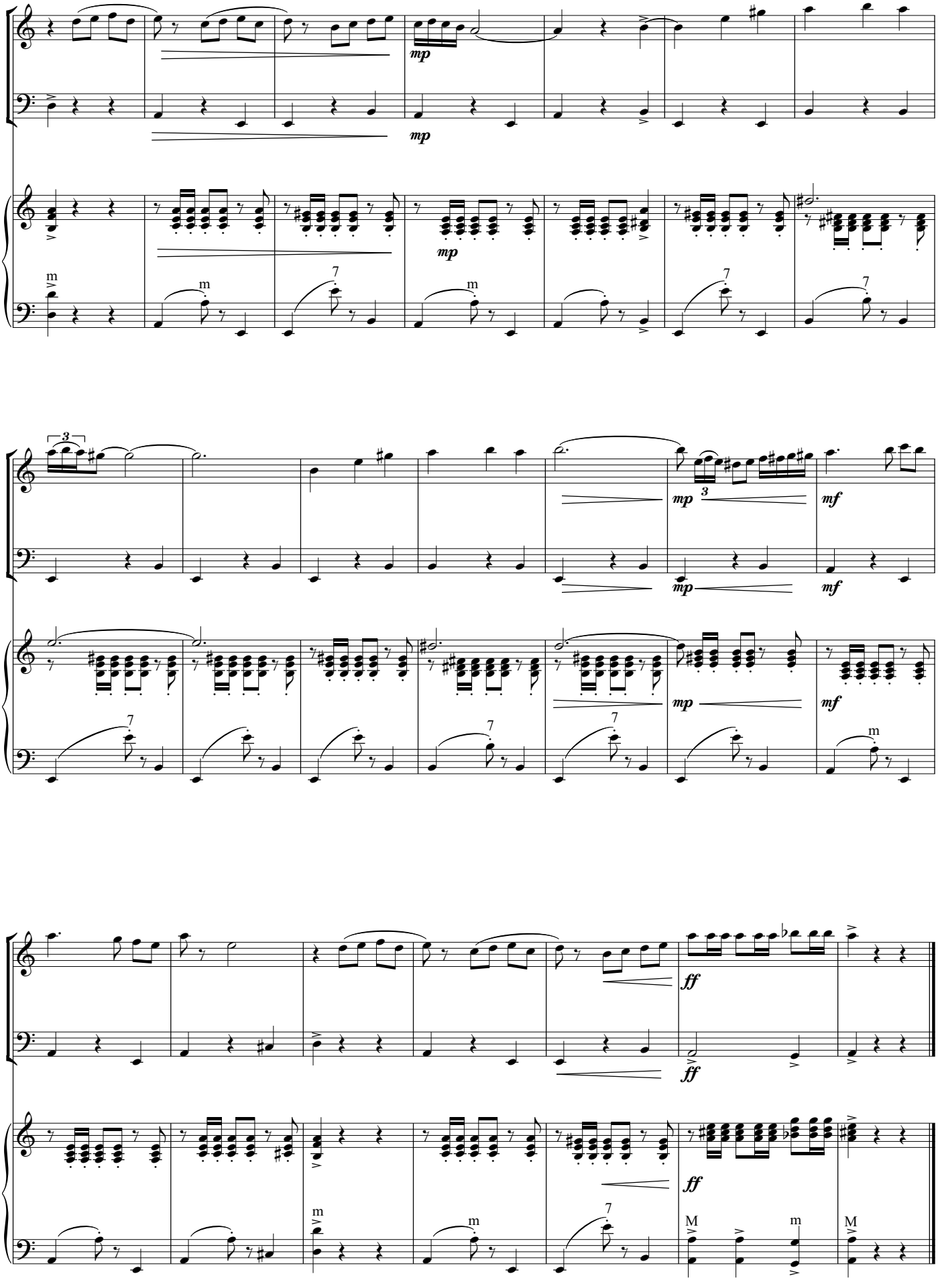
mp
mp
mp
m
m
7
m
7
7
3
mp
3
mf
mp
mf
mp
mf
7
7
7
m
ff
ff
ff
m
m
7
M
m
M

Циганські гуляння

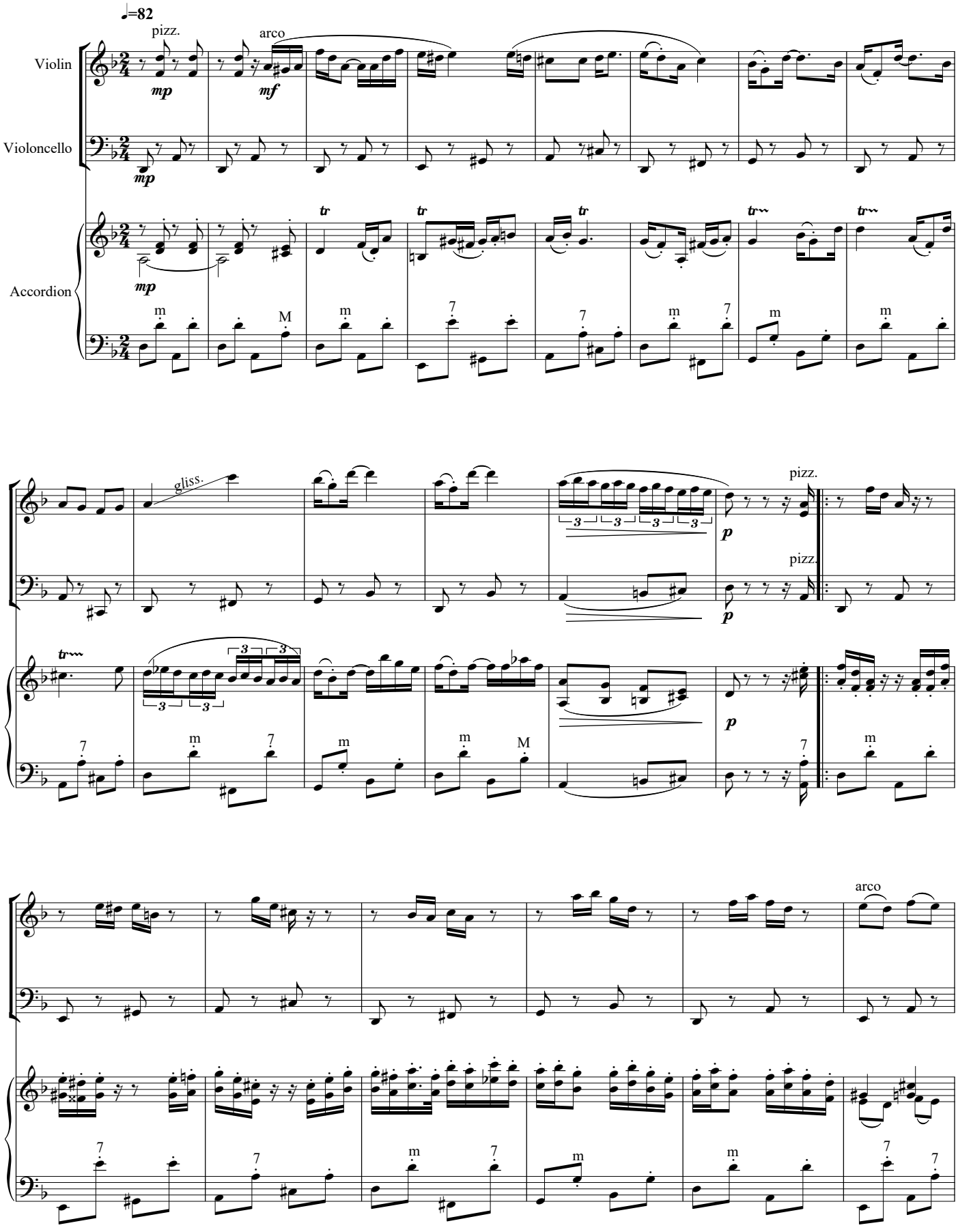

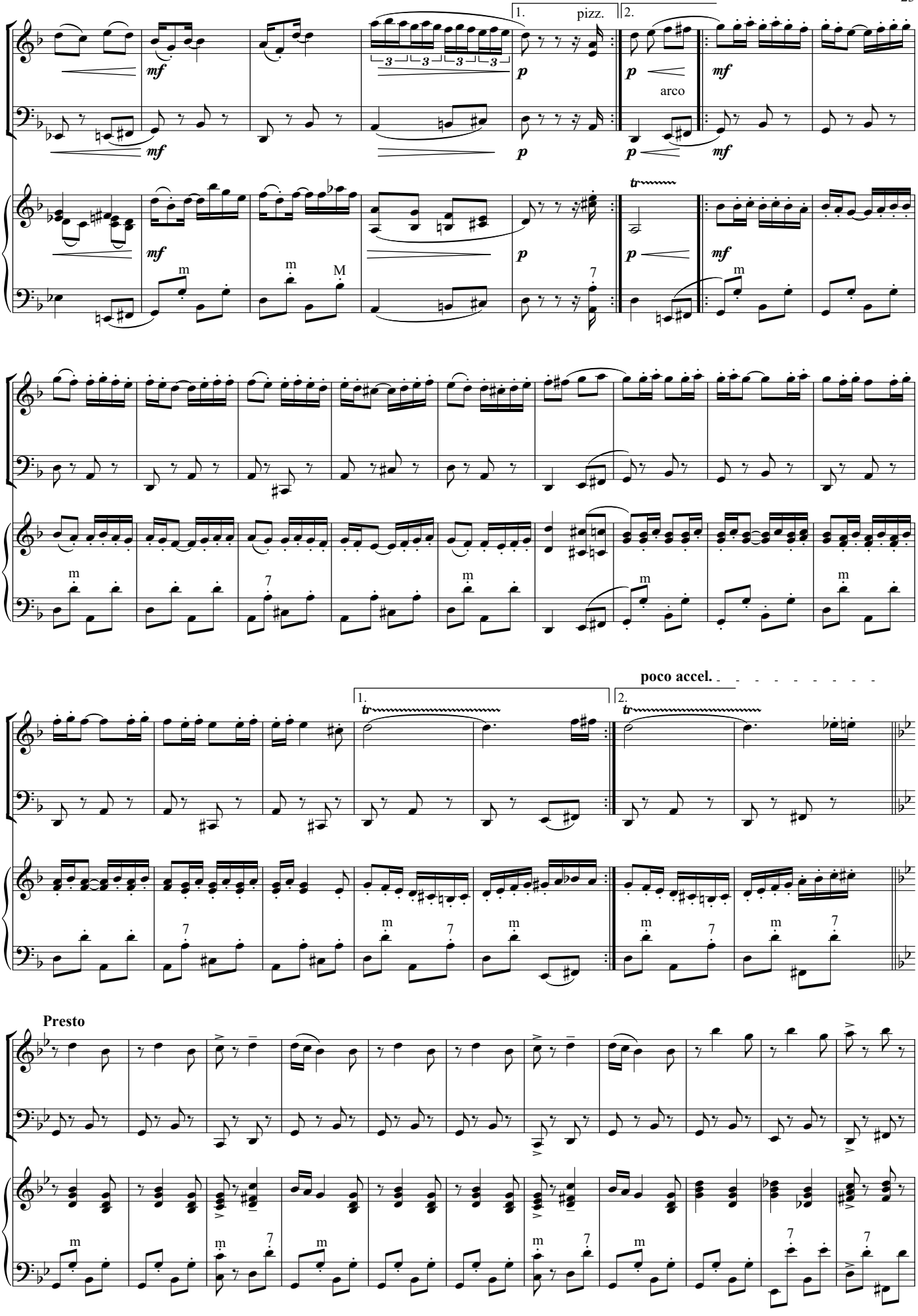
1.
pizz.
2.
arco
poco accel.
Presto

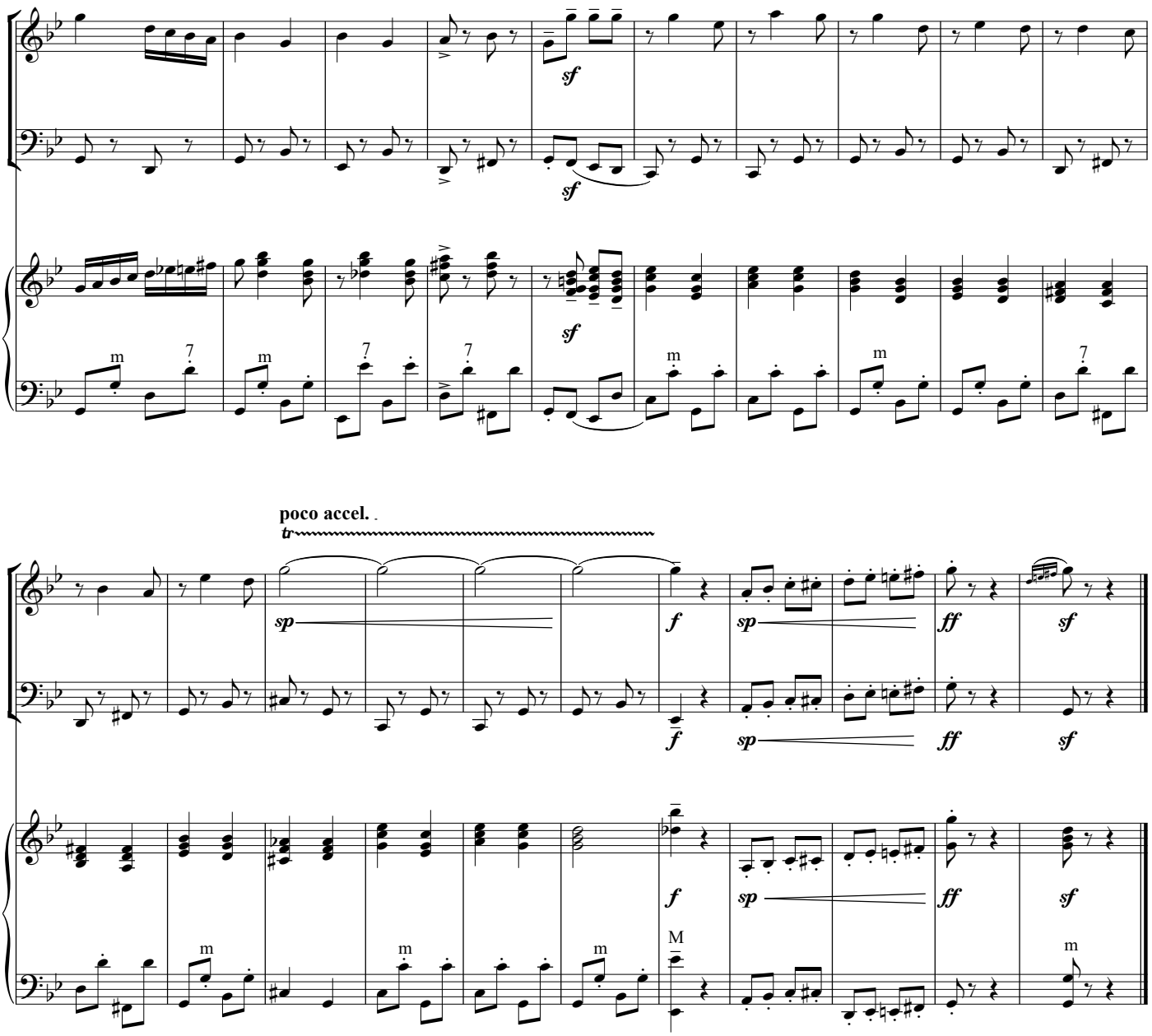
sf
sf
sf
m
7
m
7
7
m
m
7

poco accel.
tr
sp
f
sp
ff
sf
f
sp
ff
sf
f
sp
ff
sf
m
m
m
M
m

Мазурка

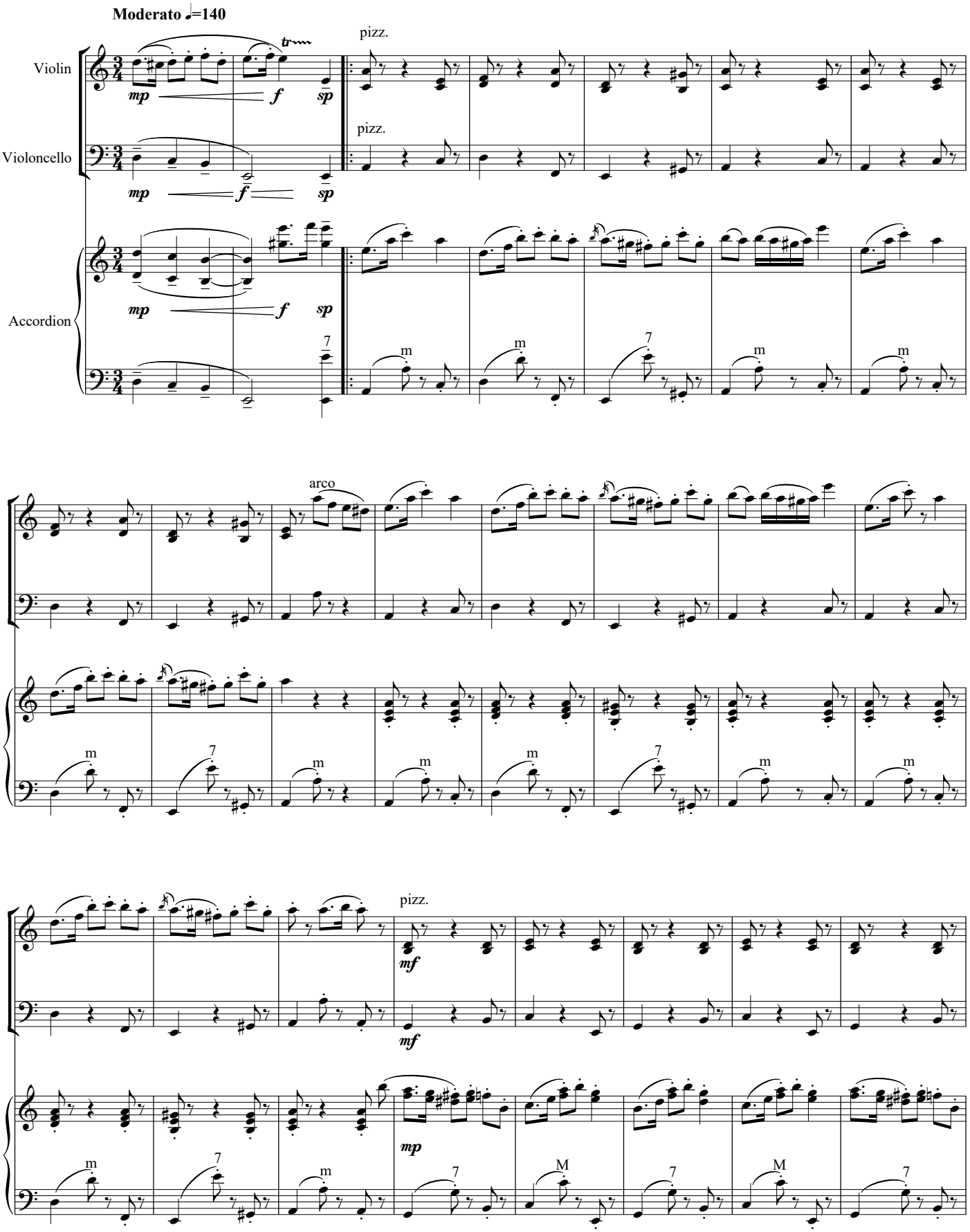
Moderato ♩=140
Violin
Violoncello
Accordion
mp
f
sp
tr
pizz.
arco
m
7
M
mf

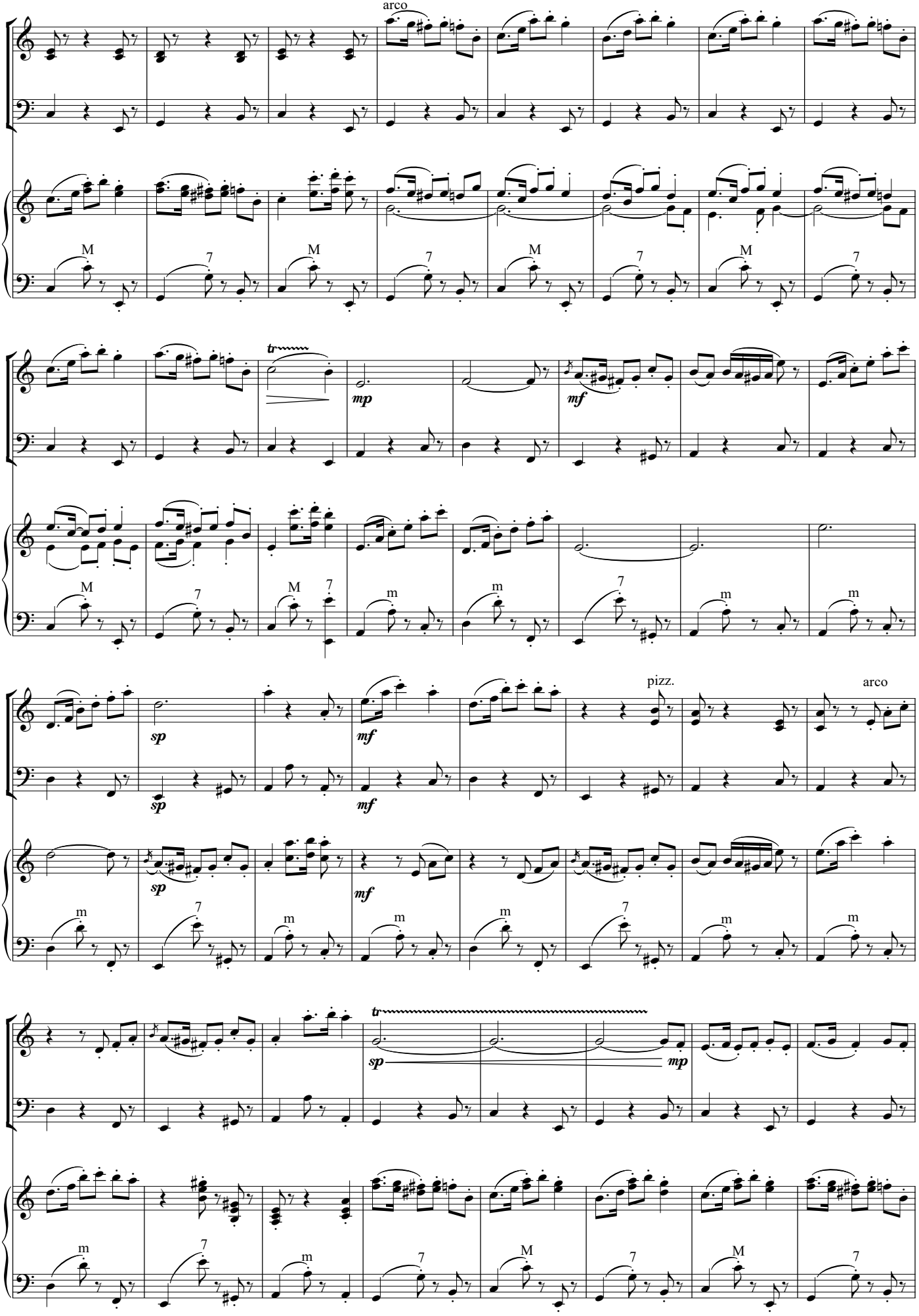
arco
M
7
tr
mp
mf
m
sp
pizz.
arco

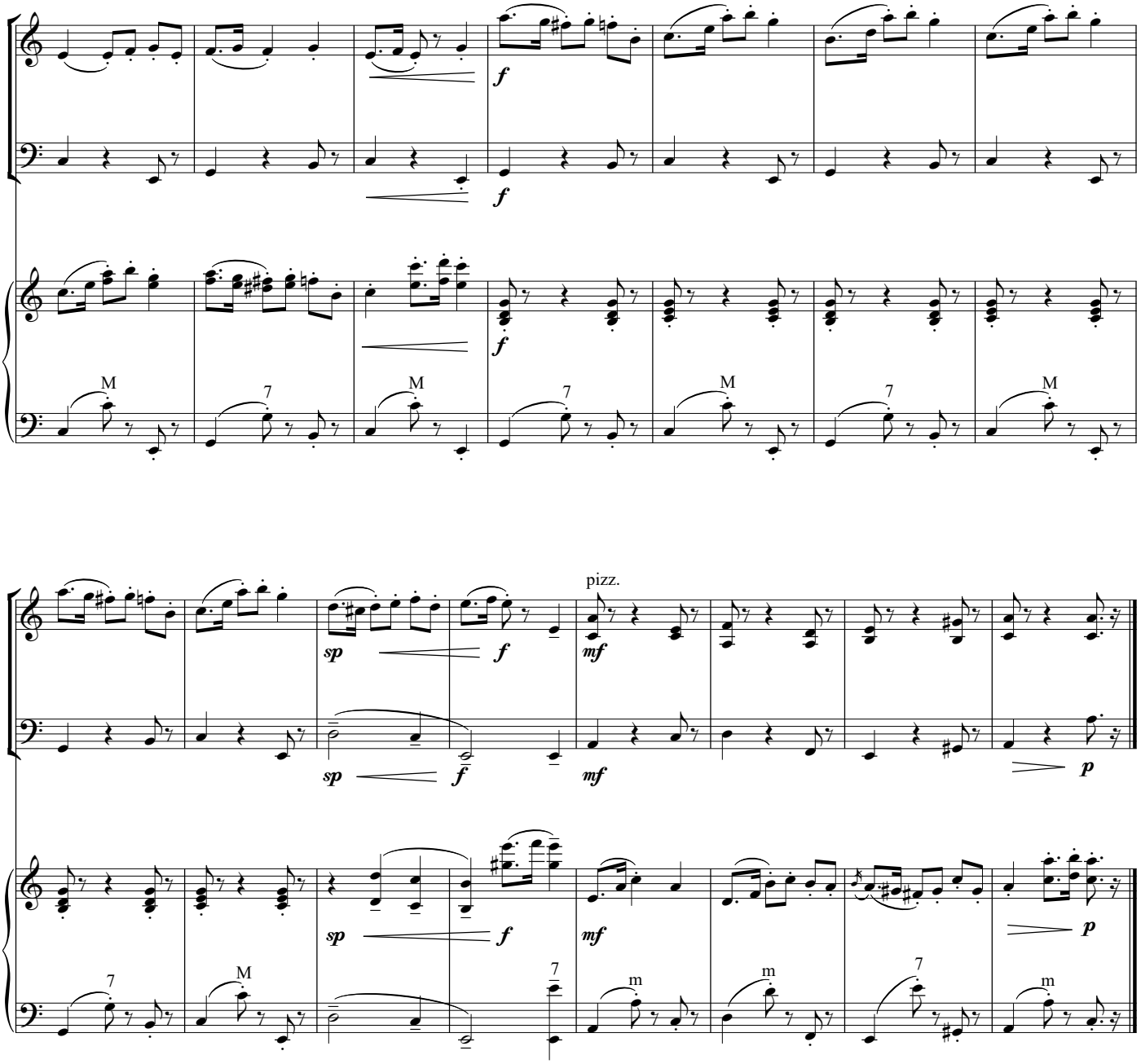
f
f
f
M
7
M
7
M
7
M
pizz.
sp
f
mf
sp
f
mf
p
sp
f
mf
p
7
M
7
m
m
7
m

Полонез

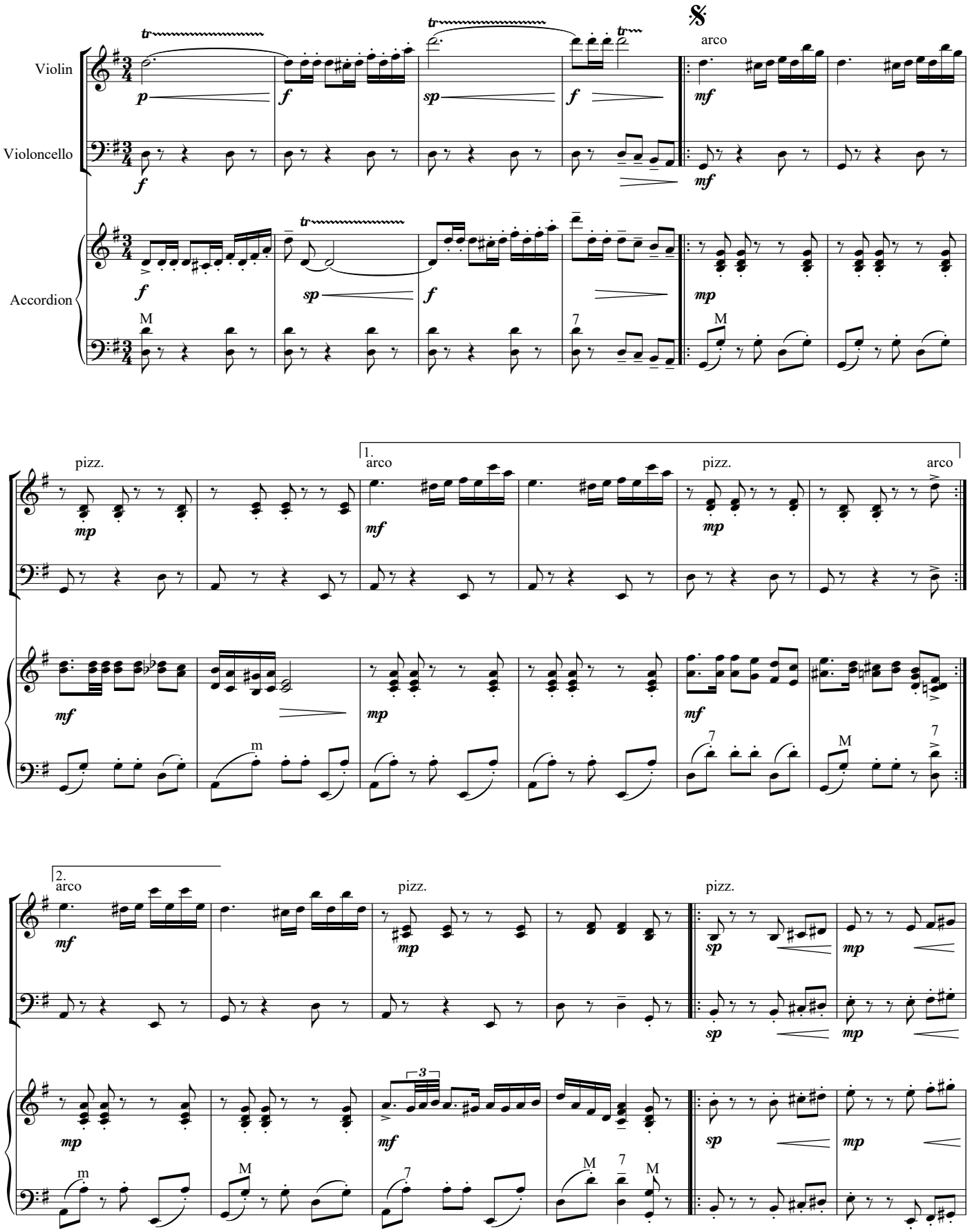

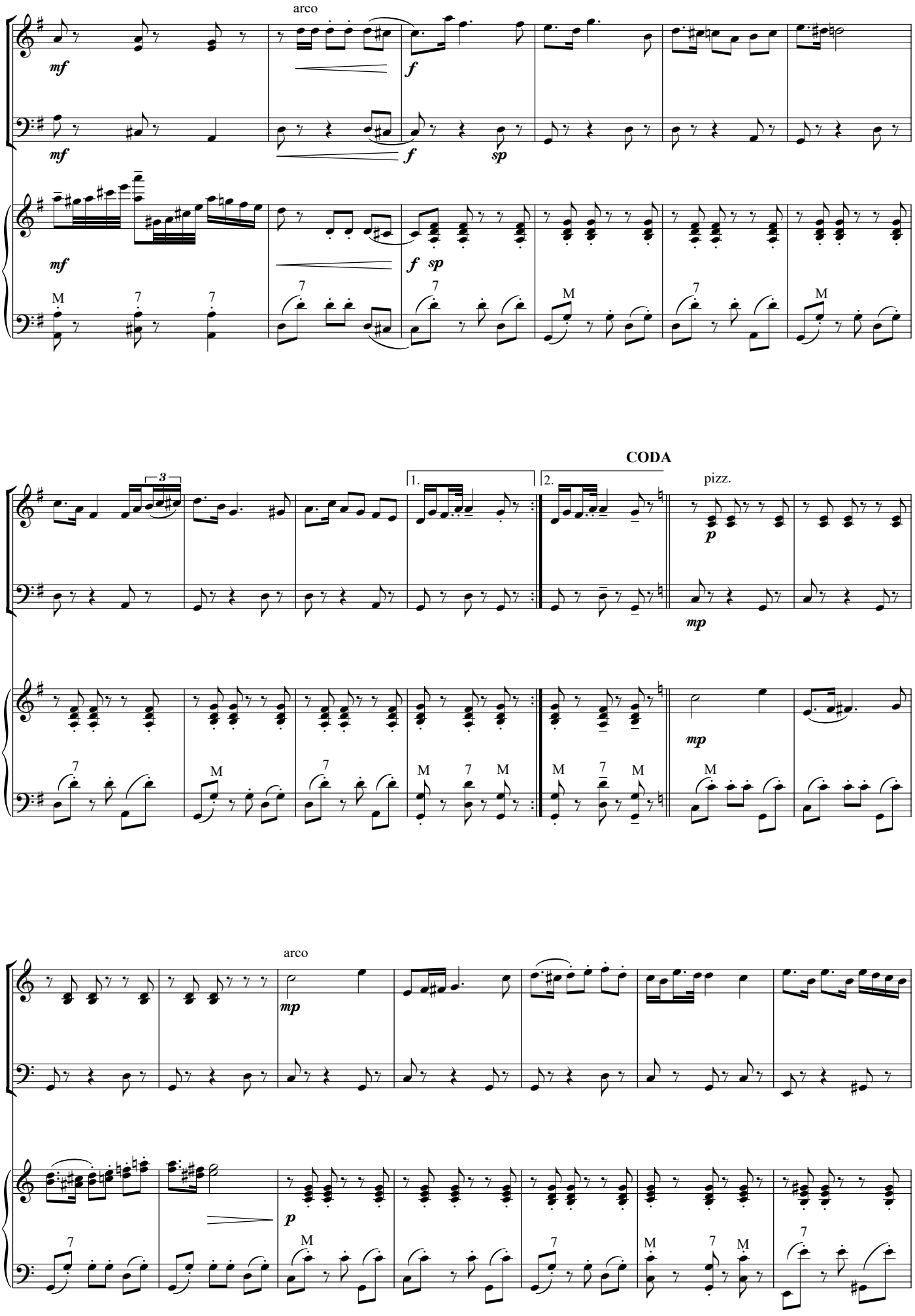
arco
mf
f
sp
CODA
1.
2.
pizz.
p
mp
3
M
7

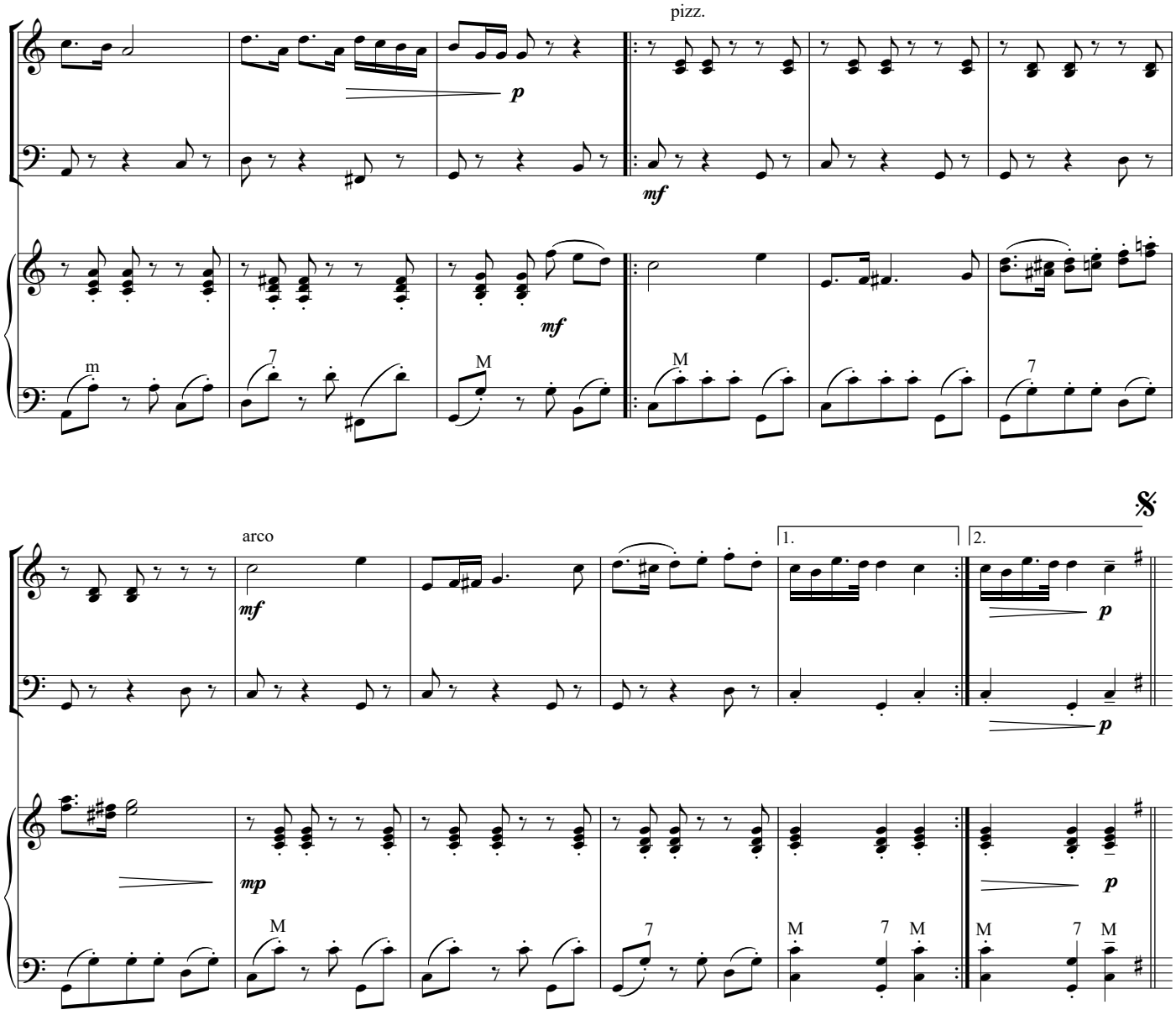
pizz.
p
mf
mf
m
7
M
M
7
arco
mf
1.
2.
p
p
mp
M
7
M
7
M
M
7
M

Краков’як

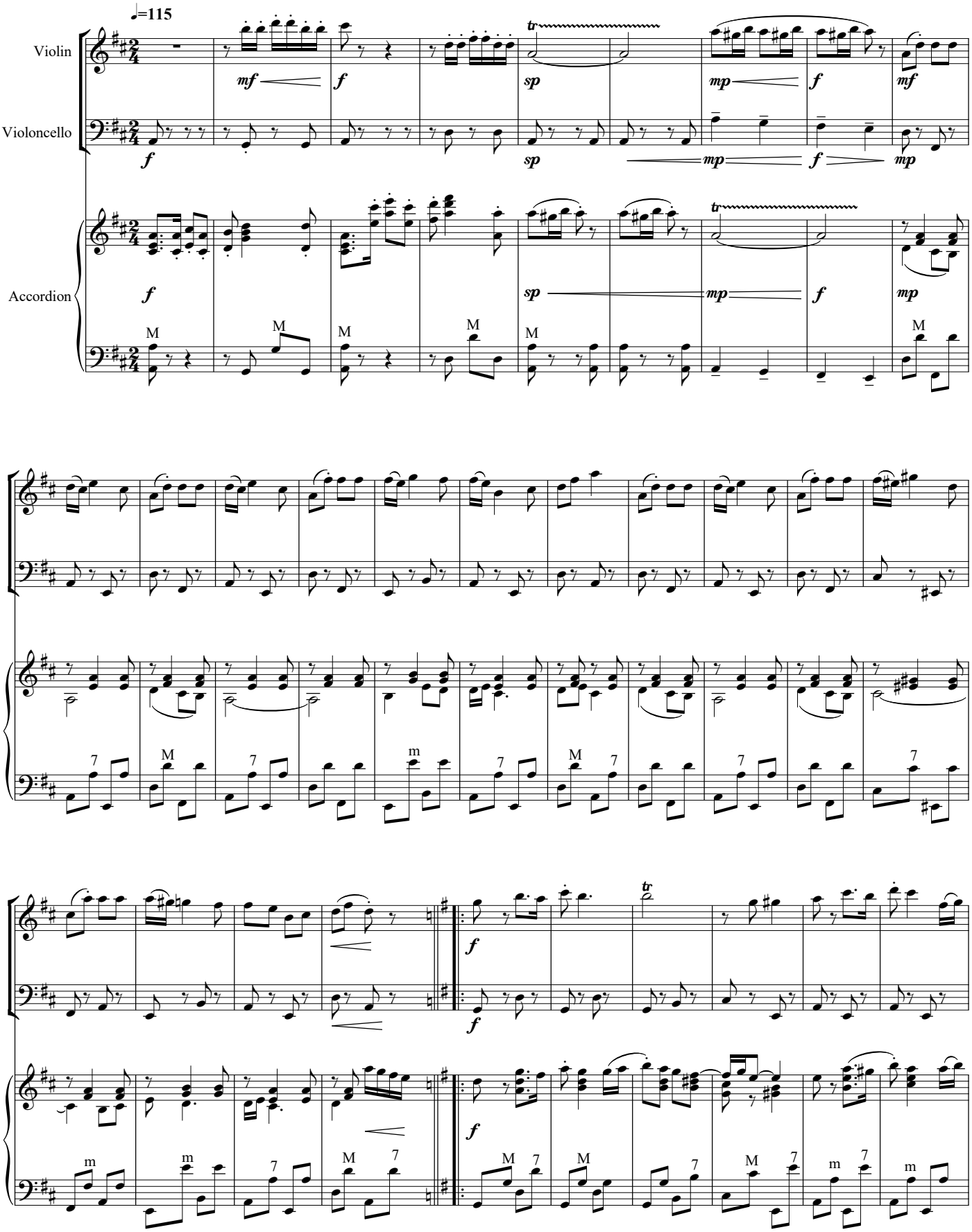

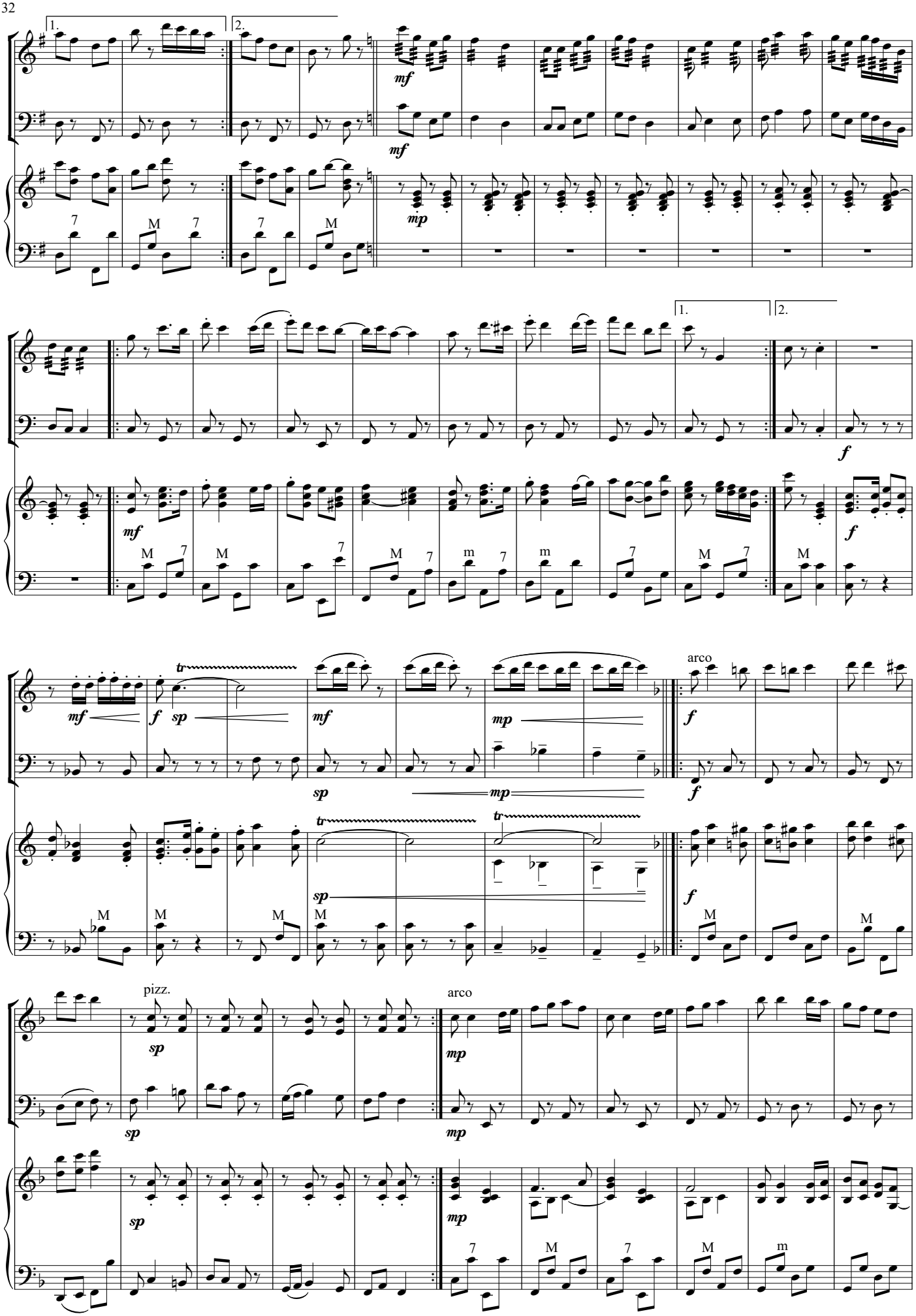
1.
2.
mf
mp
f
sp
tr
arco
pizz.
M
m
7

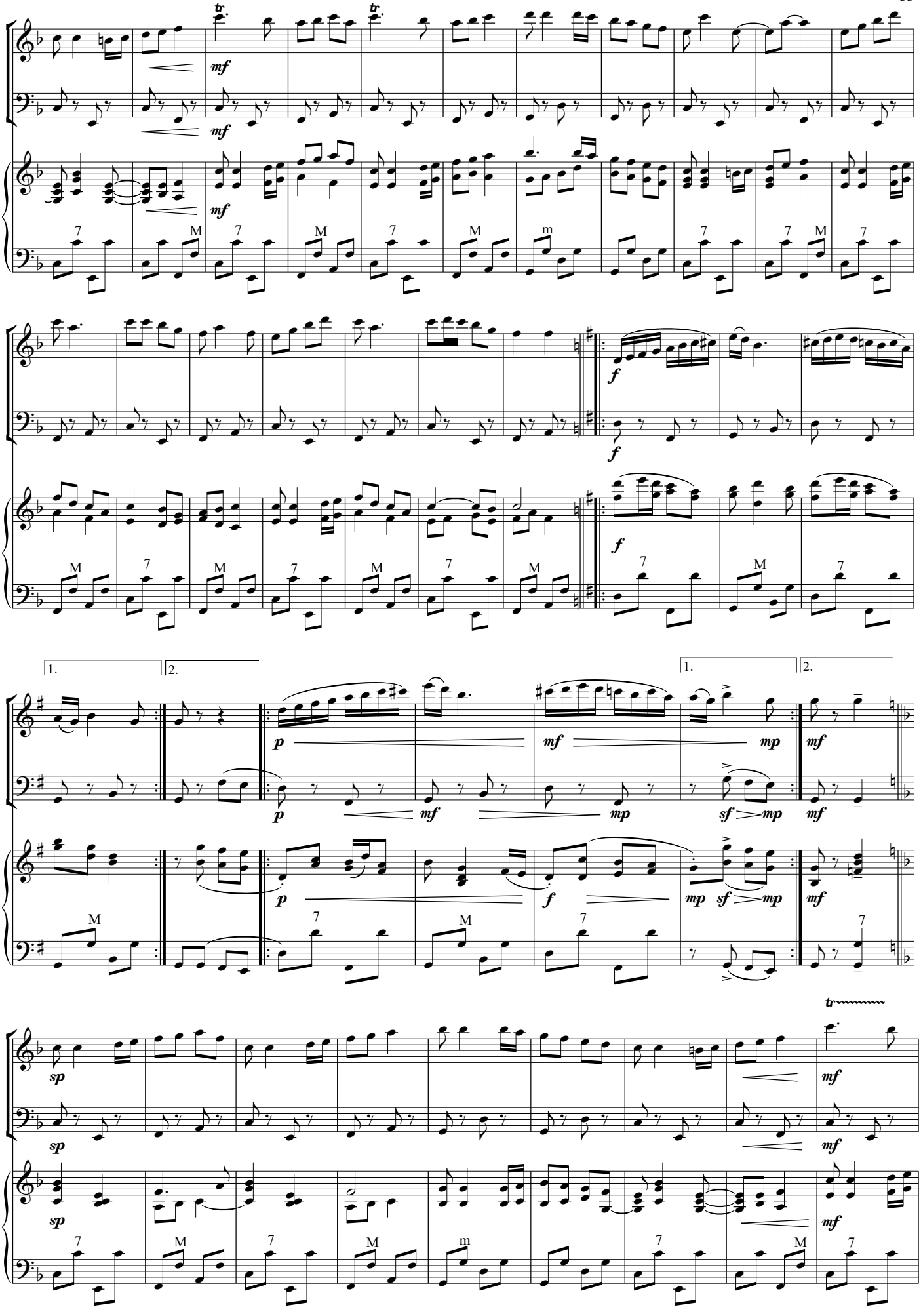
mf
f
p
mp
sf
sp
tr
1.
2.

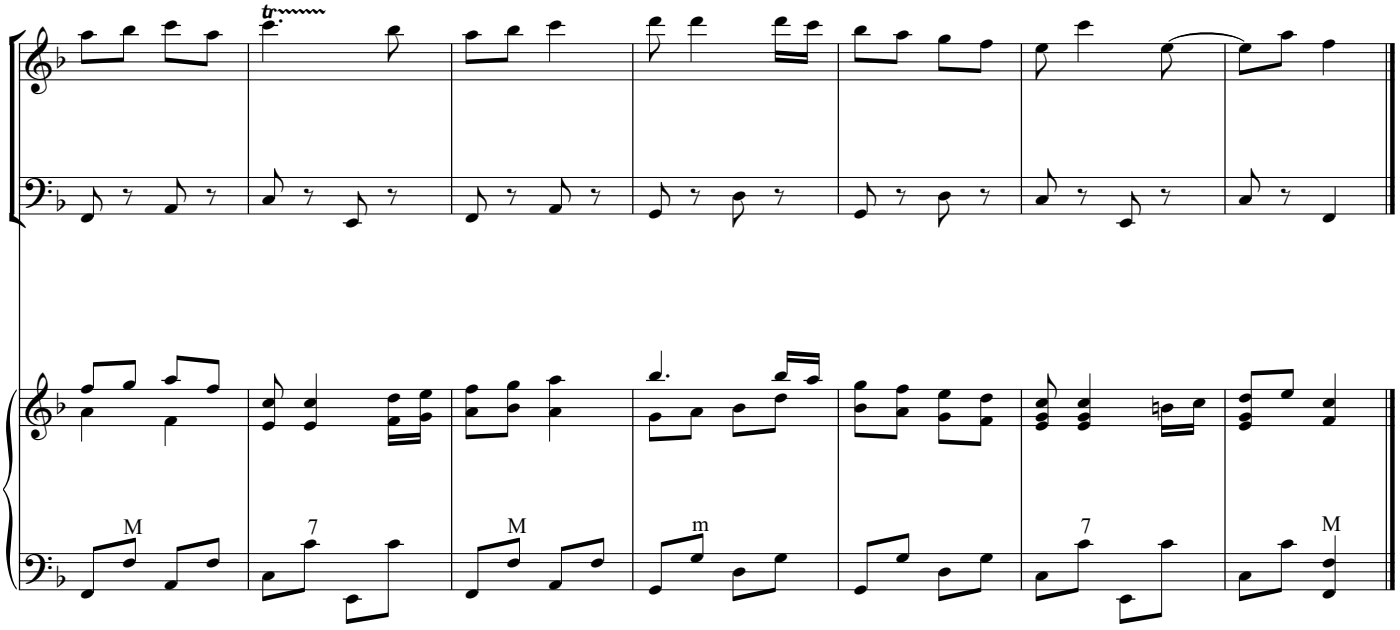
tr
M
7
M
m
7
M

Німецька народна мелодія

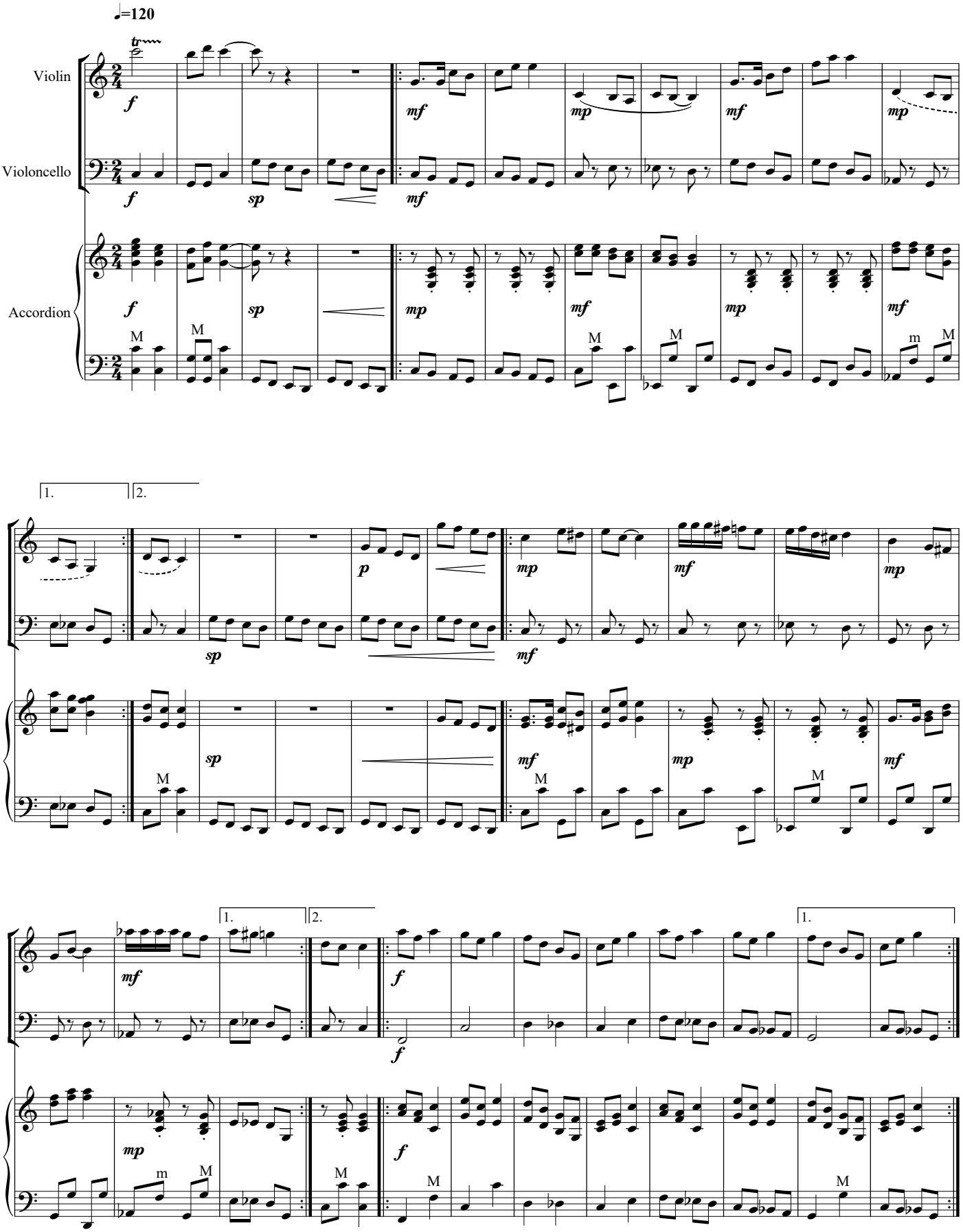

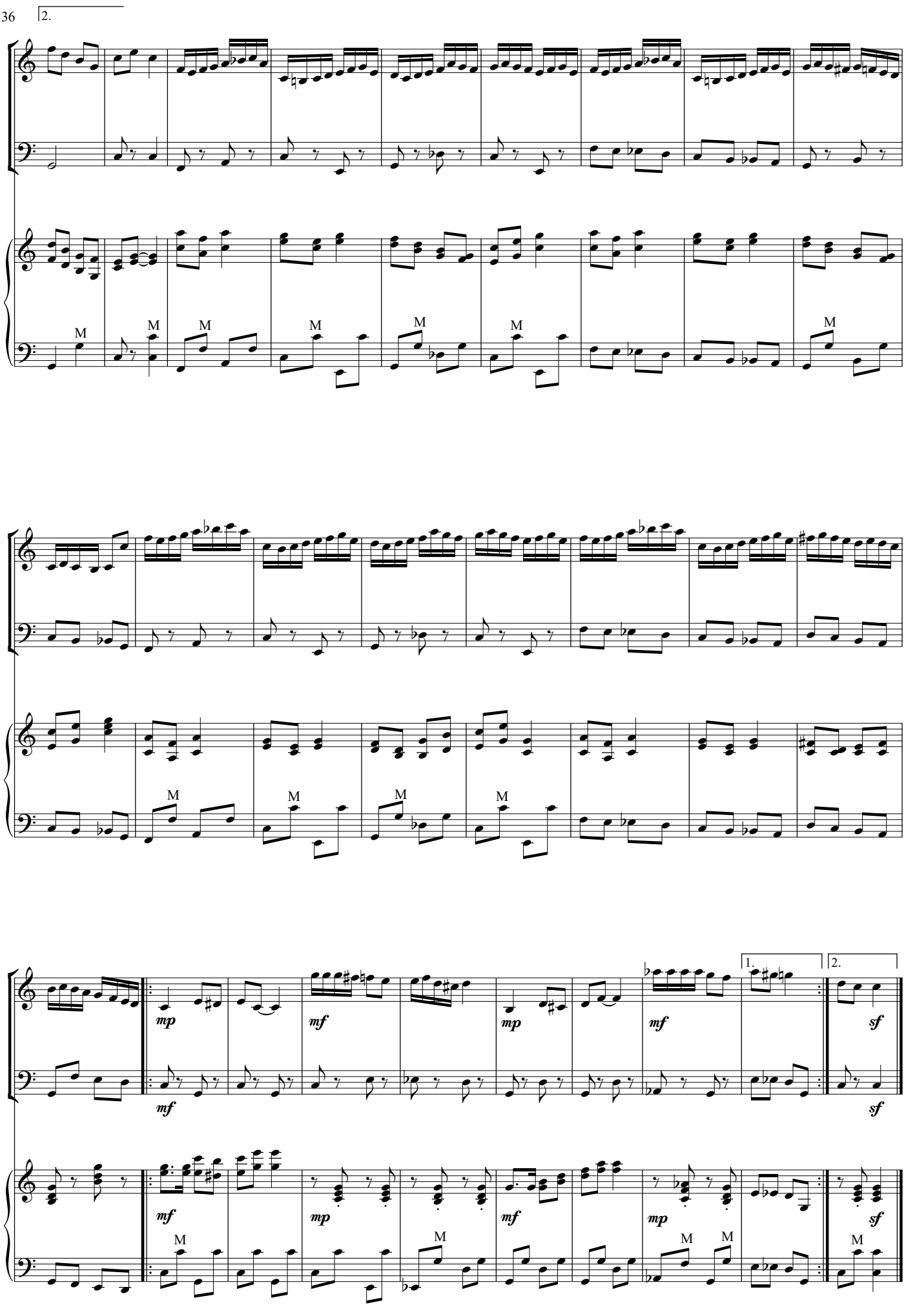
2.
M
mp
mf
sf
1.
2.

Кадриль "Поплашки"

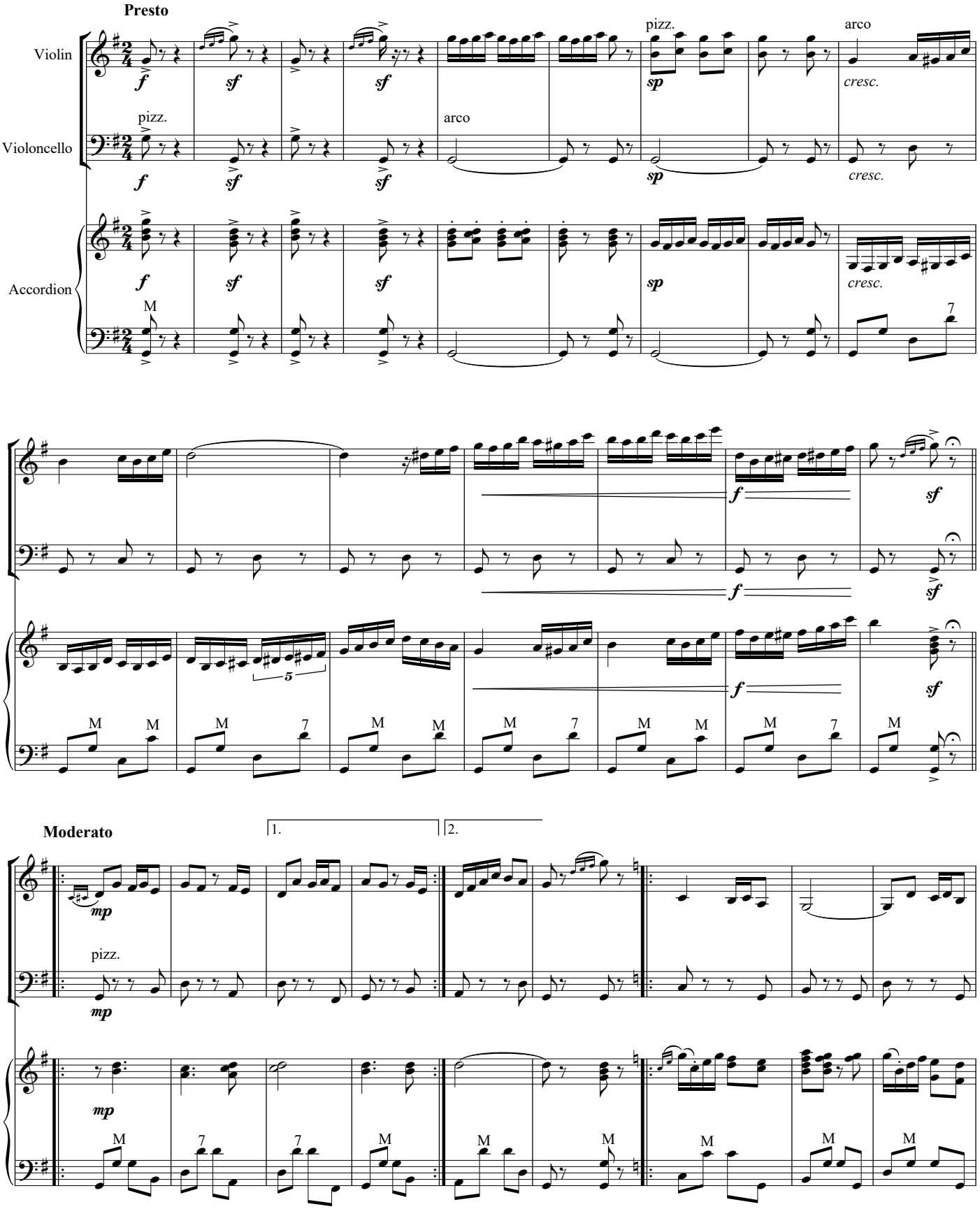

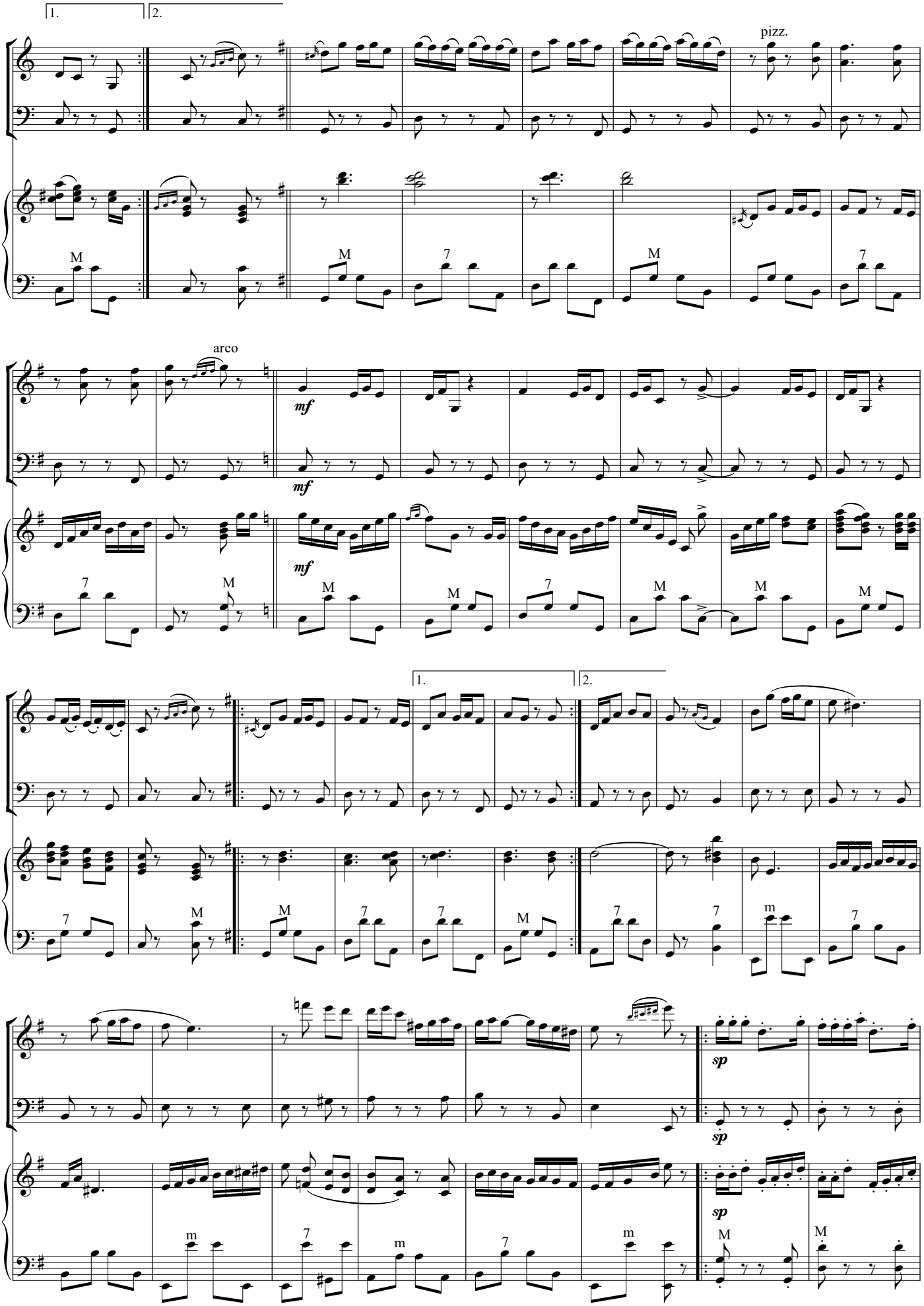
1.
2.
pizz.
arco
mf
mf
mf
1.
2.
sp
sp
sp

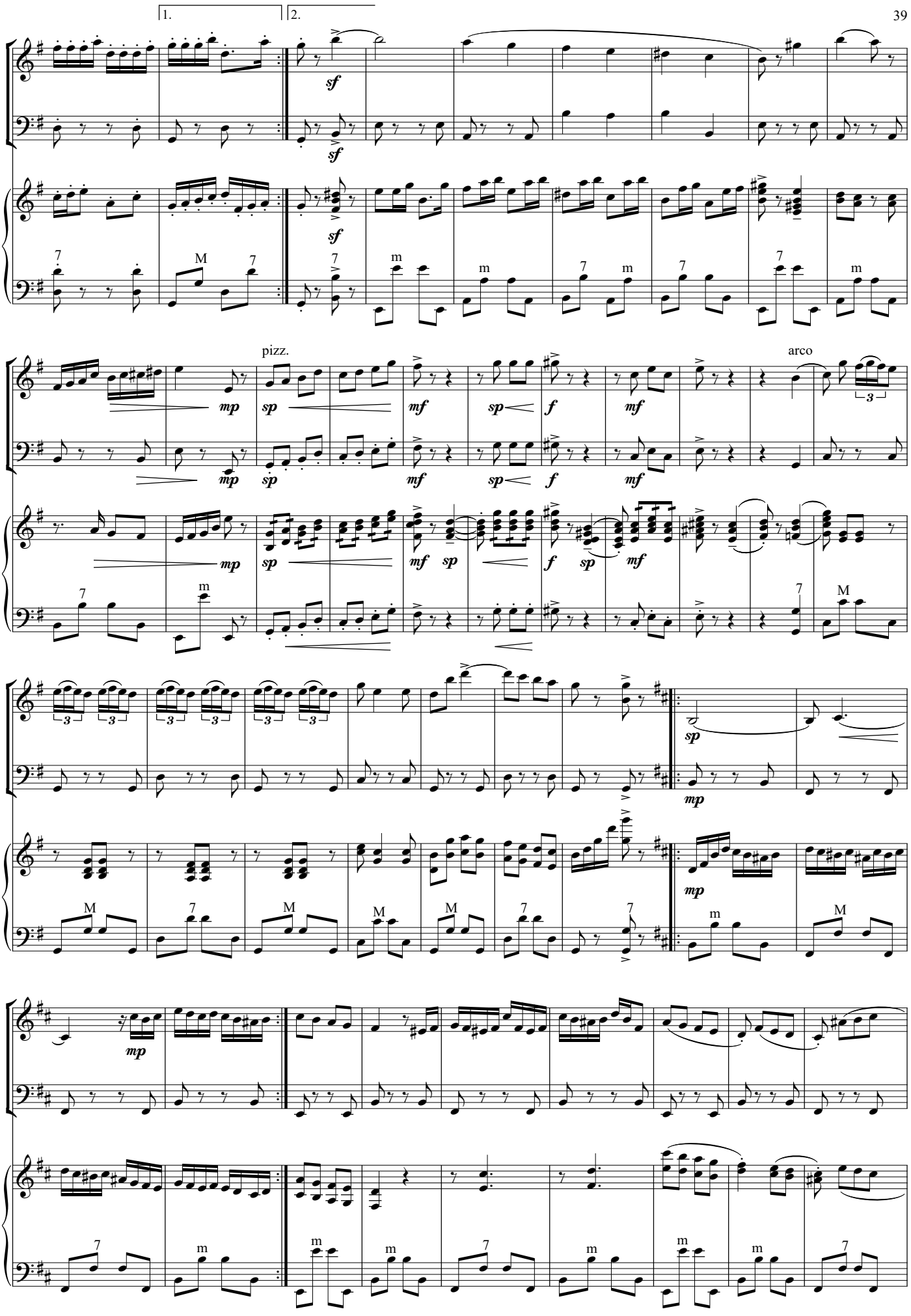
1.
2.
sf
pizz.
arco
mp
sp
mf
f
M
m
7

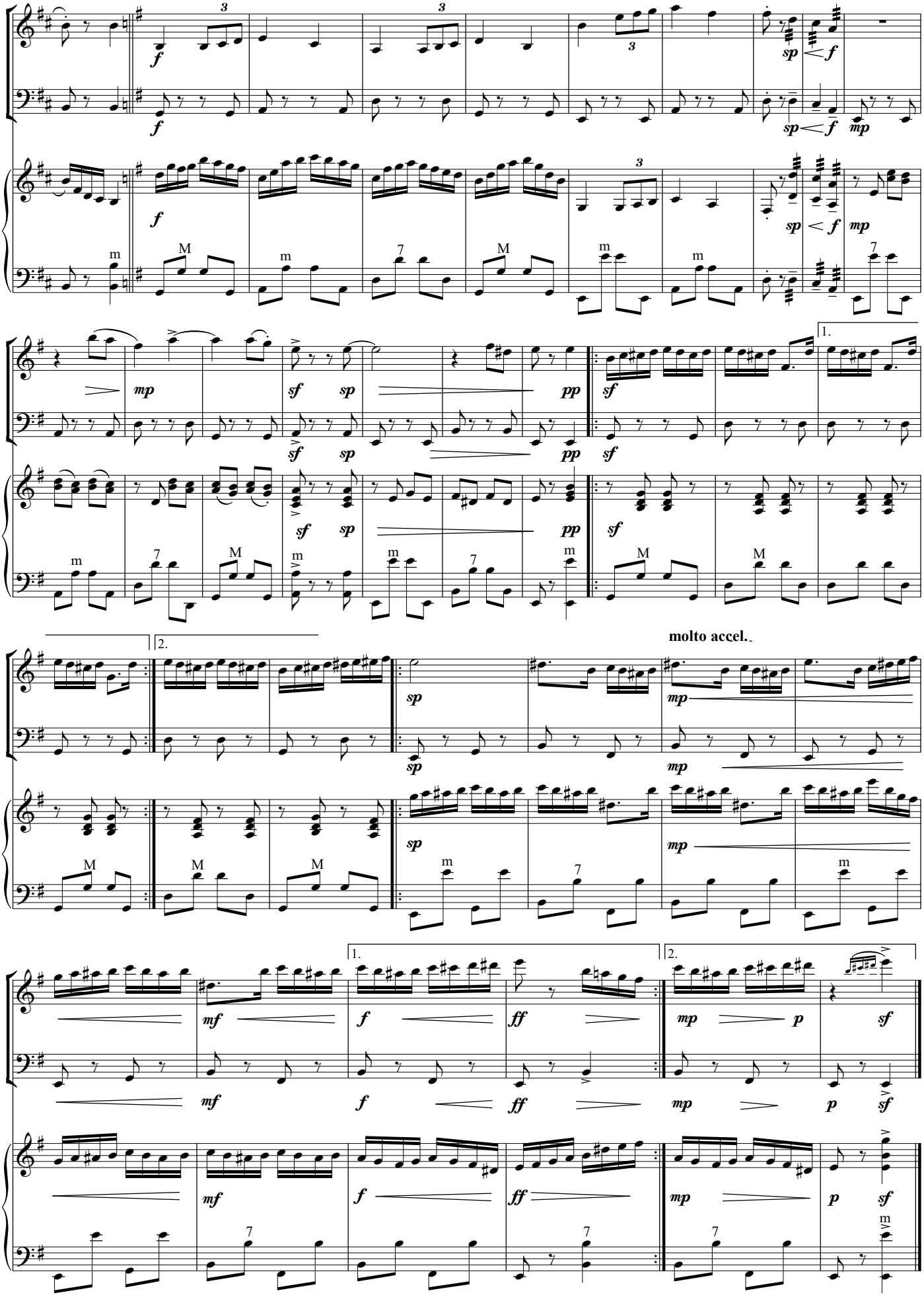
molto accel.

Гарні, гарні бульбу з печи

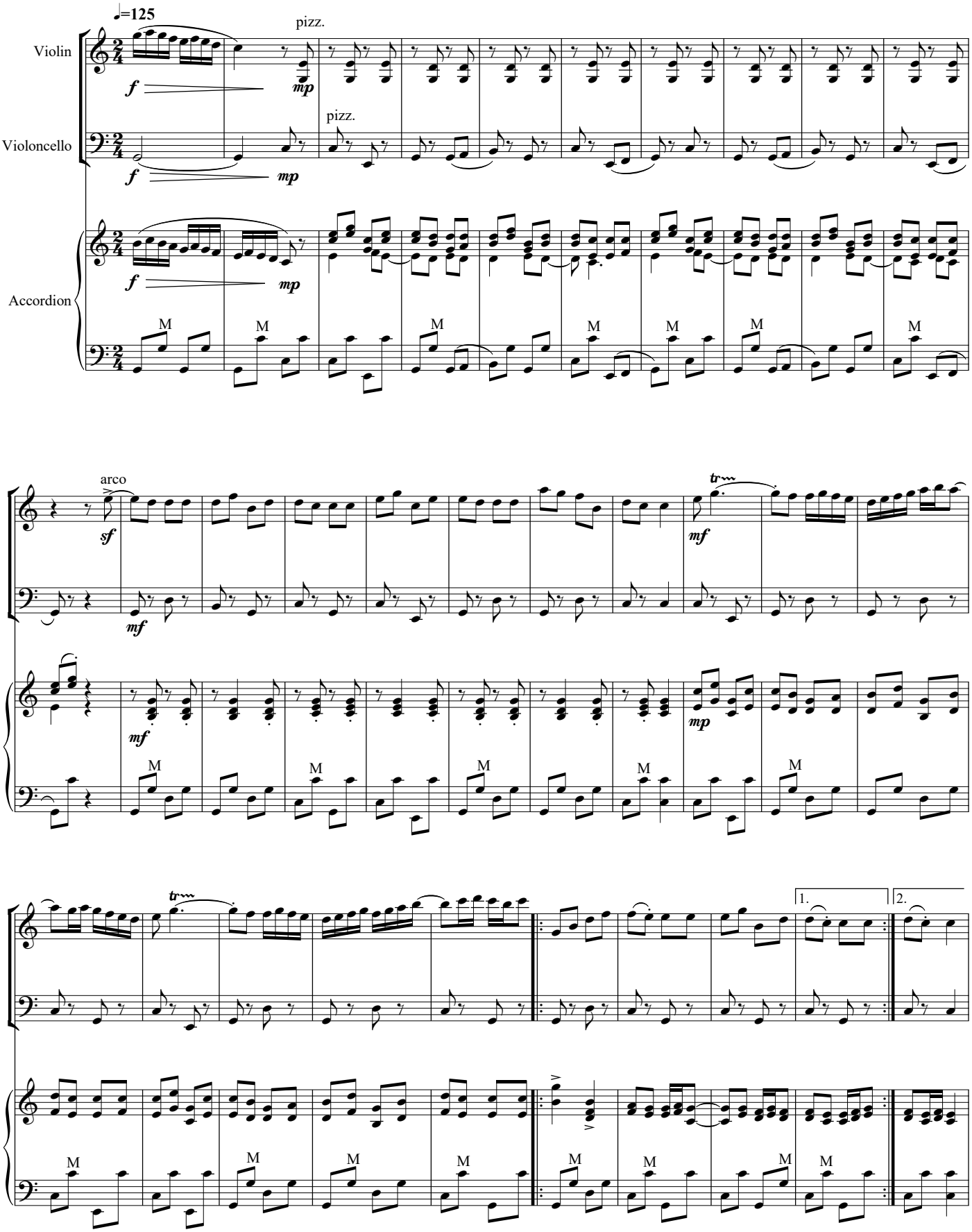

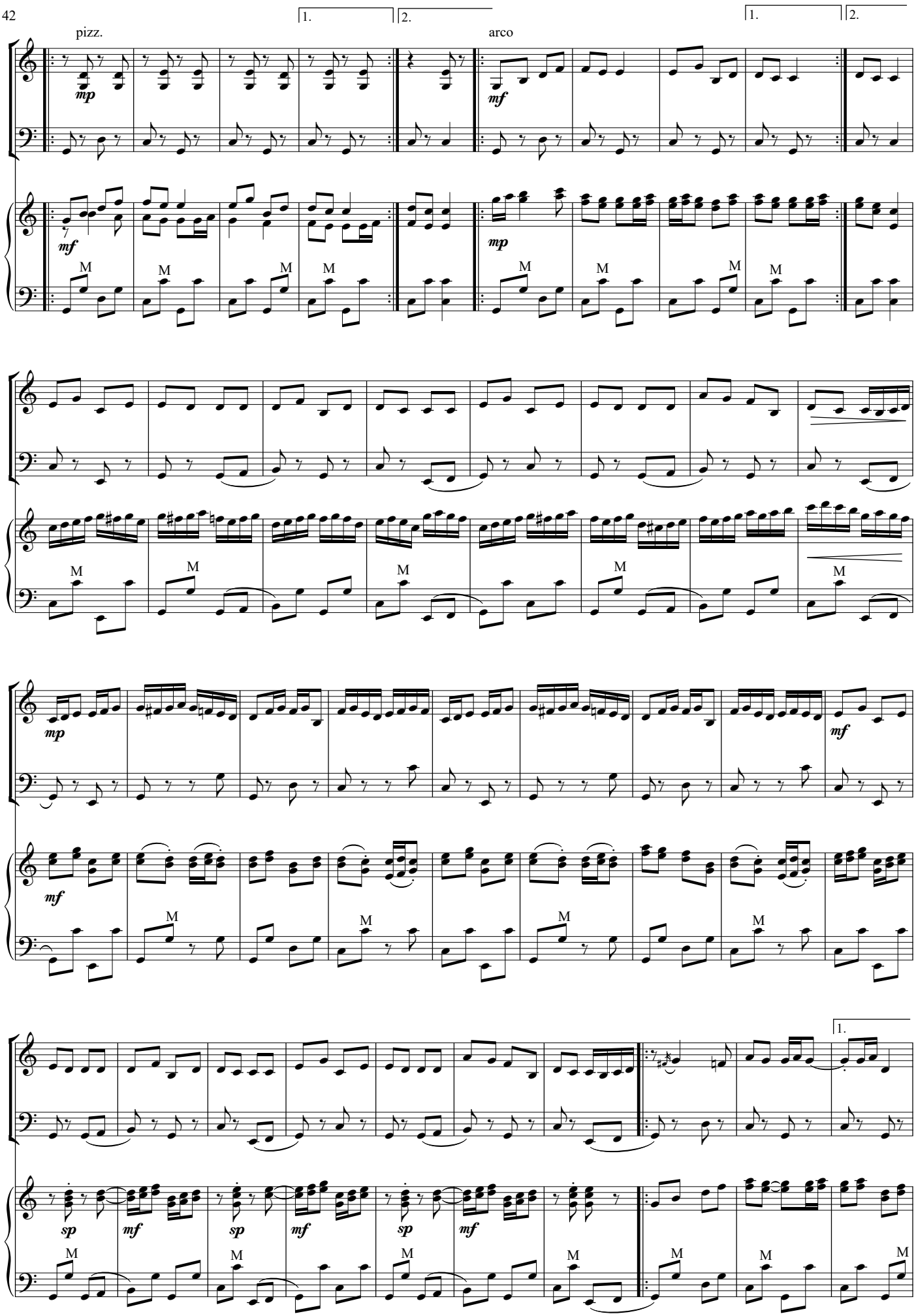
pizz.
arco
1.
2.
mp
mf
sp
M

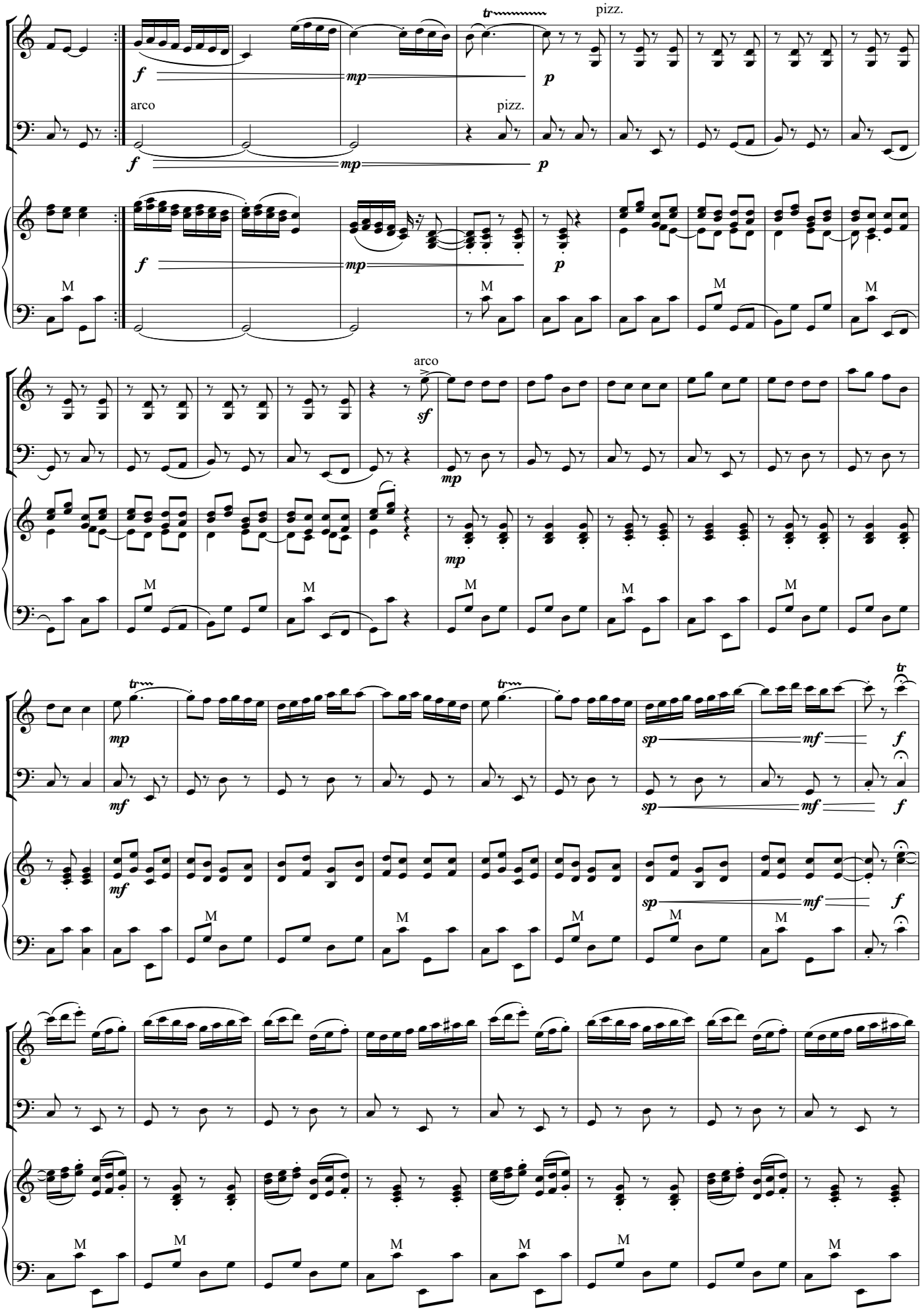
2.
pizz.
arco
pizz.
arco
M

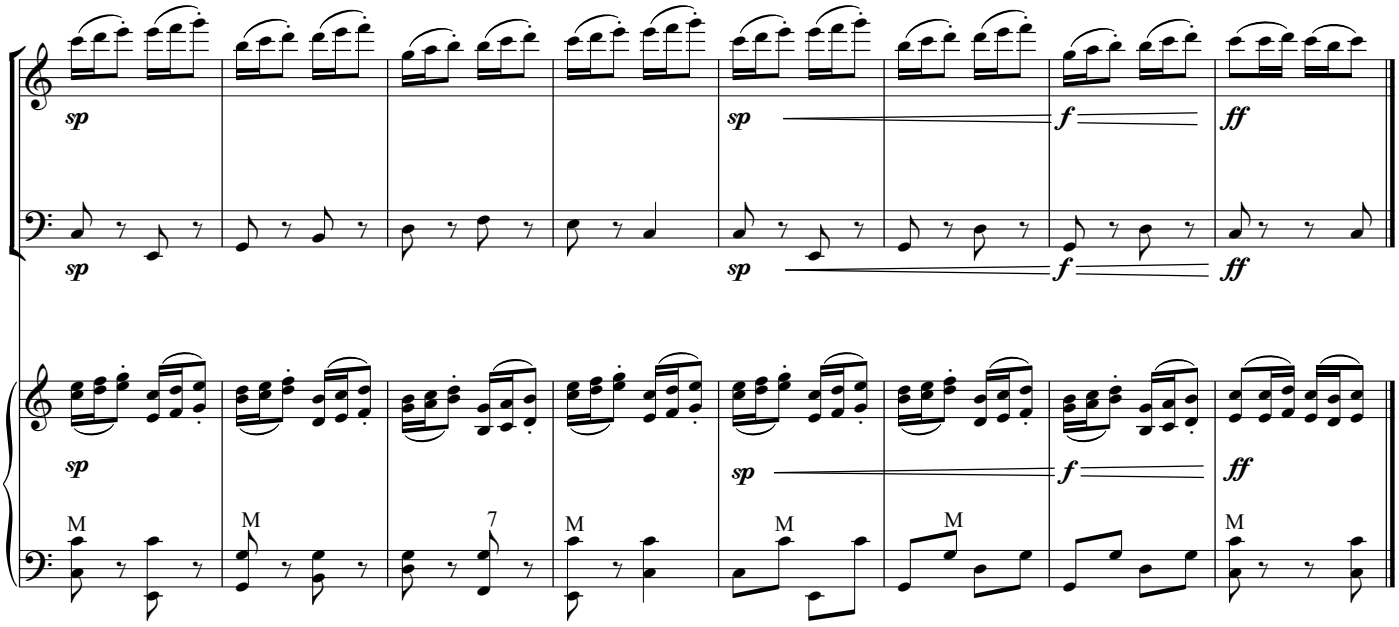
sp
sp
f
ff
sp
sp
f
ff
sp
sp
f
ff
M
M
7
M
M
M
M

Лявоніха

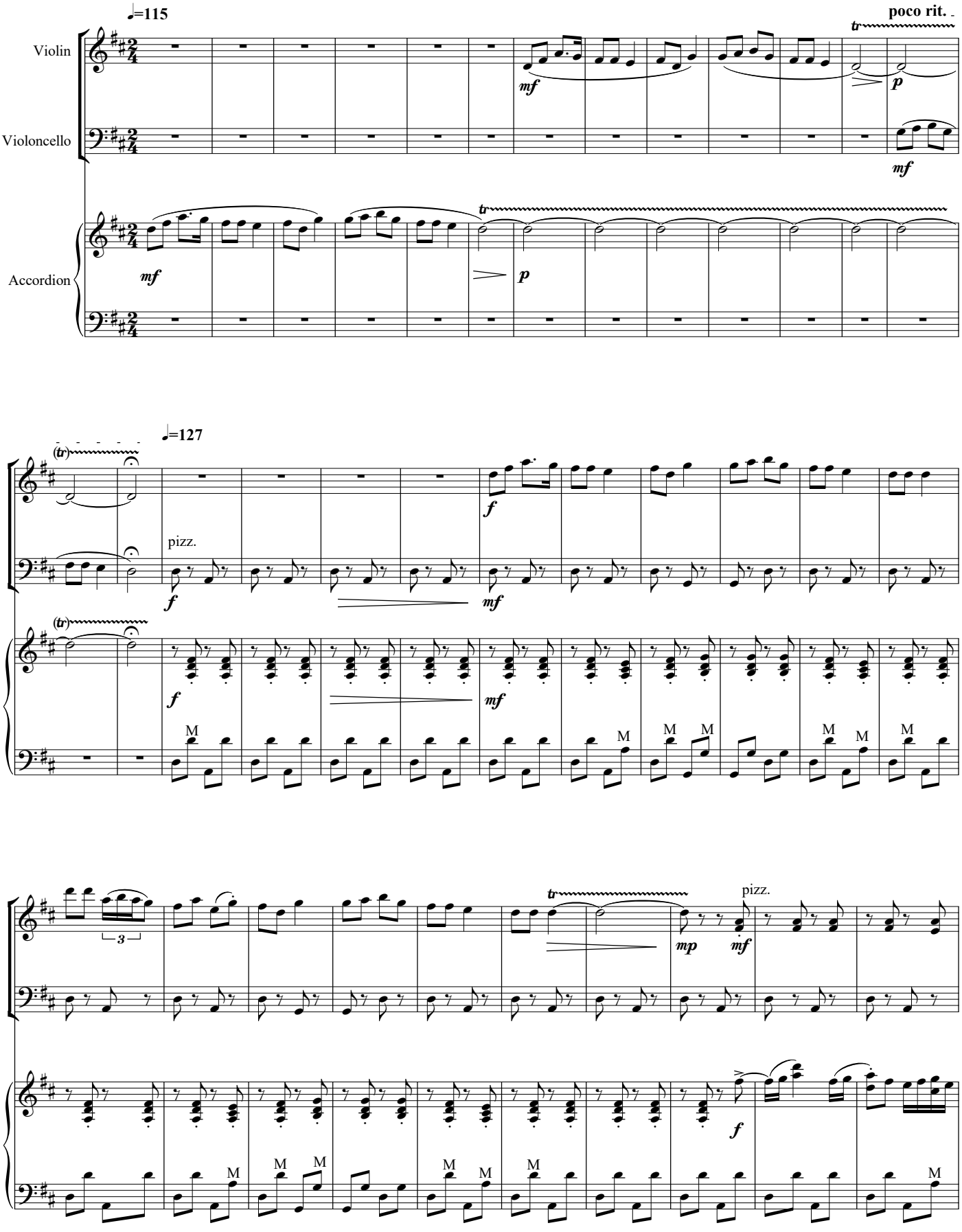
♩=115
poco rit.
Violin
Violoncello
Accordion
mf
p
tr
♩=127
pizz.
f
mf
mp
M
3

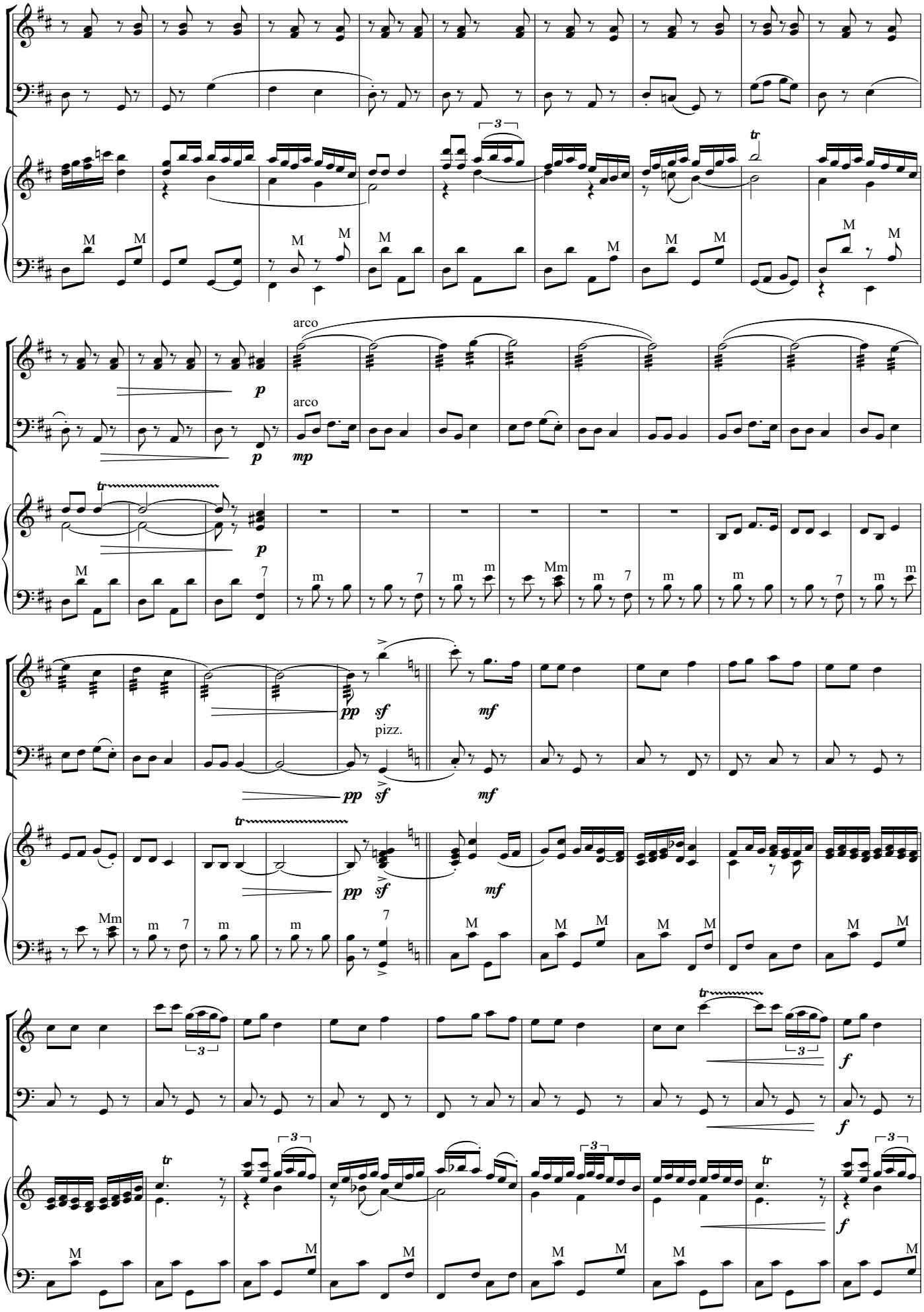
arco
arco
pizz.

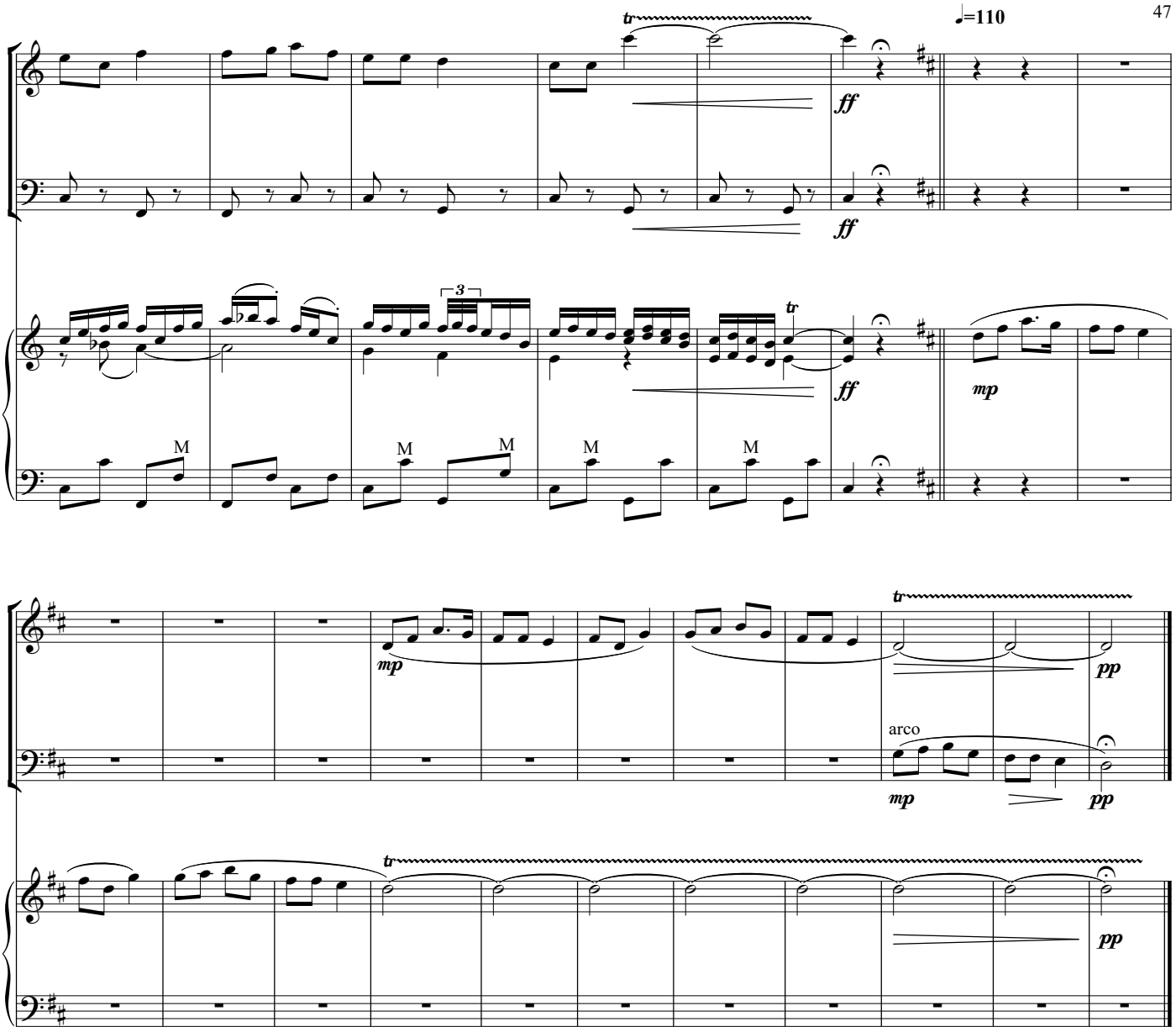
♩=110
tr
ff
ff
3
tr
ff
mp
M
M
M
M
M
mp
pp
arco
mp
pp
tr
pp

Угорський дівочий танець

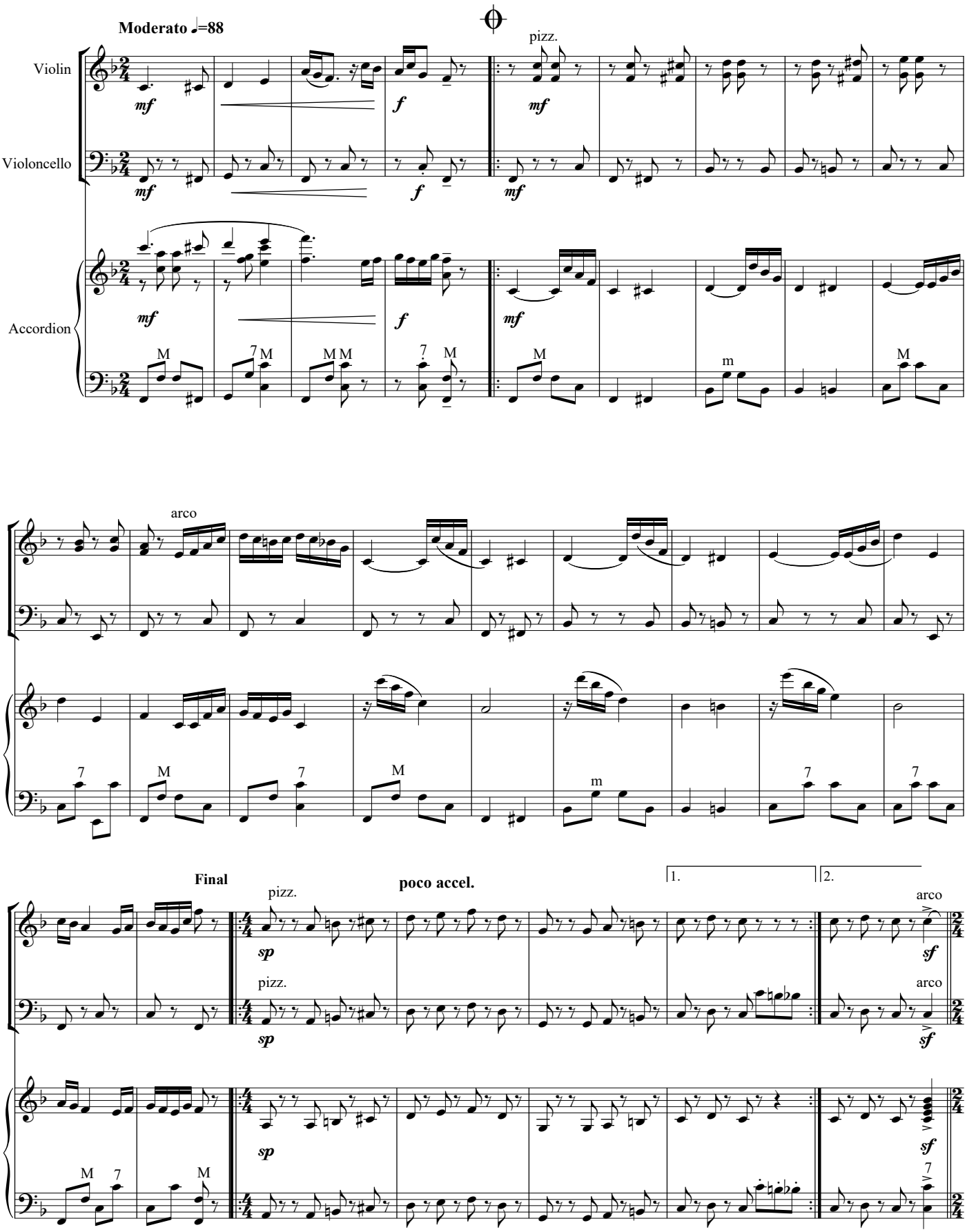

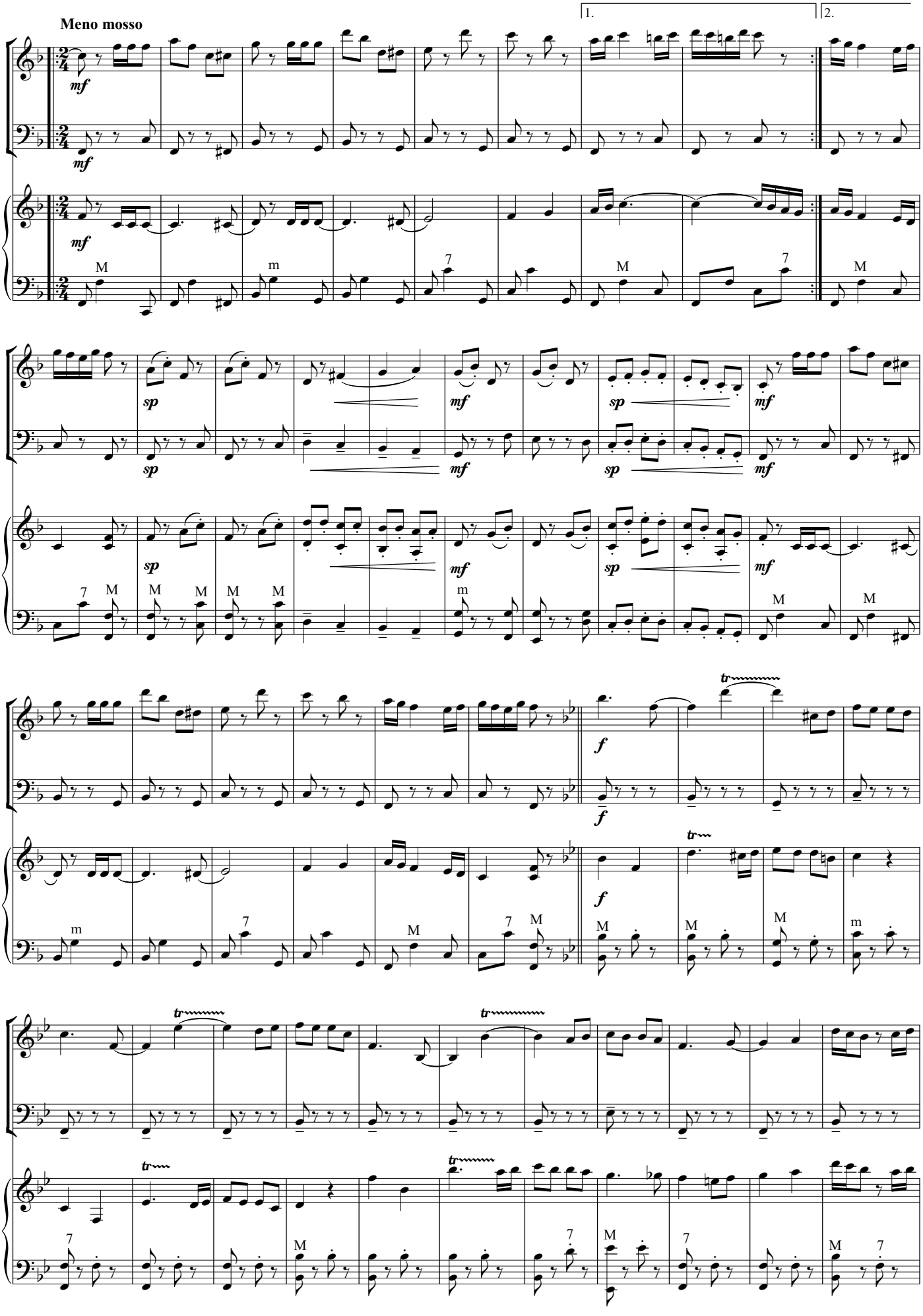
Meno mosso
1.
2.
mf
sp
f
tr

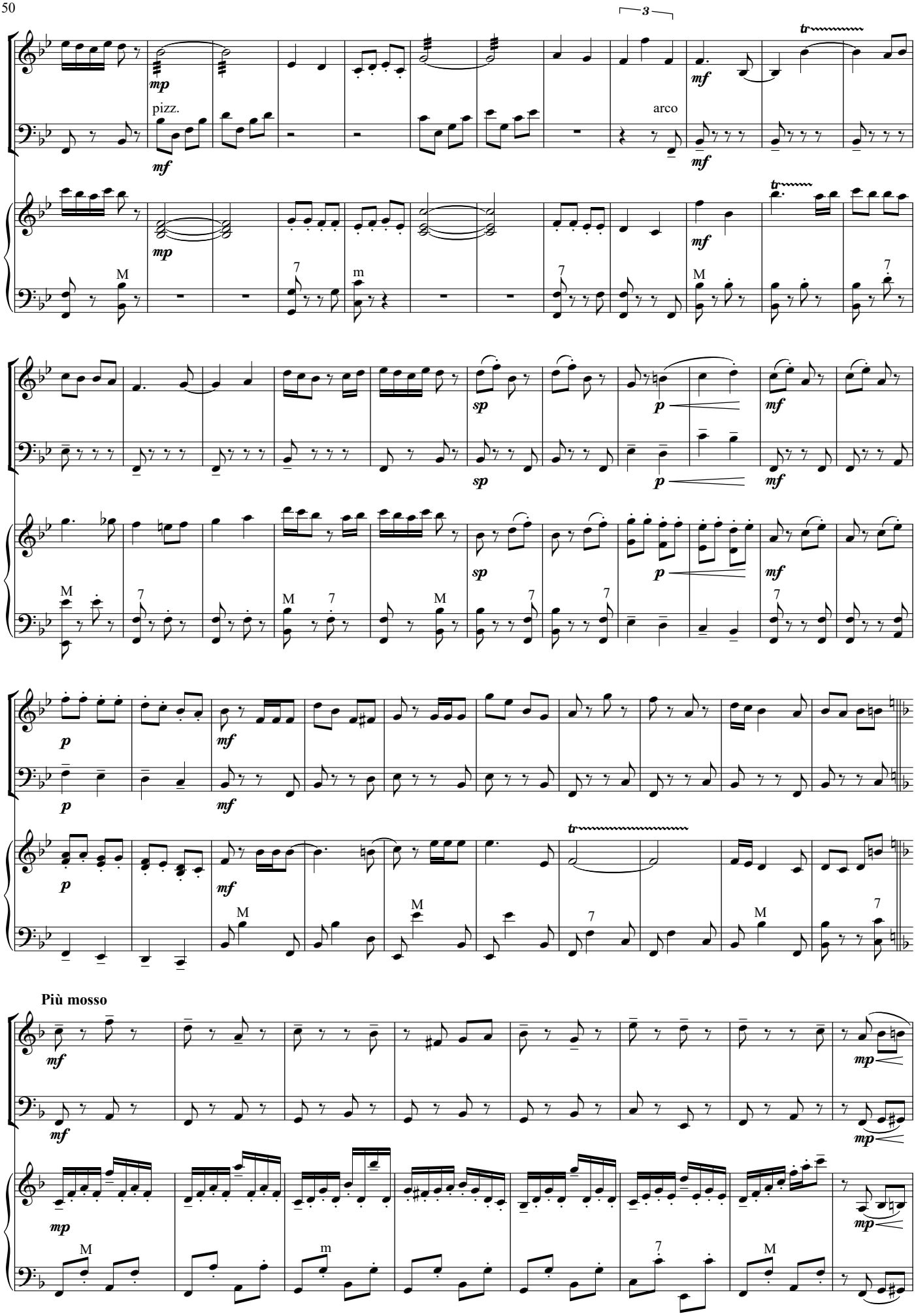
3
pizz.
arco
Più mosso

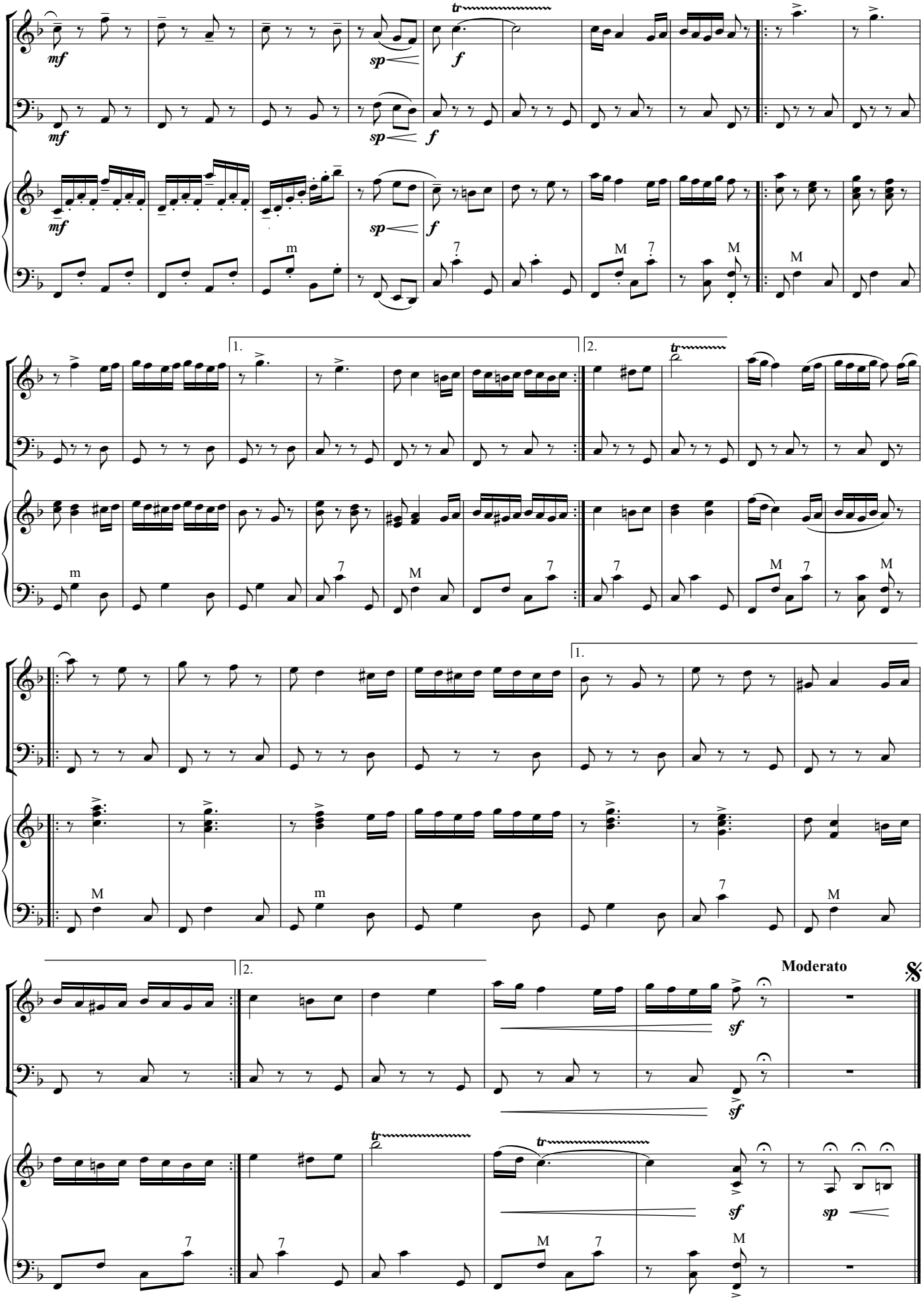
mf
sp
f
tr
1.
2.
Moderato
sf
sp

Болгарський танець

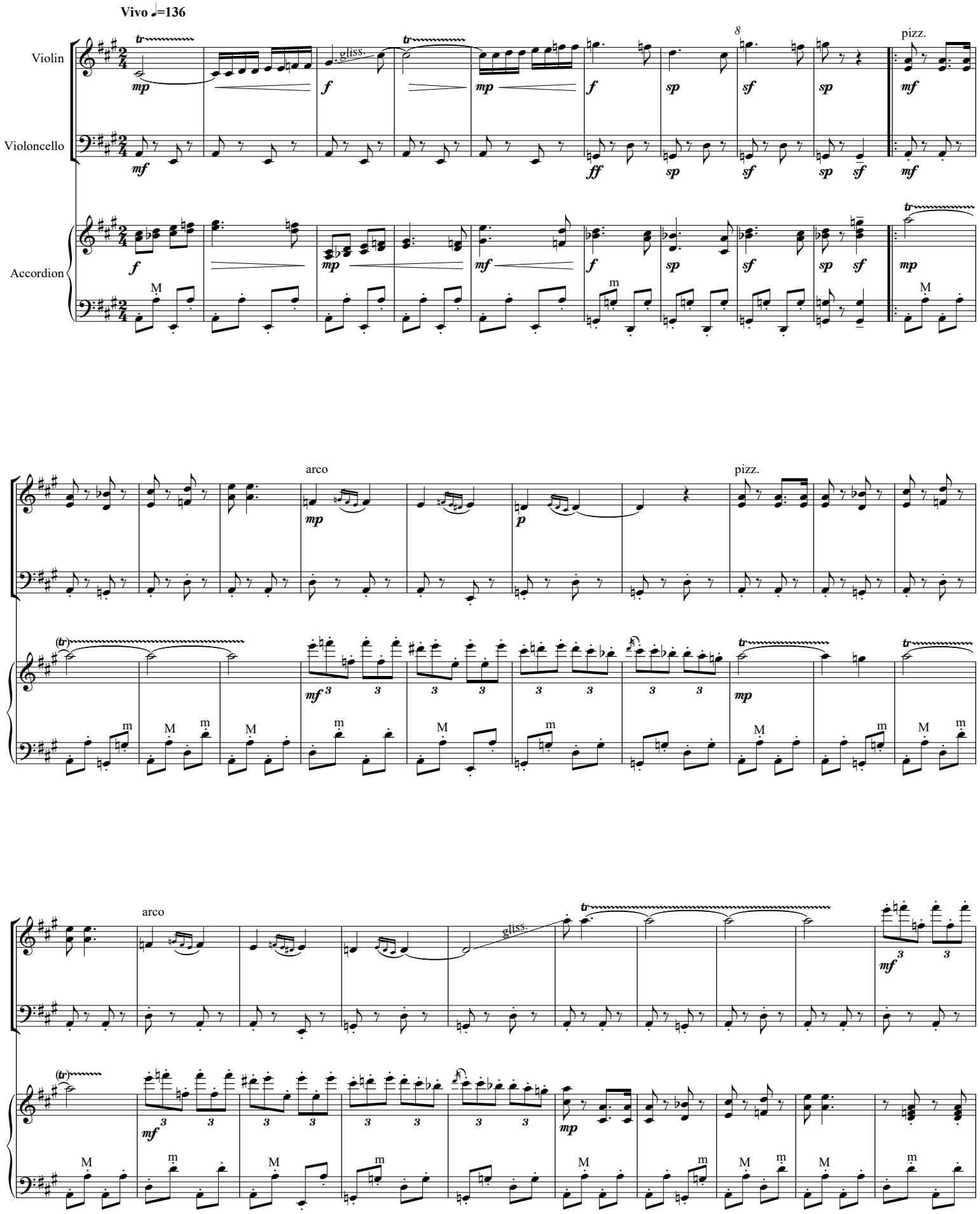

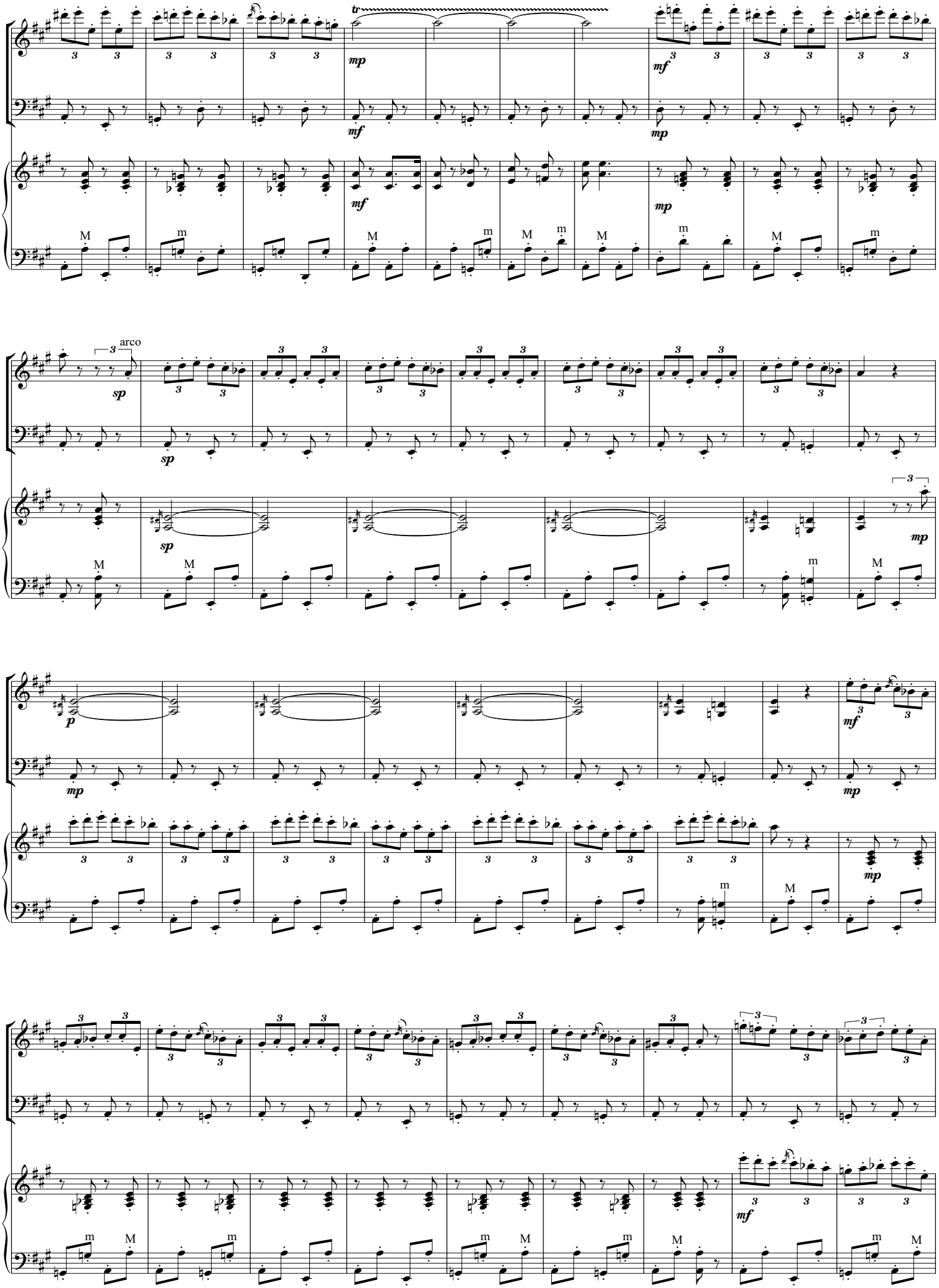
tr
mp
mf
arco
sp
p
M
m

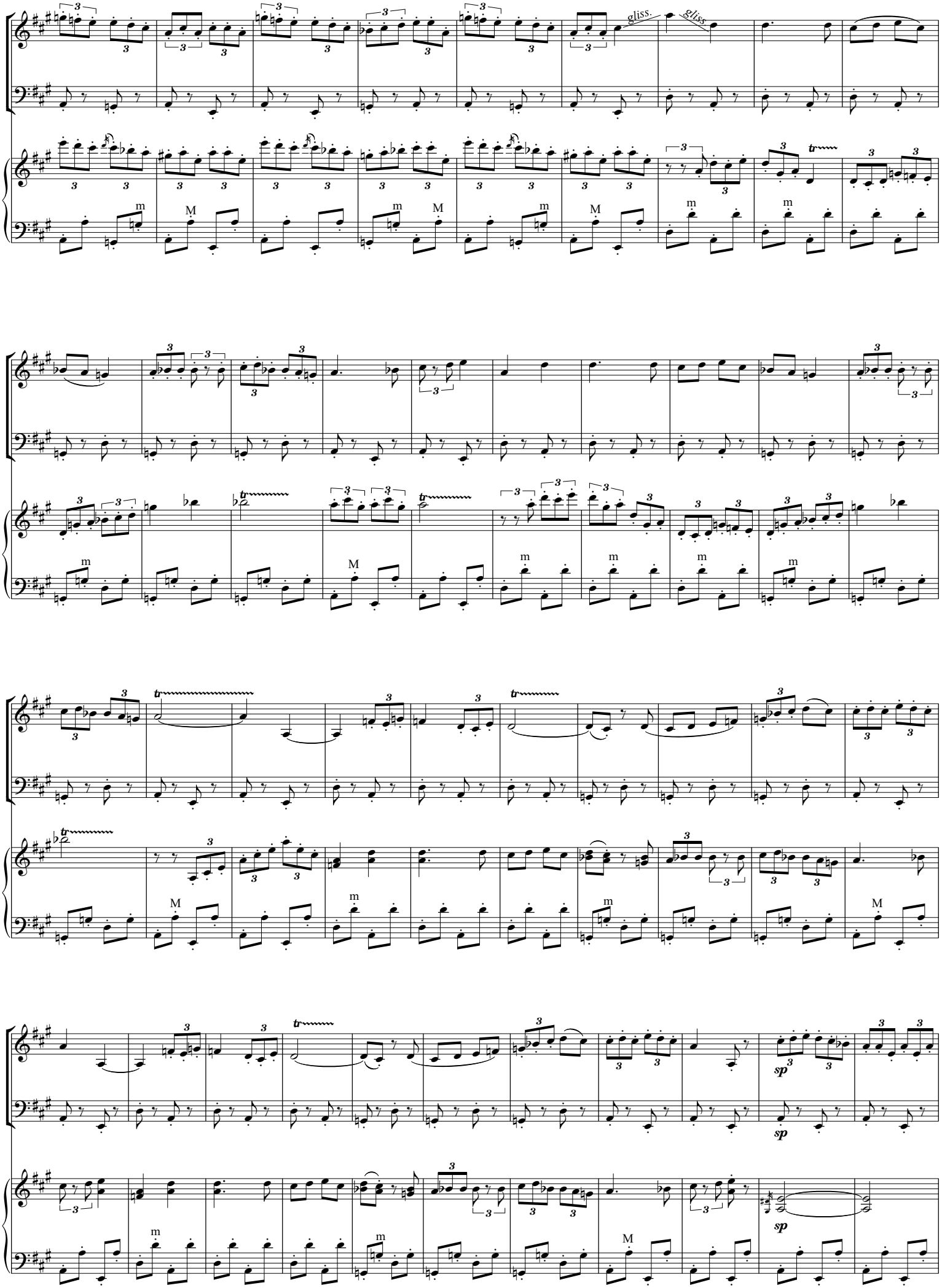
gliss.
gliss.
sp
sp
sp

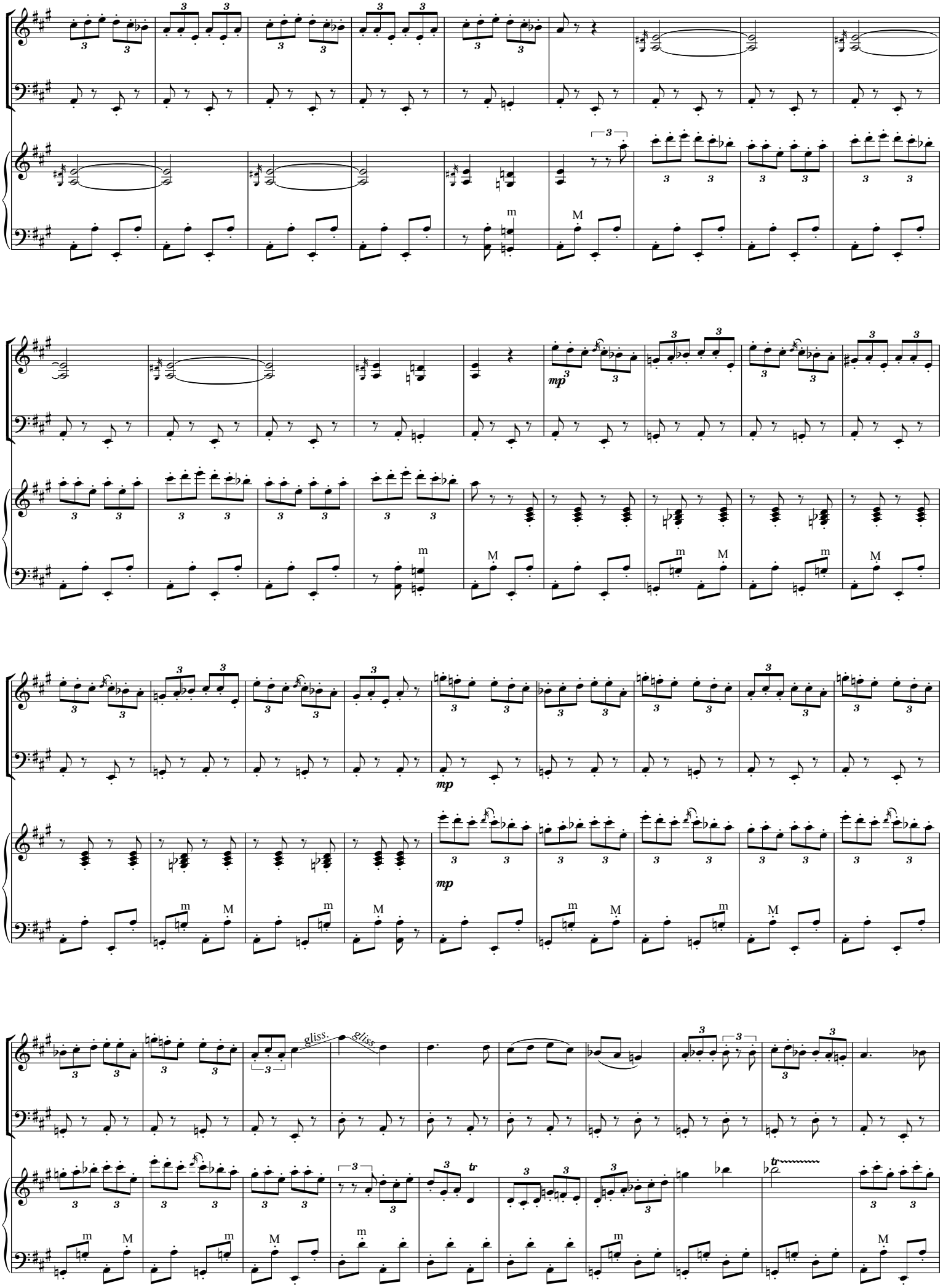
mp
mp
gliss.
gliss.
tr
tr

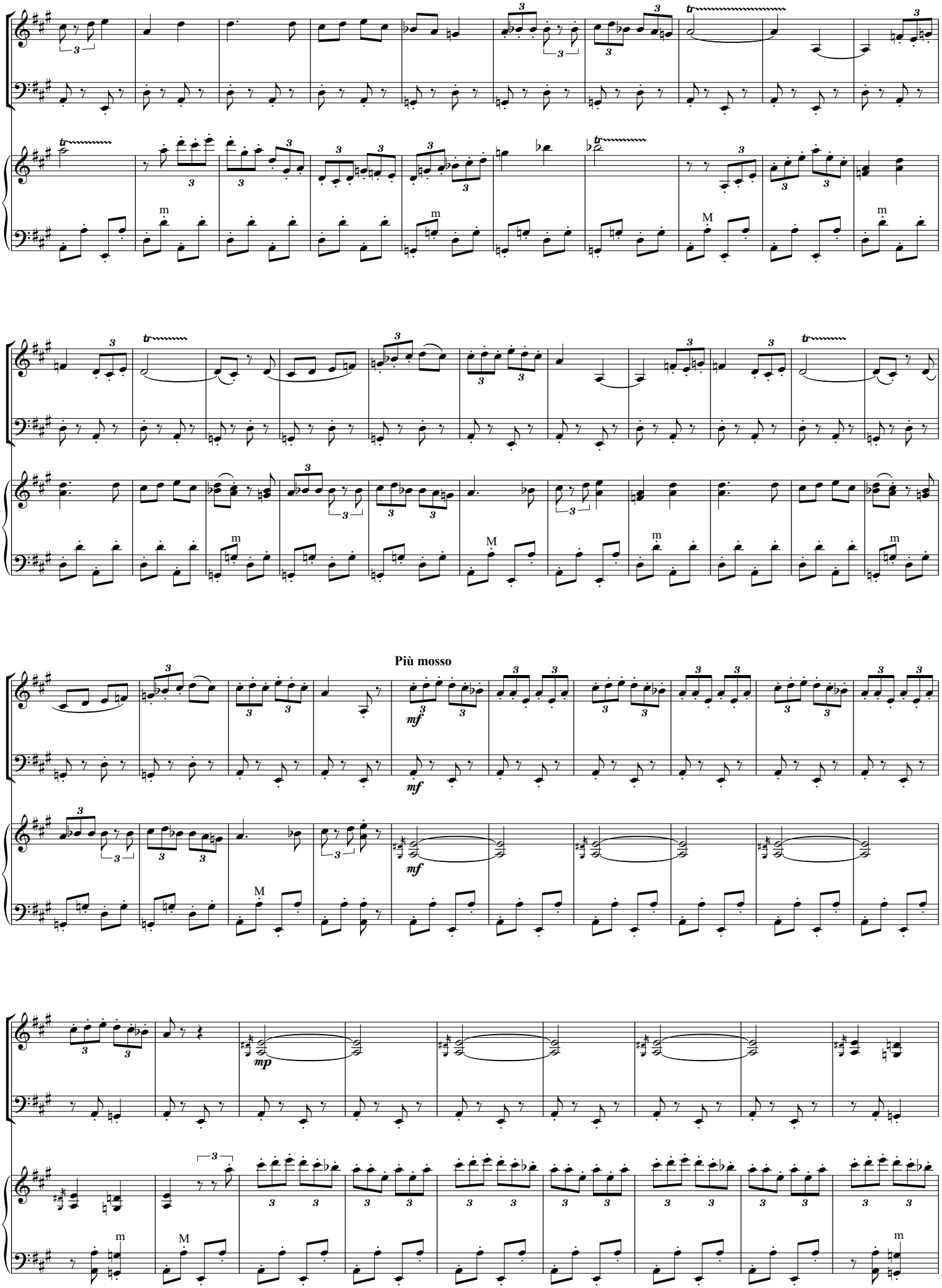
Più mosso

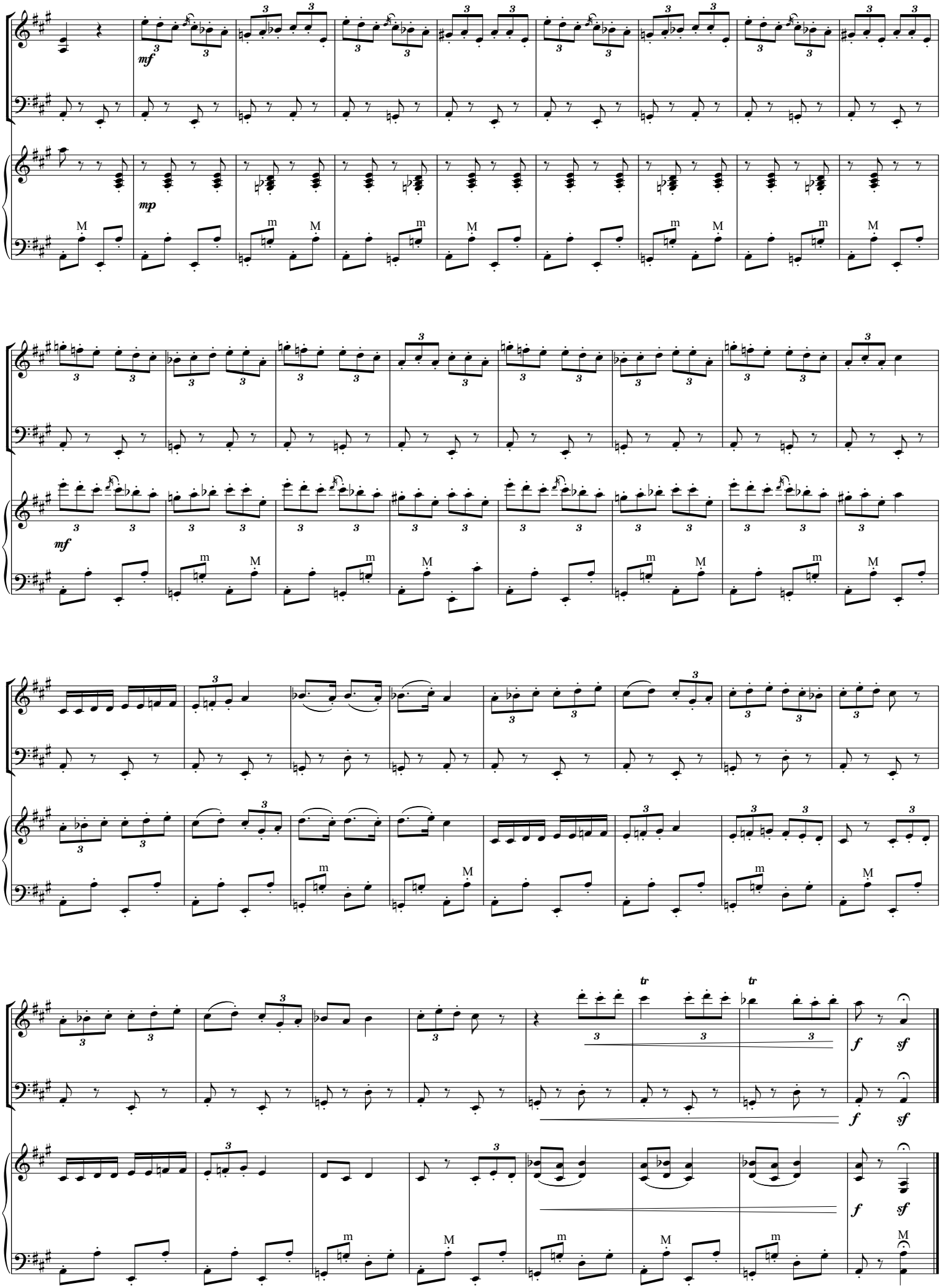
mf
mp
mf
tr
tr
f
sf
f
sf
f
sf

Латвійська полька

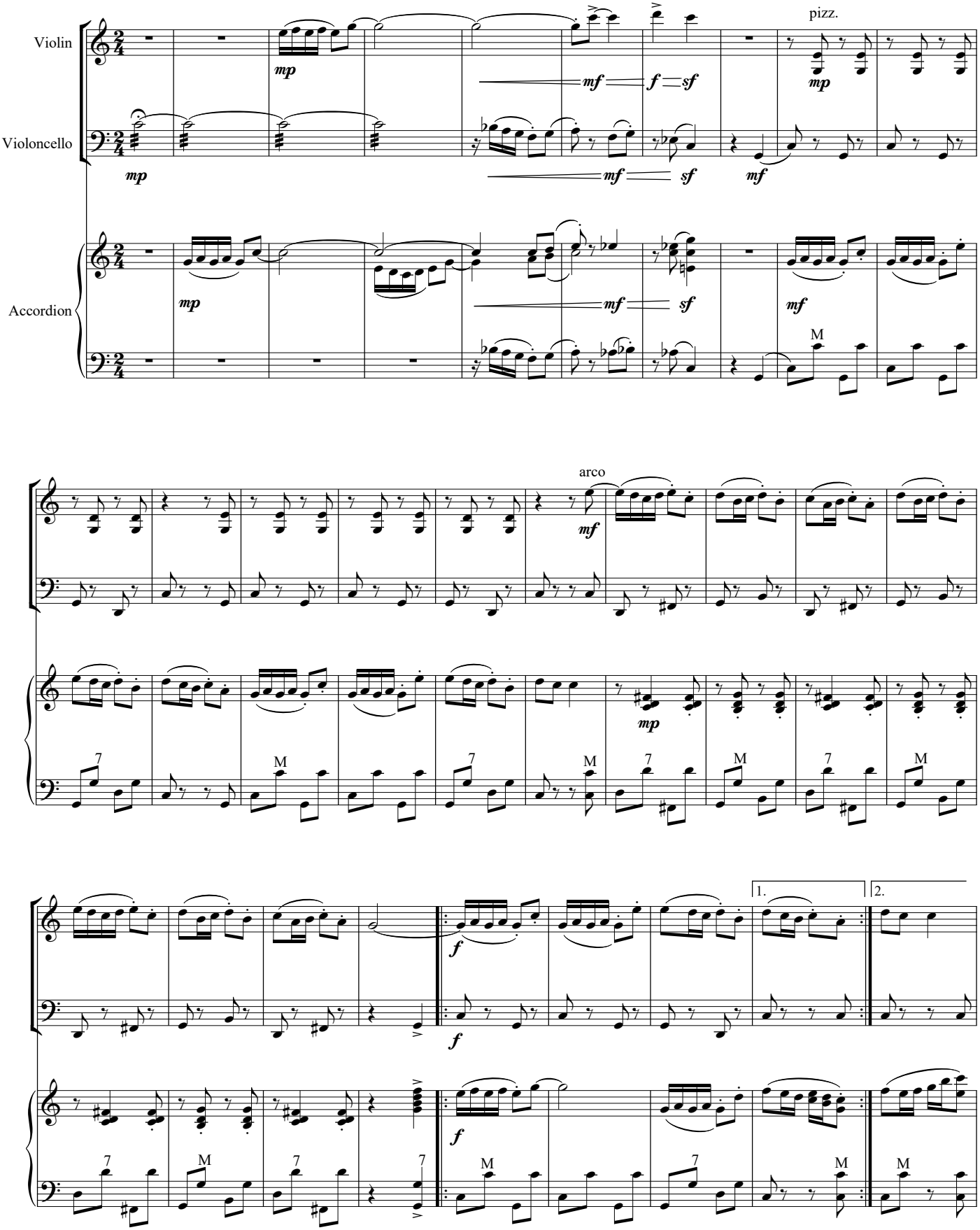

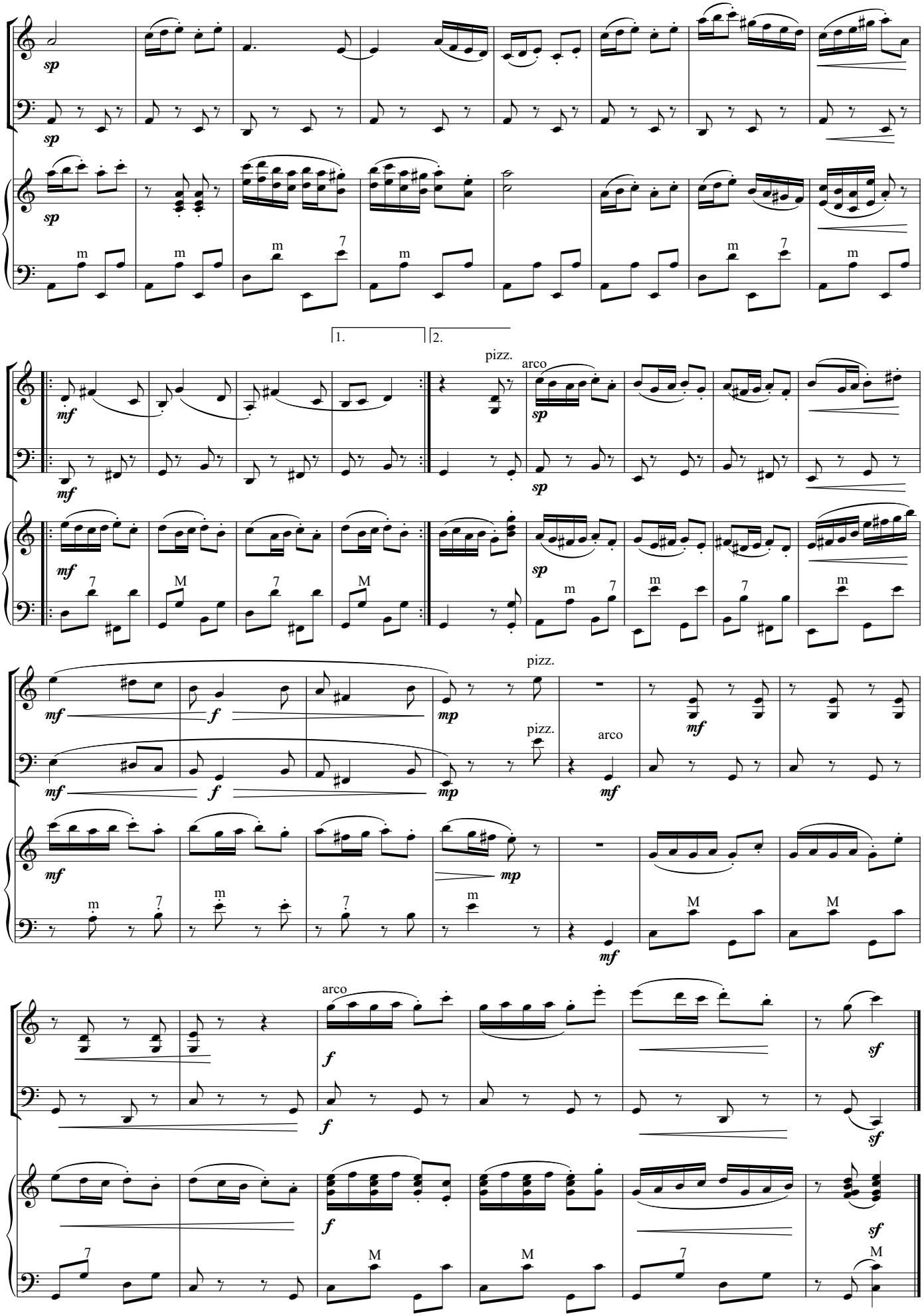
sp
m
7
1.
2.
pizz.
arco
mf
M
f
mp
sf

Фінська полька

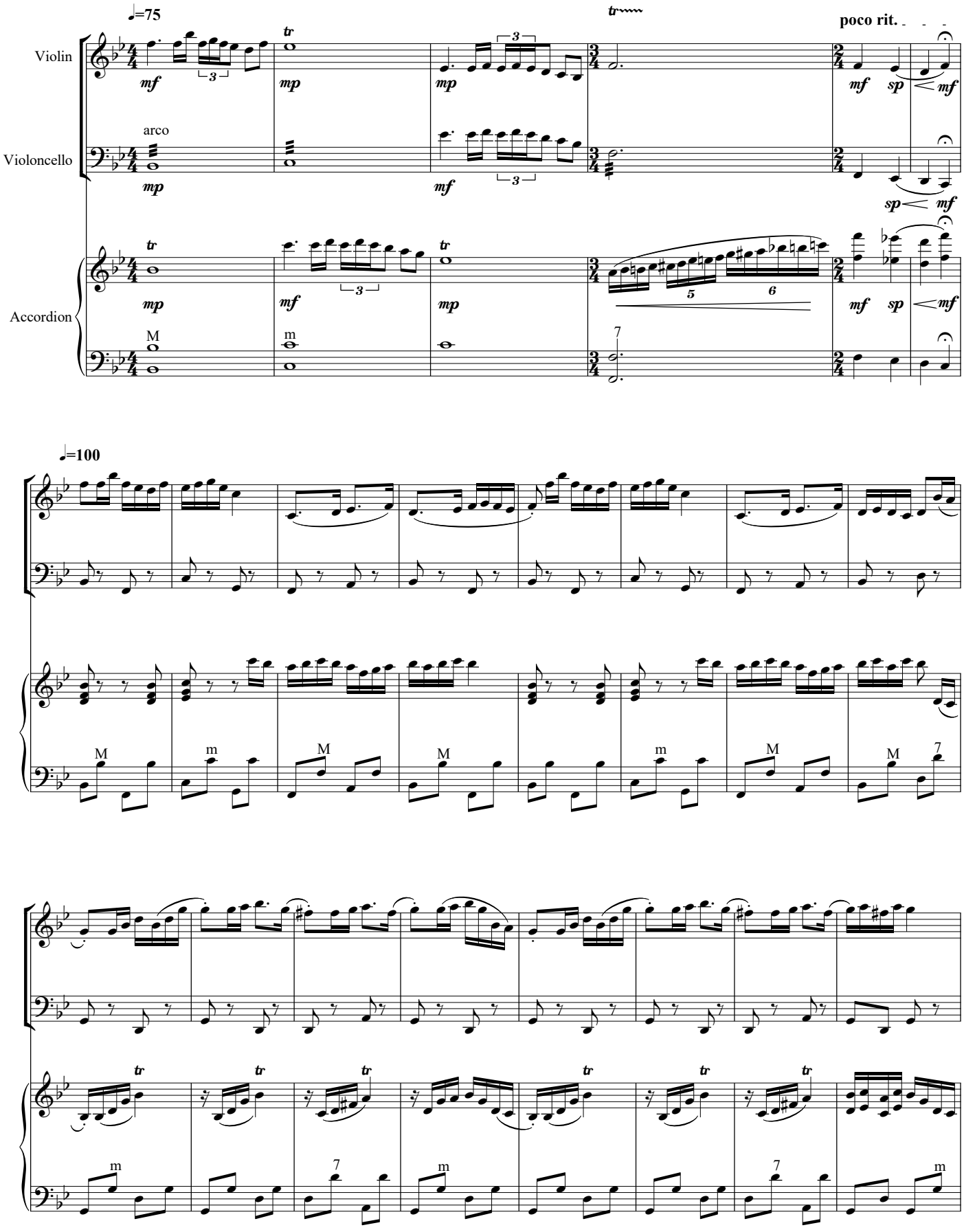

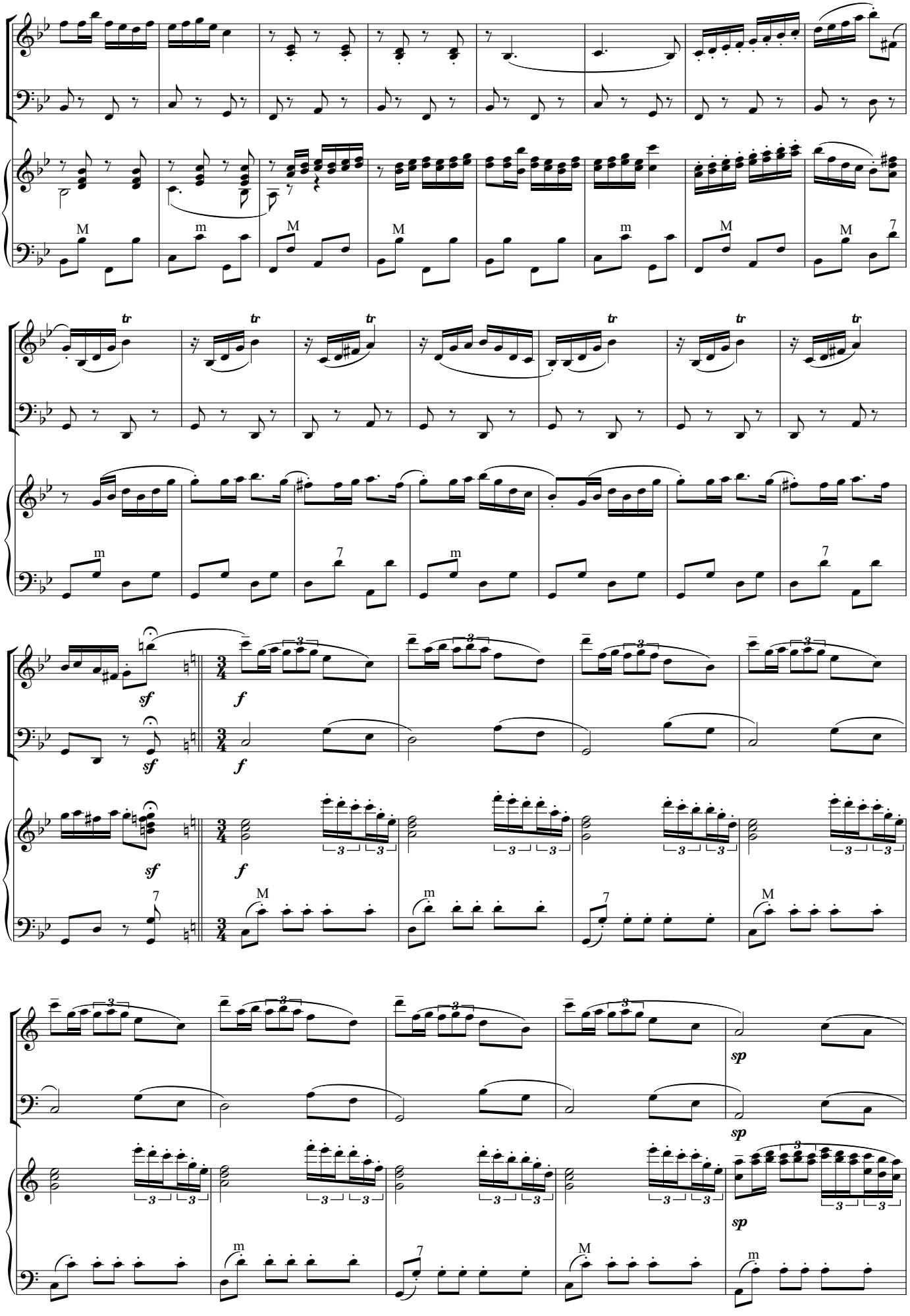
M
m
M
M
m
M
M
7
tr
m
7
m
7
sf
f
sf
f
sf
f
M
m
7
M
sp
sp
sp
m
7
M
m

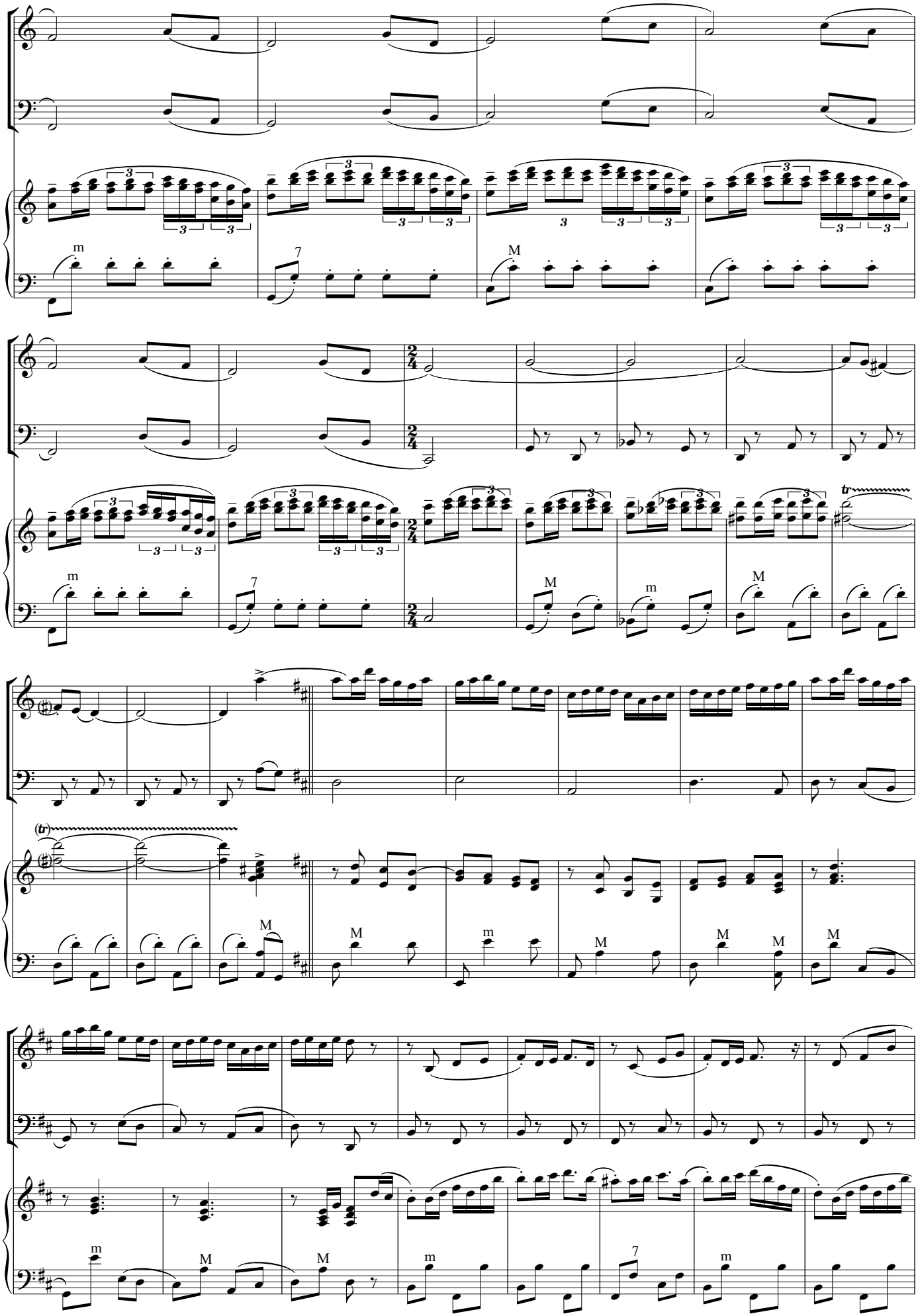
m
7
M
m
M
m
M
tr
(tr)
M
M
m
M
M
M
m
M
M
m
7
m

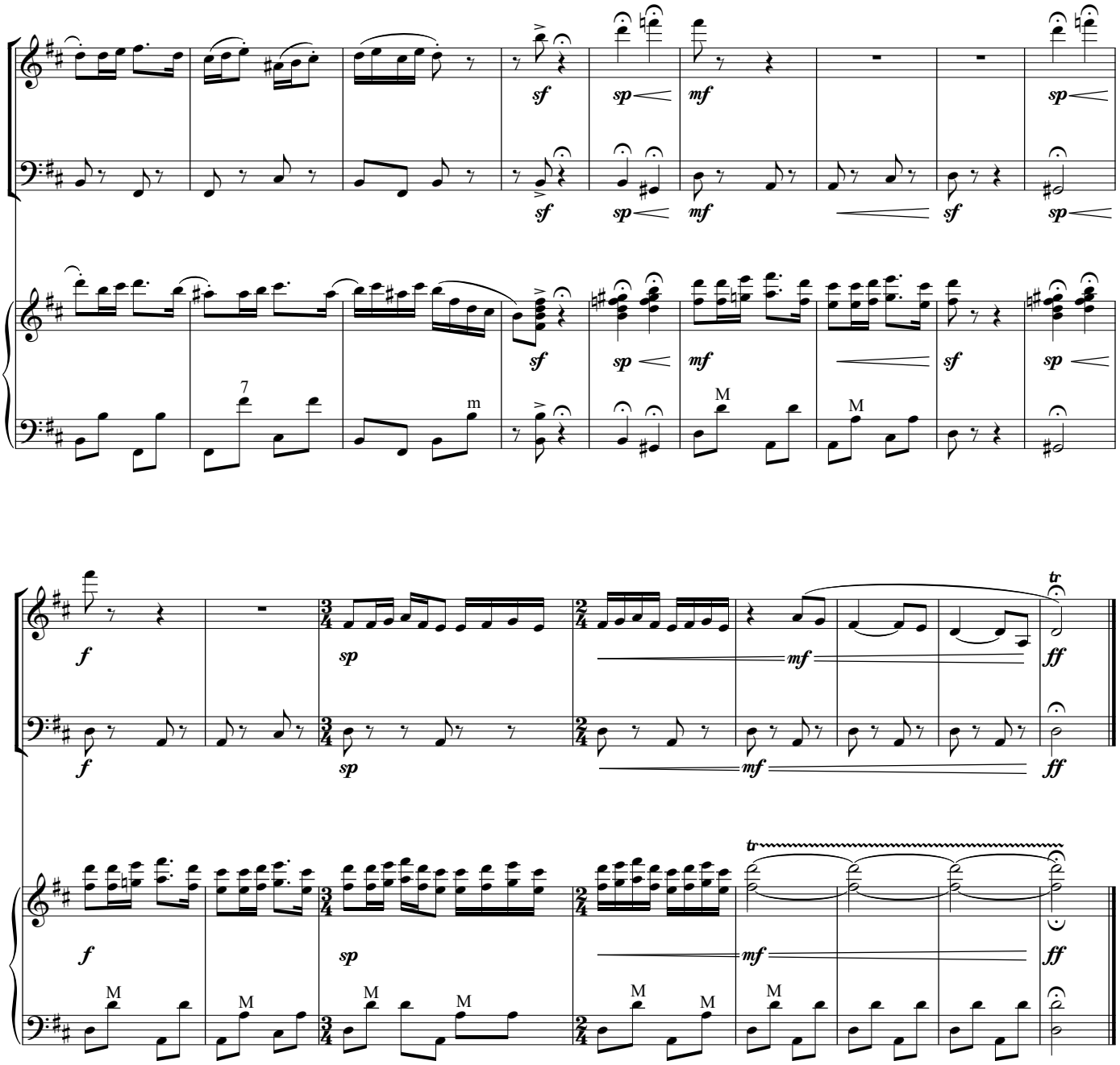
sf
sp
mf
sf
sp
7
m
M
M
f
sp
mf
ff
tr

Грецький танець "Сіртакі"

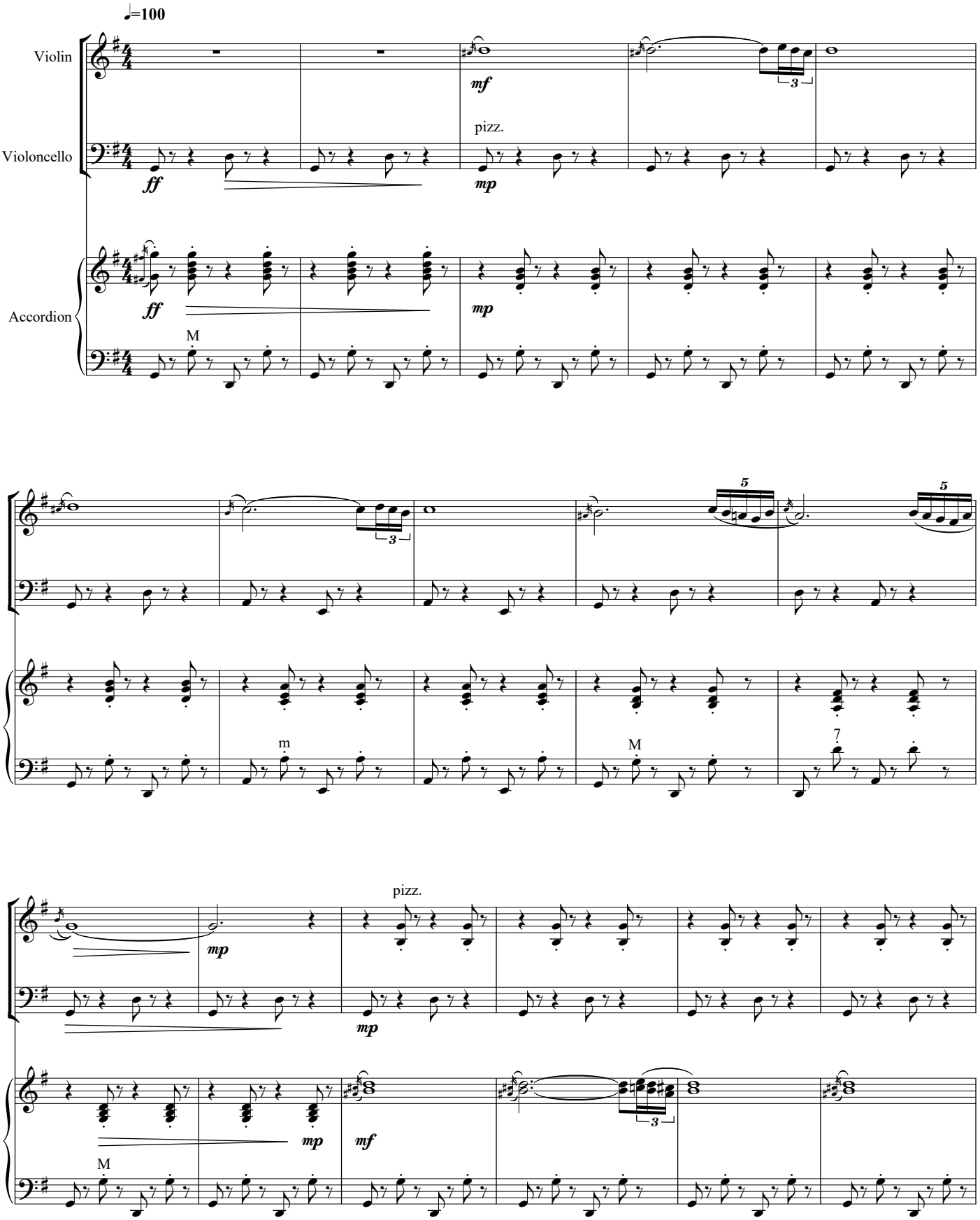

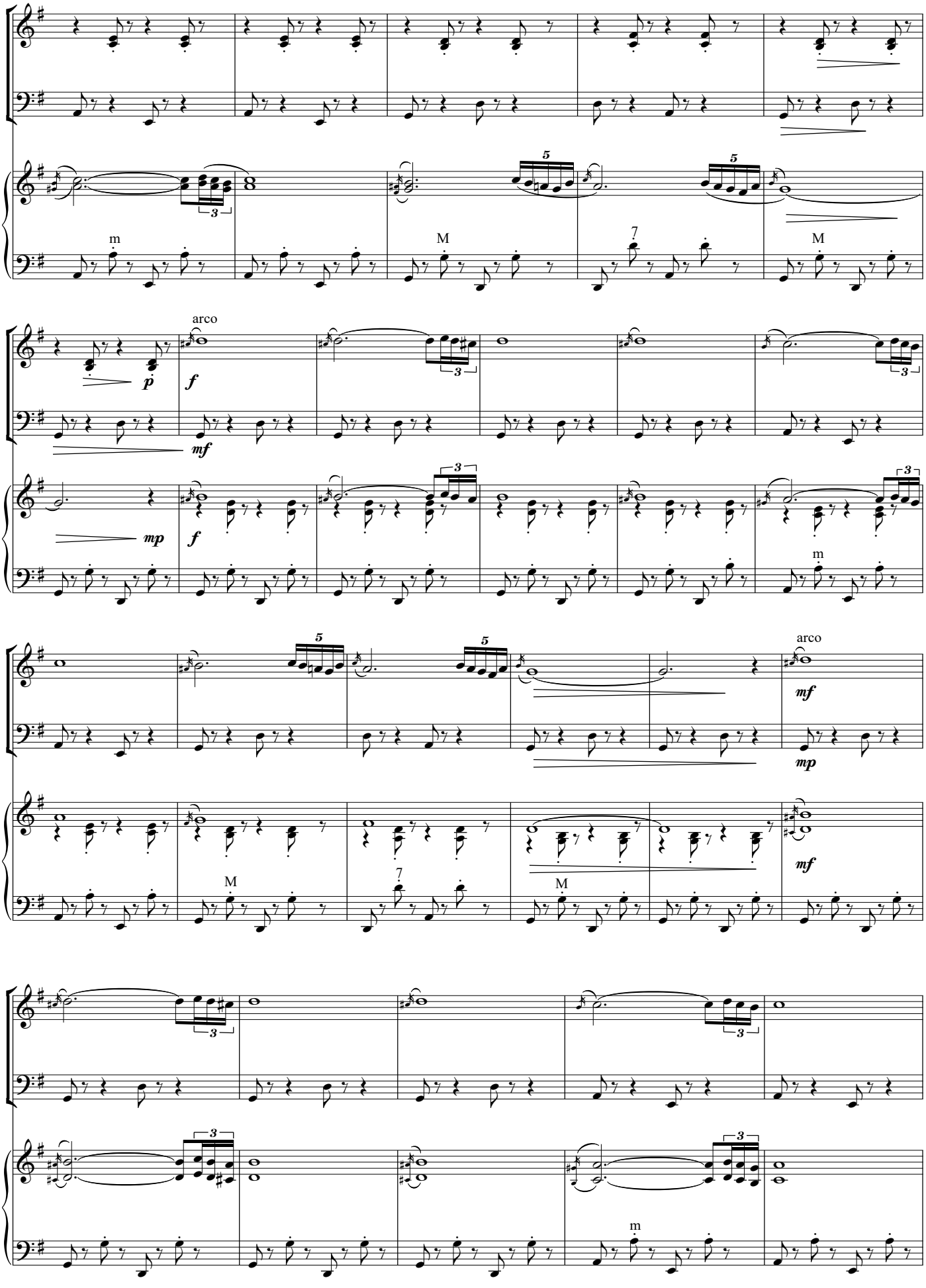
m
M
7
M
arco
p
f
mf
mp
f
3
5
m
arco
mf
mp
M
7
M
mf
3
m

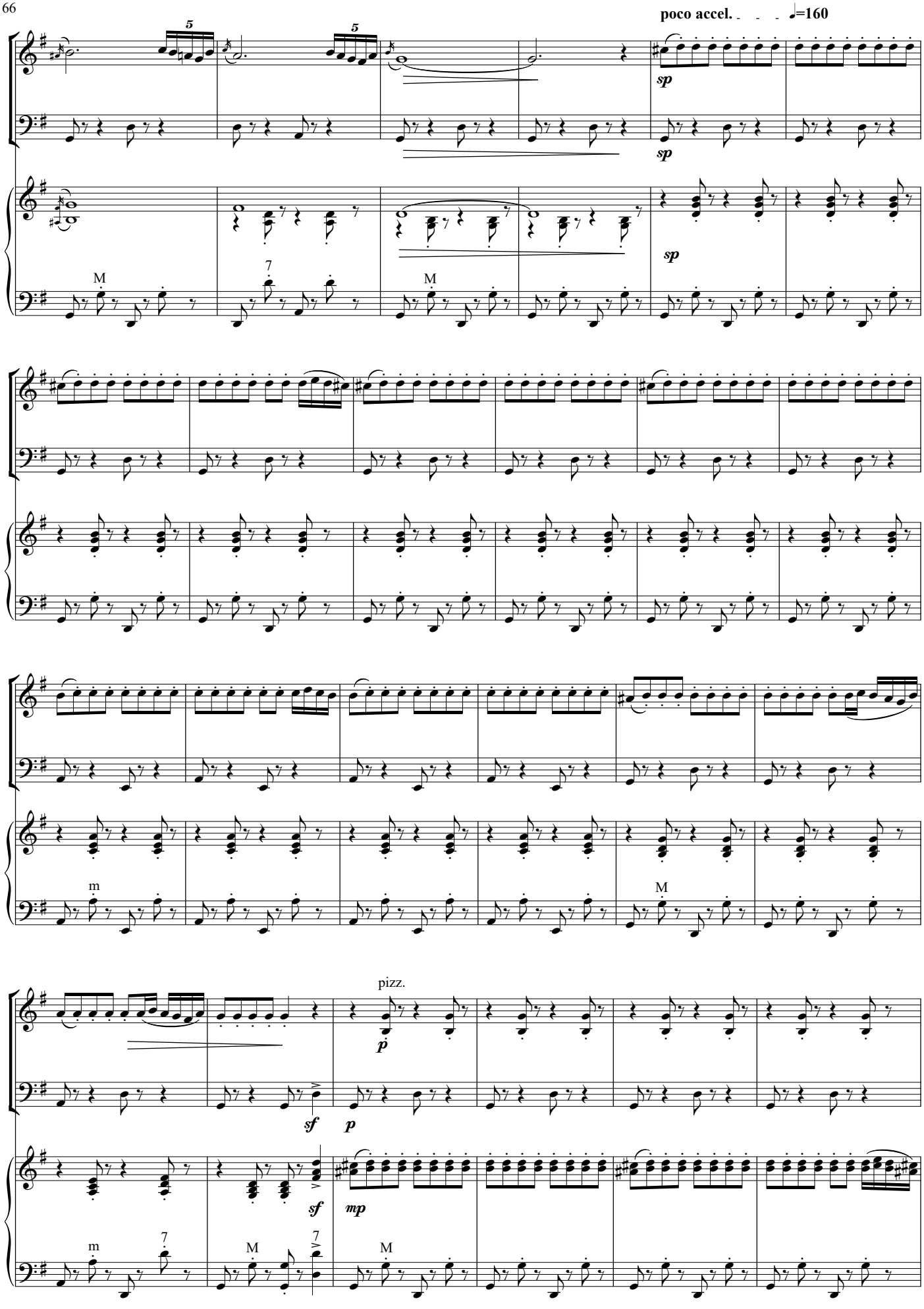
poco accel.
♩=160
sp
sp
sp
M
7
M
M
m
M
pizz.
p
sf
p
sf
mp
m
7
M
7
M

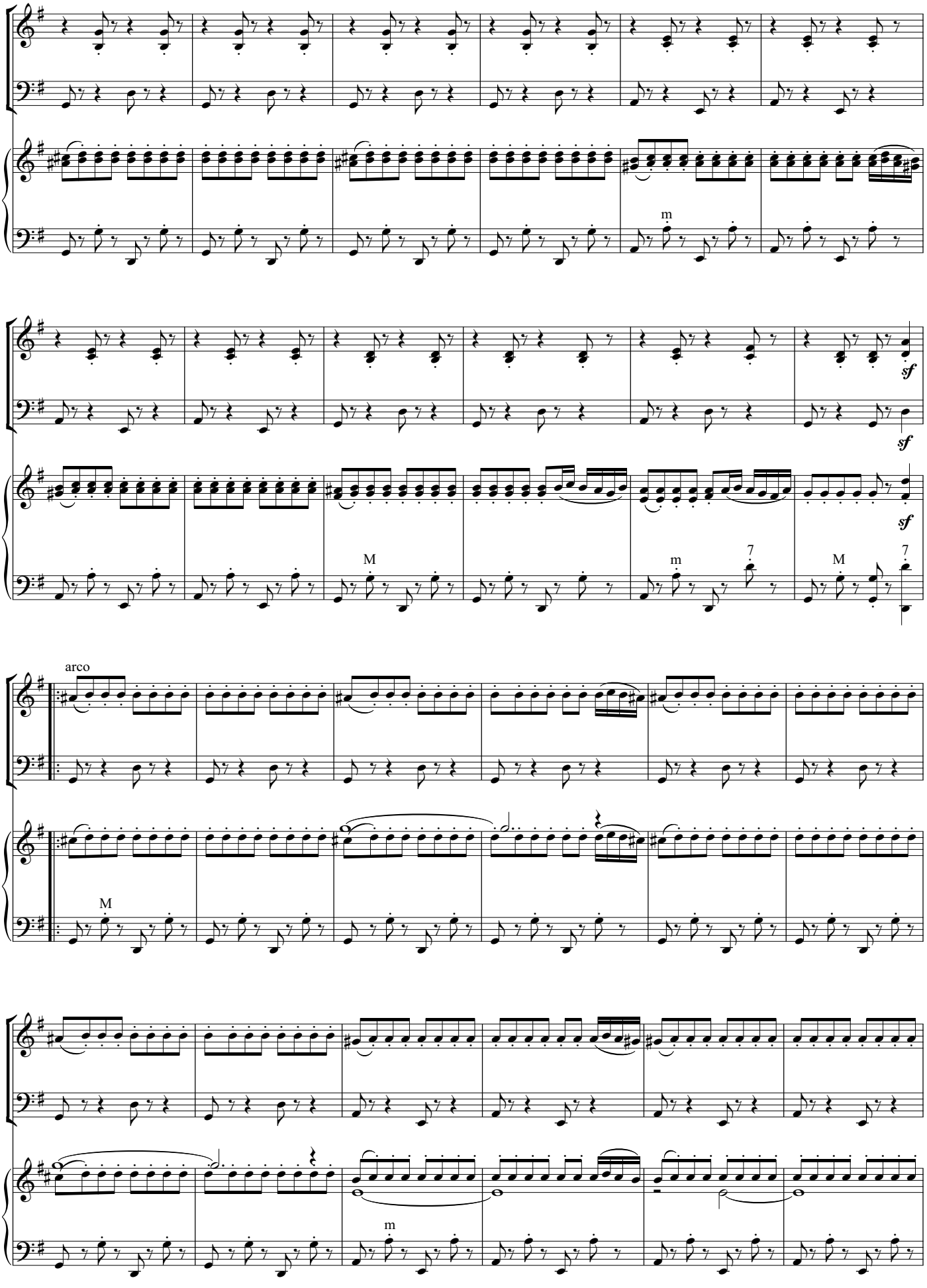
m
sf
sf
sf
M
m
7
M
7
arco
M
m

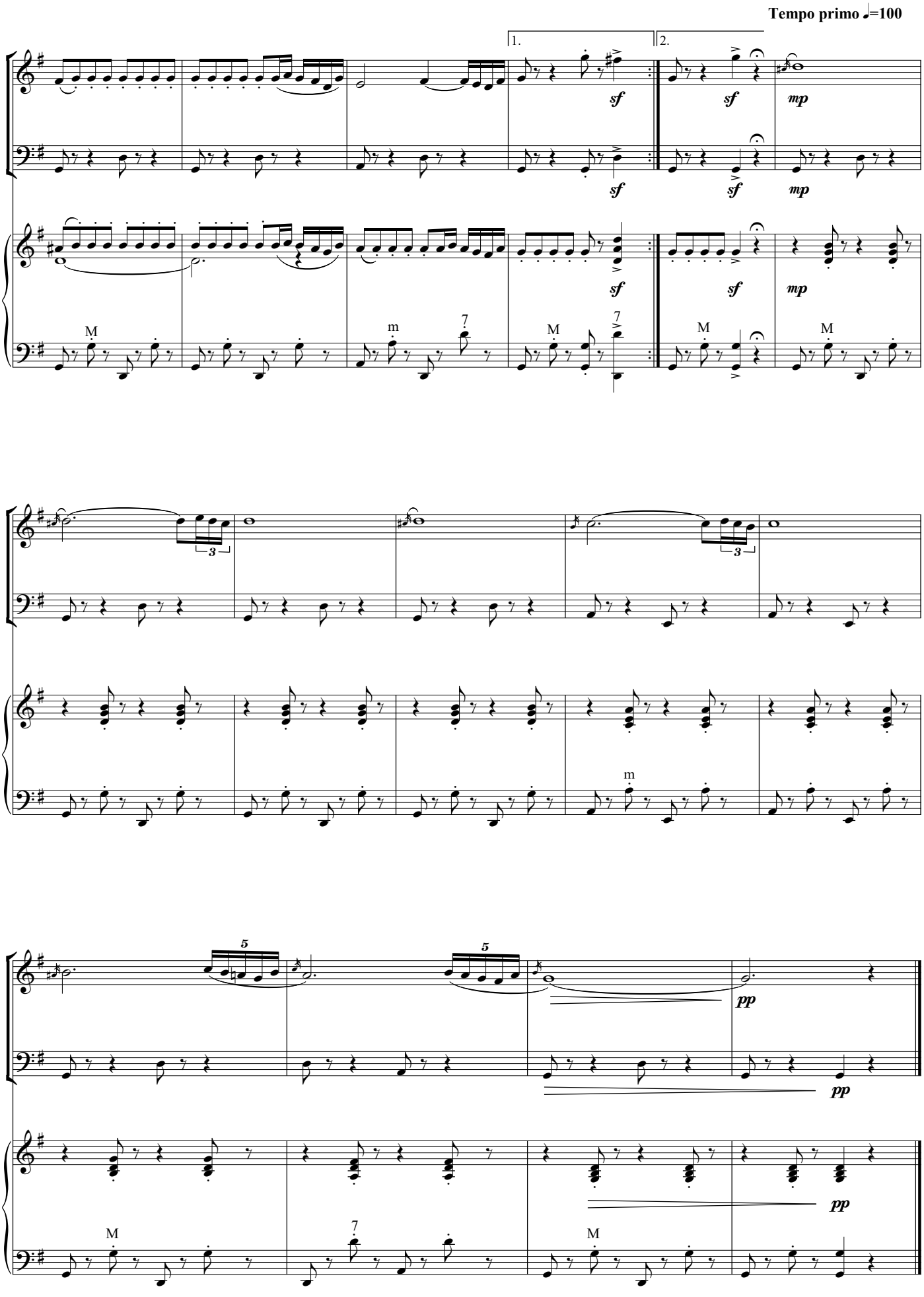
Tempo primo ♩=100
1.
2.
sf
mp
pp

Тарантела

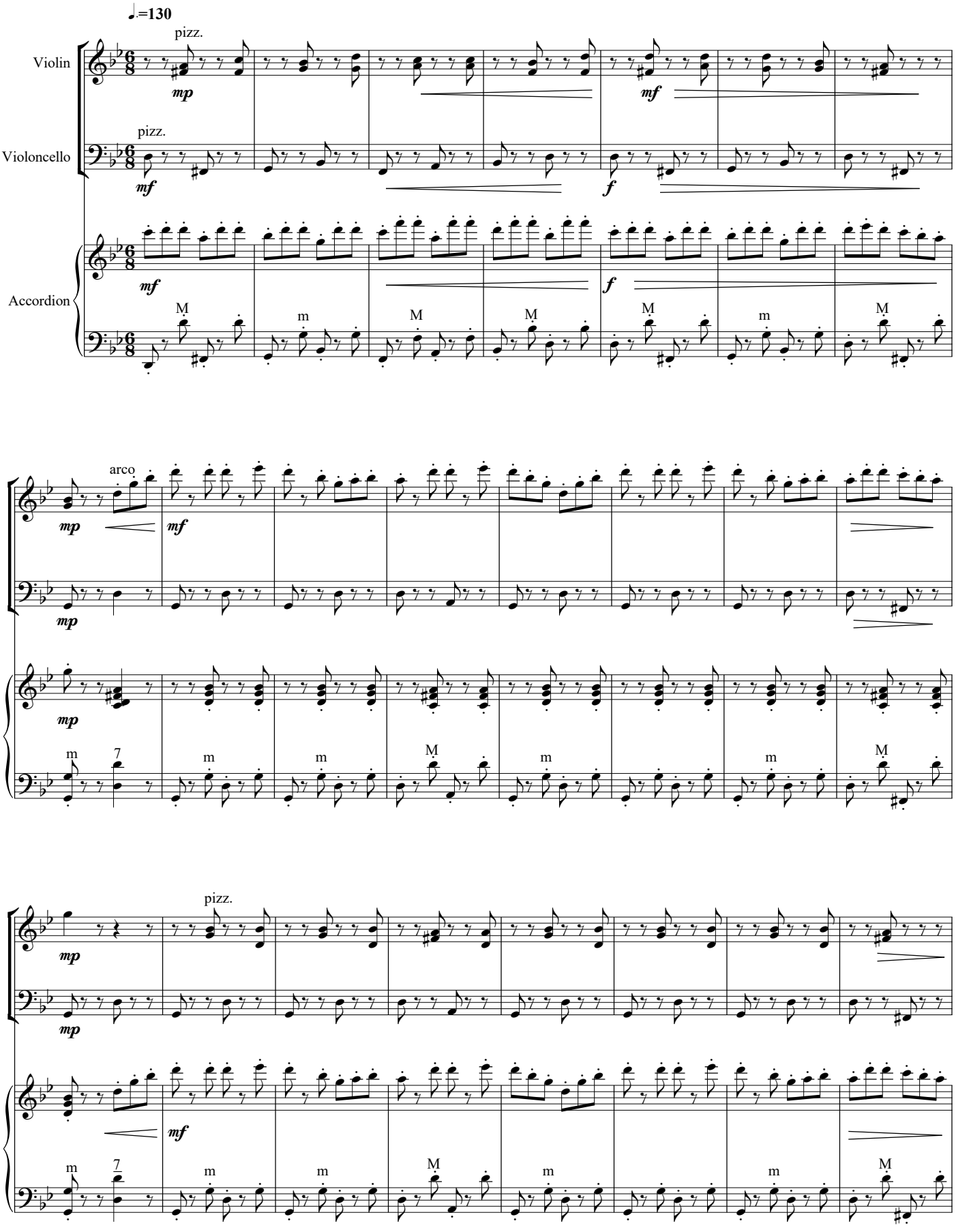
♩.=130
pizz.
Violin
mp
mf
pizz.
Violoncello
mf
f
Accordion
mf
f
M
m
M
M
M
m
M
arco
mp
mf
mp
mp
m
7
m
m
M
m
m
M
pizz.
mp
mp
mf
m
7
m
m
M
m
m
M

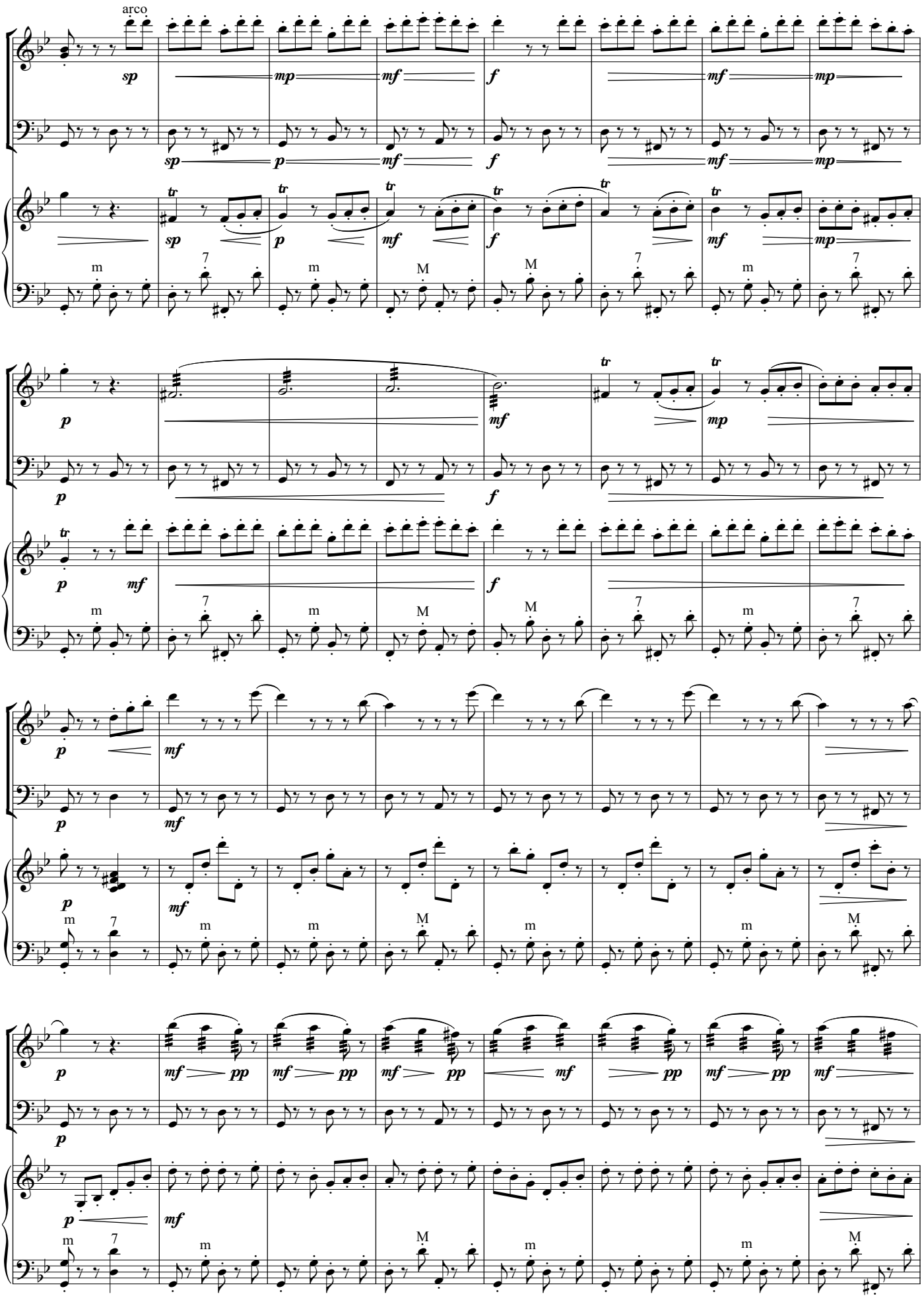
arco
sp
mp
mf
f
tr
p
pp
m
M
7

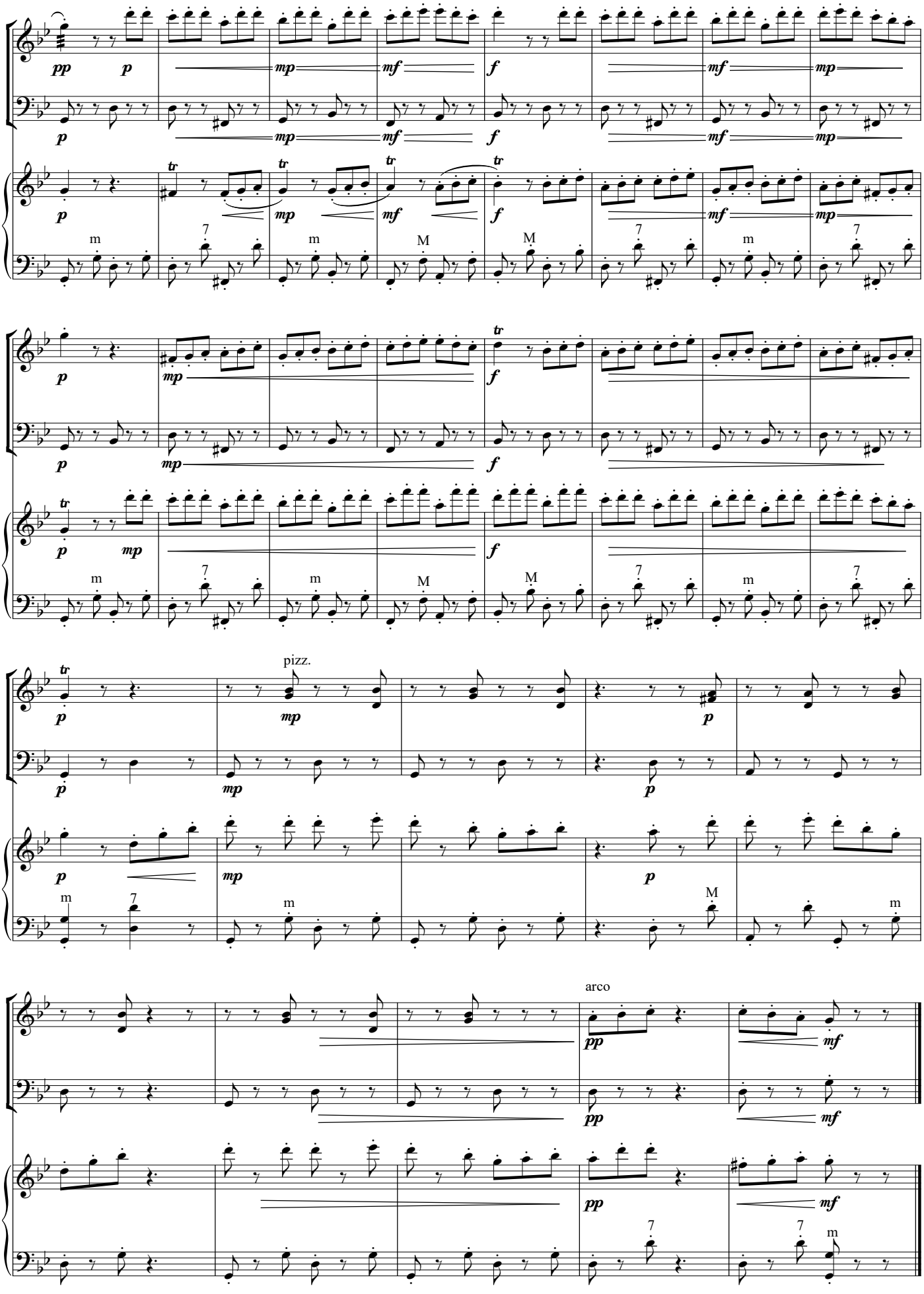
pizz.
arco

Тарантела

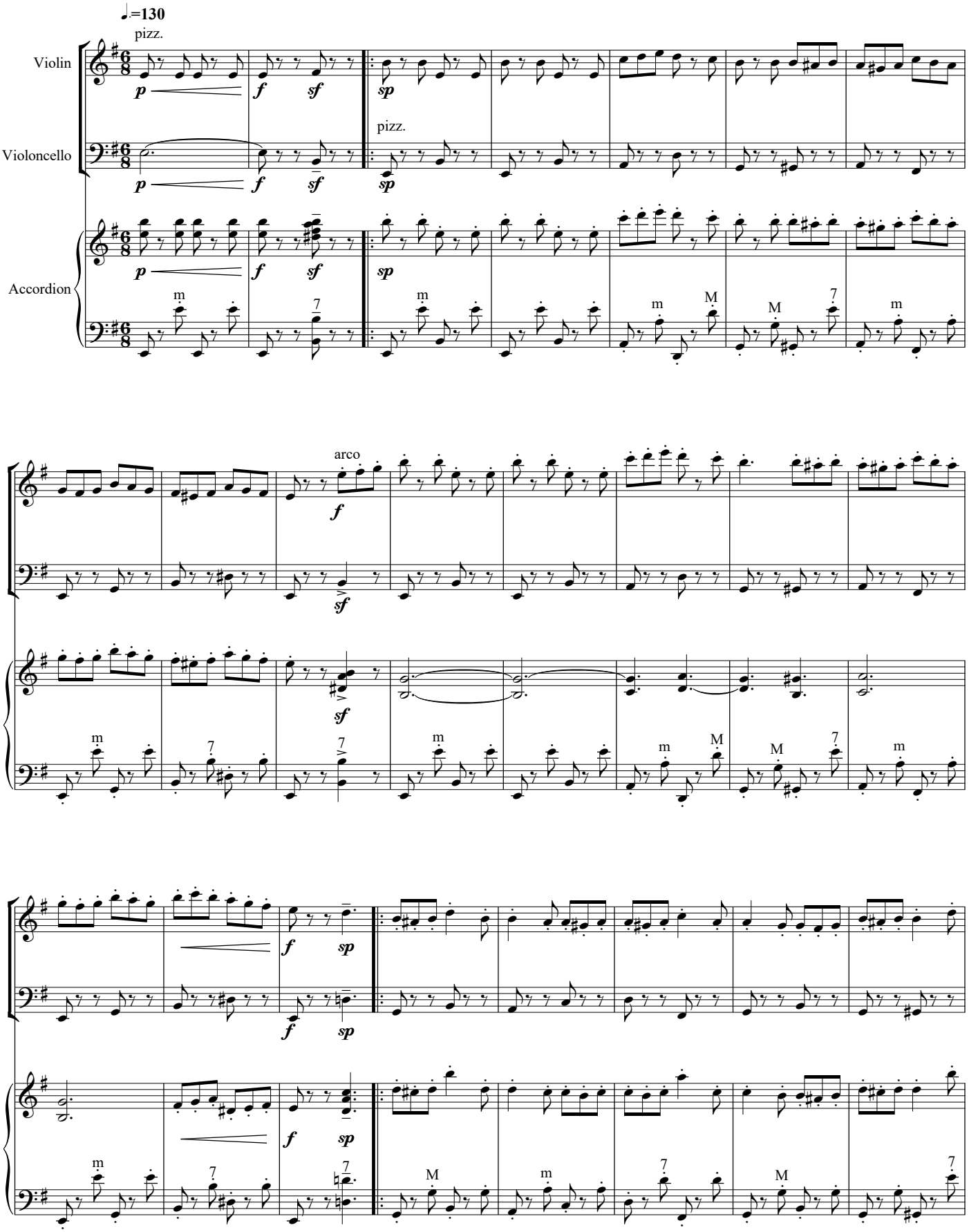

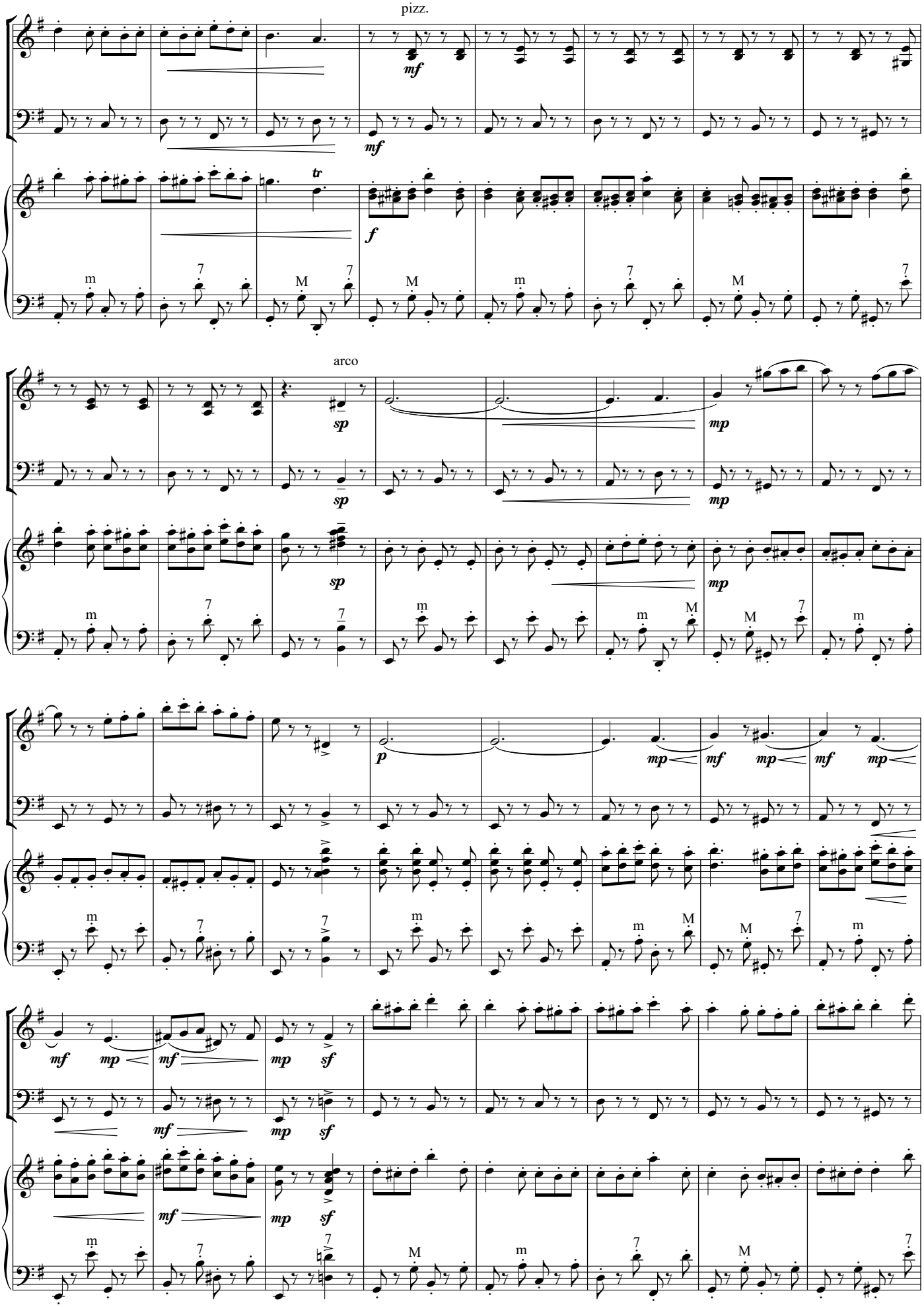
pizz.
arco

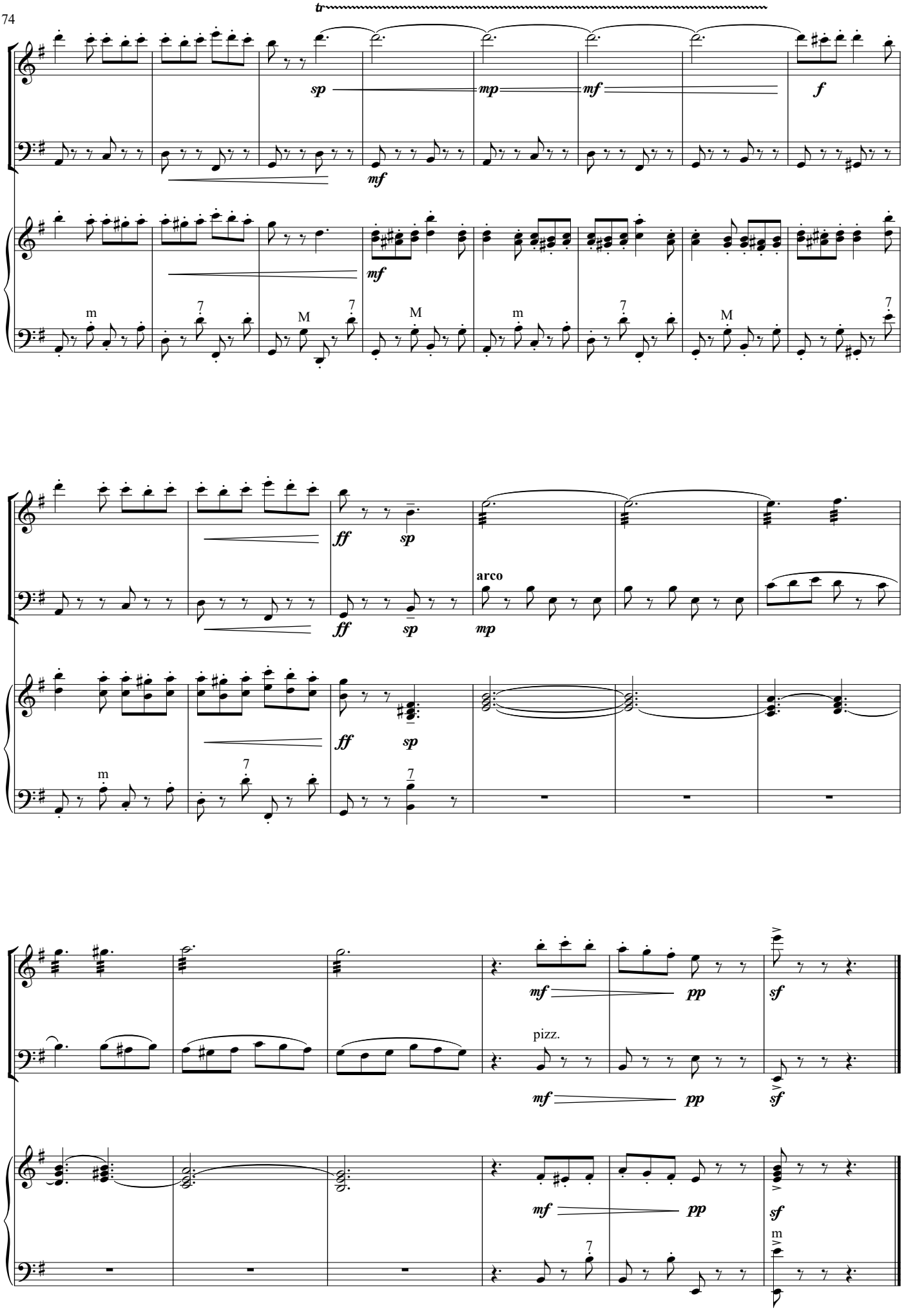
tr
sp
mp
mf
f
mf
m
7
M
7
M
m
7
M
7
ff
sp
arco
mp
ff
sp
ff
sp
m
7
7
mf
pp
sf
pizz.
mf
pp
sf
mf
pp
sf
7
m

Неаполітанська тарантела

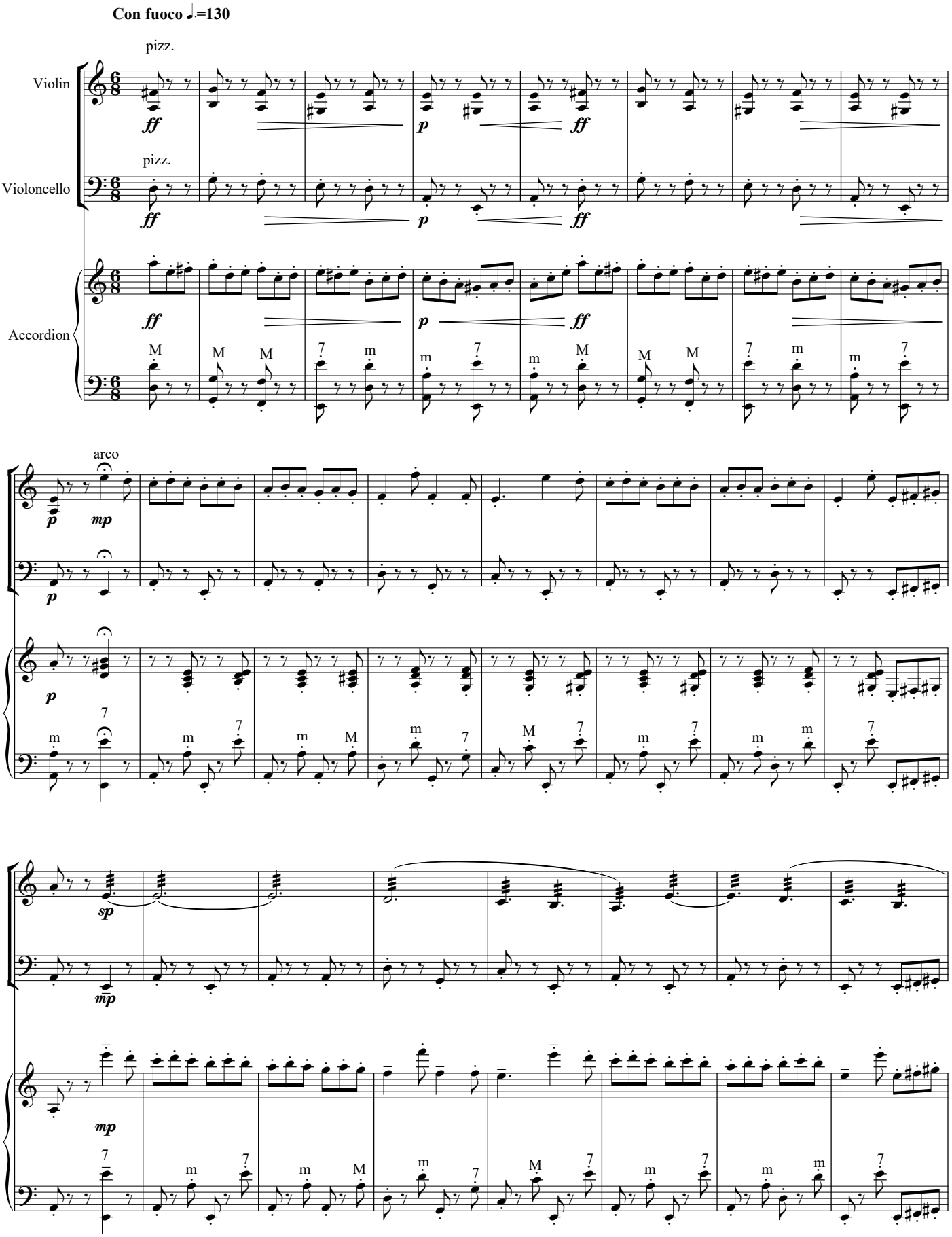

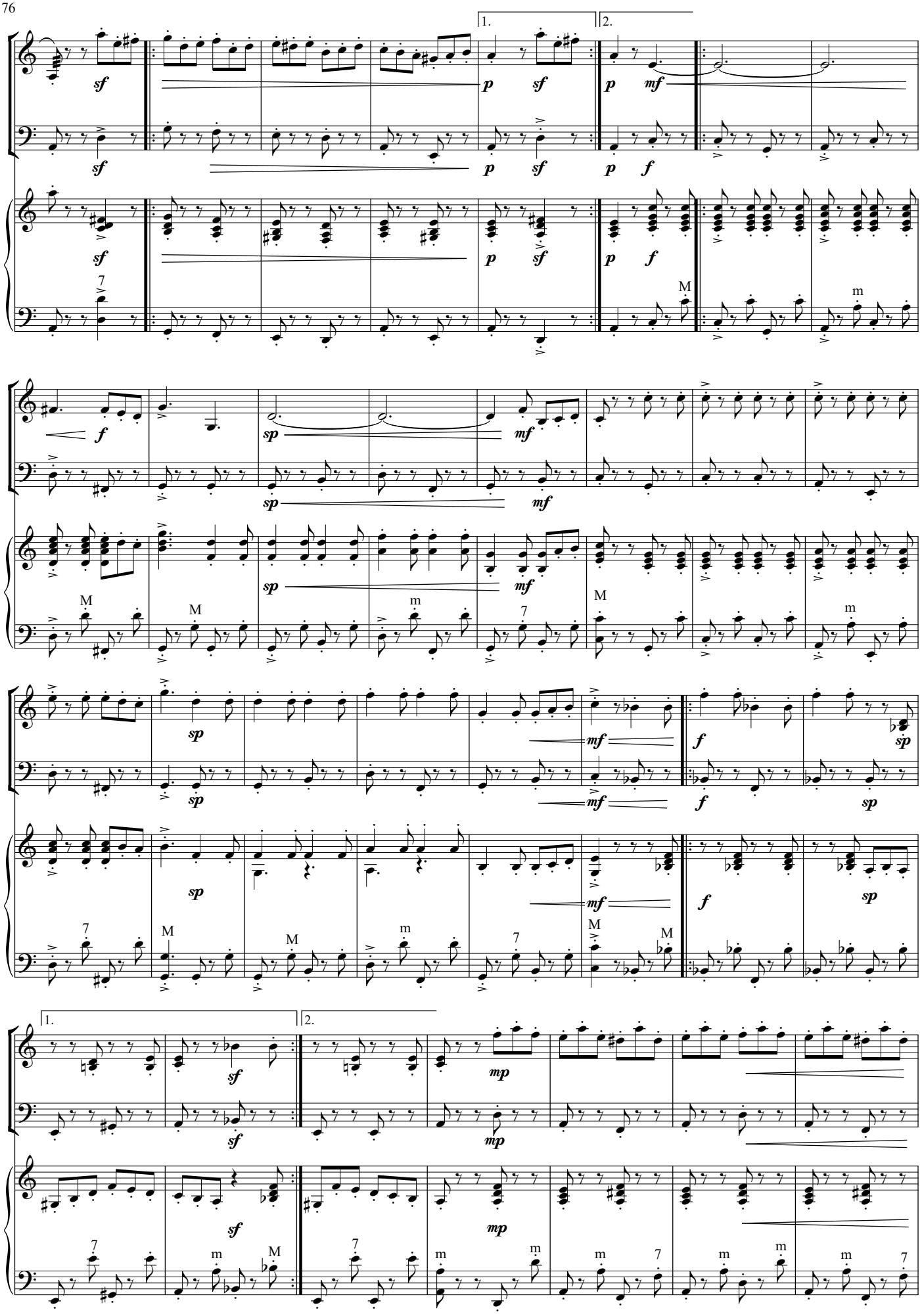
1.
2.
sf
p
mf
f
sp
mp
M
m
7

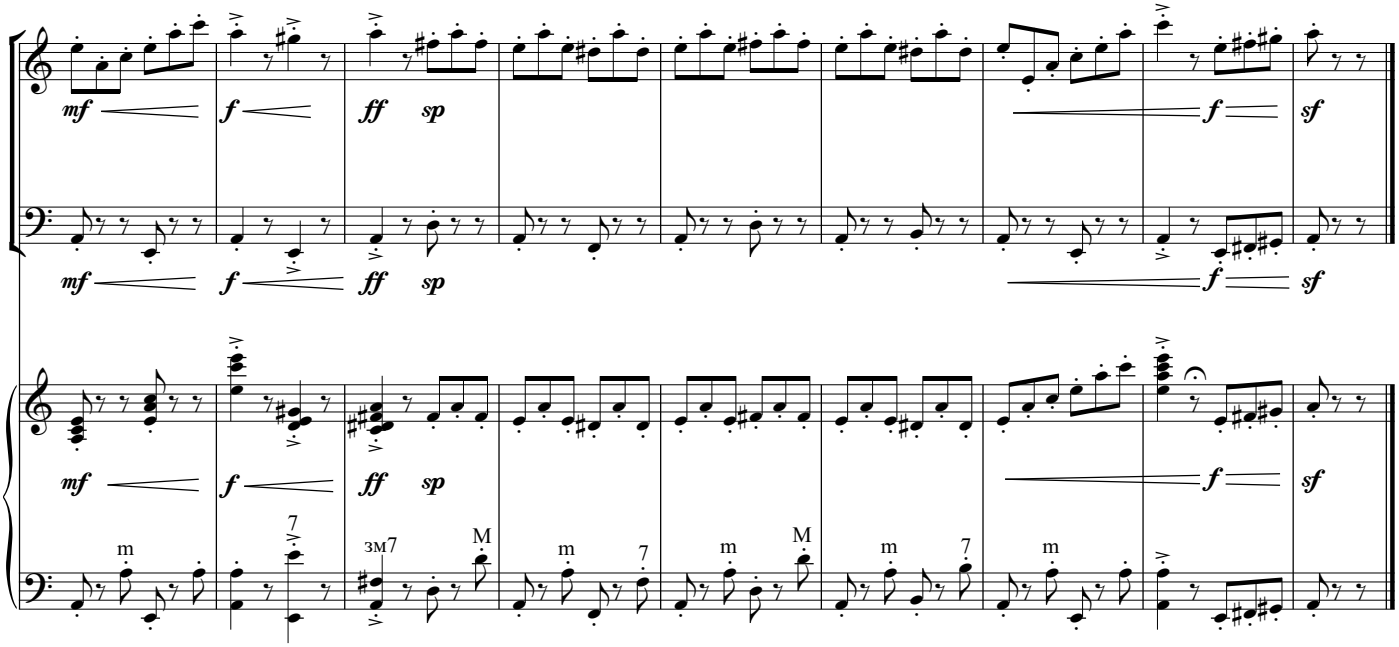
mf
f
ff
sp
f
sf
mf
f
ff
sp
f
sf
mf
f
ff
sp
f
sf
m
7
зм7
M
m
7
m
M
m
7
m

З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
Директор Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

_____ **А. П. Корисько**

«28» грудня 2016 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ

(баян, скрипка, віолончель)

Педагогічний репертуар

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I – II рівнів акредитації

Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Спеціалізація «Народні інструменти»

Київ – 2016